

Liite 1

PÄÄTÖSESITYS

Esitetään, että seurantakomitea hyväksyisi Manner-Suomen maaseudun kehittämissuohjelman 2014-2020 vuoden 2022 raportin.

The European Agricultural Fund for Rural Development:
Europe investing in rural areas

MAASEUTU 2020

Vuotuinen täytäntöönpanokertomus

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014-2020

Vuotuinen täytäntöönpanokertomus	
Ajanjakso	01/01/2022 - 31/12/2022
Versio	2022.0
Tila – Nykyinen solmu	Valmis lähetettäväksi - Finland
Kansallinen viite	
Seurantakomitean hyväksyntäpäivämäärä	

Ohjelmaversio voimassa	
CCI	2014FI06RDRP001
Ohjelmatyyppe	Maaseudun kehittämisohjelma
Maa	Suomi
Alue	Manner-Suomi
Ohjelmakausi	2014 - 2022
Versio	10.1
Päätöksen numero	C(2022)6005
Päätöksen päivämäärä	16/08/2022
Hallintoviranomainen	Maa- ja metsätalousministeriö

Sisällysluettelo

1. OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANOJA JA SEN PRIORITEETTEJA KOSKEVAT AVAINTIEDOT	4
1.a) Taloustiedot	4
1.b) Yhteiset ja ohjelmakohtaiset indikaattorit sekä määrälliset tavoitearvot	4
1.b1) Yhteenvetotaulukko	4
1.c) Maaseudun kehittämisohjelman täytäntöönpanoa koskevat keskeiset tiedot a) ja b) kohtien perusteella kohdealoittain	16
1.d) Taulukkoon F perustuvassa tuloskehyksessä asetettujen välitavoitteiden saavuttamista koskevat keskeisimmät tiedot.....	48
1.e) Muu maaseudun kehittämisohjelmaan liittyvä tekijä [valinnainen]	49
1.f) Tarvittaessa toimien vaikutus makroalue- ja merialuestrategioihin.....	49
1.g) Vuosittaisessa täytäntöönpanokertomuksessa käytetty muuntokurssi (muut kuin euromaat).....	52
2. ARVIOINTISUUNNITELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANON EDISTYMINEN.....	53
2.a) Kuvaus mahdollisista muutoksista, joita on tehty maaseudun kehittämisohjelman arviointisuunnitelmaan vuoden aikana, ja perustelut.....	53
2.b) Kuvaus vuoden aikana toteutetuista arviointitoimista (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 3 jakso).....	53
2.c) Kuvaus toimista, joita on toteutettu tietojen toimittamisen ja tiedonhallinnan osalta (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 4 jakso).....	53
2.d) Luettelo toteutetuista arvioinneista, myös tieto siitä, millä verkkosivustolla ne on julkaistu	54
2.e) Luettelo toteutetuista arvioinneista keskittyen arviointihavaintoihin.....	55
2.f) Kuvaus viestintätoimista, jotka on toteutettu arviointihavaintojen julkaisemiseksi (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 6 jakso).....	55
2.g) Kuvaus arviointitulosten vuoksi toteutetuista jatkotoimista (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 6 jakso).....	56
3. SEIKAT, JOTKA VAIKUTTAVAT OHJELMAN JA TOTEUTETTUJEN TOIMENPITEIDEN TEHOAKUUTEEN	57
3.a) Kuvaus toimista, joita on toteutettu ohjelman laadukkaan ja tehokkaan toteuttamisen varmistamiseksi.....	57
3.b) Laadun ja tehokkuuden toteutusmekanismi	64
4. TEKNISEN AVUN JA OHJELMAN JULKISUUSVAATIMUSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANOJA VARTEN SUORITETUT TOIMET.....	65
4.a) Kansallisen maaseutuverkoston perustamiseen ja sen toimintasuunnitelman täytäntöönpanoon suoritettavat toimet ja sitä koskeva tilannekatsaus	65
4.a1) Toteutettavat toimet ja nykytilanne kansallisen maaseutuverkoston perustamisen suhteen (hallintorakenne ja verkoston tukiyksikkö).....	65
4.a2) Toteutettavat toimet ja nykytilanne toimintasuunnitelman toteuttamisen suhteen	65
4.b) Toteutettavat toimet sen varmistamiseksi, että ohjelma julkistetaan (komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 808/2014 13 artikla).....	68

5. TOIMET, JOTKA ON TOTEUTETTU ENNAKKOEHTOJEN TÄYTTÄMISEKSI.....	71
6. KUVAUS ALAOHJELMIEN TOTEUTTAMISESTA	72
7. TIETOJEN JA OHJELMAN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESSA TAPAHTUNEEN EDISTYMISEN ARVIOINTI	73
8. ASETUKSEN (EU) N:O 1303/2013 5, 7 JA 8 ARTIKLAN MUKAISTEN PERIAATTEIDEN HUOMIOON OTTAMISEKSI TÄYTÄNTÖÖNPANNUT TOIMET.....	74
9. EDISTYMINEN INTEGROIDUN LÄHESTYMISTAVAN VARMISTAMISESSA MAASEUTURAHASTON JA MUIDEN UNIONIN RAHOITUSVÄLINEIDEN KÄYTTÖÖN	76
10. RAHOITUSVÄLINEIDEN KÄYTTÖÖNOTTOA KOSKEVA KERTOMUS (ASETUKSEN (EU) N:O 1303/2013 46 ARTIKLA).....	77
11. YHTEISTEN JA OHJELMAKOHTAISTEN INDIKAATTOREIDEN SEKÄ MÄÄRÄLLISTEN TAVOITEARVOJEN KOODITAUUKOT	78
Liite II	79
Asiakirjat.....	93

1. OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANO JA SEN PRIORITEETTEJA KOSKEVAT AVAINTIEDOT

1.a) Taloustiedot

Katso liiteasiakirjat

1.b) Yhteiset ja ohjelmakohtaiset indikaattorit sekä määrälliset tavoitearvot

1.b1) Yhteenvetotaulukko

Kohdeala 1A						
Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T1: asetuksen (EU) N:o 1305/2013 14, 15 ja 35 artiklan mukaisten menojen prosenttiosuus suhteessa maaseudun kehittämissuhteen kokonaisuuteen (kohdeala 1A)	2014-2022			1,78	63,70	2,79
	2014-2021			1,52	54,40	
	2014-2020			1,66	59,41	
	2014-2019			1,25	44,73	
	2014-2018			0,83	29,70	
	2014-2017			0,13	4,65	
	2014-2016			0,06	2,15	
	2014-2015			0,01	0,36	

Kohdeala 1B						
Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T2: yhteistyötoimenpiteestä tuettujen yhteistyötoimien kokonaismäärä (asetuksen (EU) N:o 1305/2013 35 artikla) (ryhmät, verkostot/klusterit, pilottihankkeet...) (kohdeala 1B)	2014-2022			844,00	101,69	830,00
	2014-2021			729,00	87,83	
	2014-2020					
	2014-2019					
	2014-2018					
	2014-2017					
	2014-2016					
	2014-2015					

Kohdeala 1C						
Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T3: asetuksen (EU) N:o 1305/2013 14 artiklan mukaisesti koulutettujen osallistujien kokonaismäärä (kohdeala 1C)	2014-2022			53 486,00	136,79	39 100,00
	2014-2021			46 636,00	119,27	
	2014-2020			34 095,00	87,20	
	2014-2019			27 916,00	71,40	
	2014-2018			14 064,00	35,97	
	2014-2017			107,00	0,27	
	2014-2016					
	2014-2015					

Kohdeala 2A							
Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)	
T4: niiden maatilojen prosenttiosuus, jotka saavat maaseudun kehittämissuunnitelmasta tukea rakenneuudistukseen tai nykyaikaistamiseen tehtäviin investointeihin (kohdeala 2A)	2014-2022	10,19	65,27	10,19	65,27	15,61	
	2014-2021	9,40	60,21	9,40	60,21		
	2014-2020	8,19	52,46	8,19	52,46		
	2014-2019	7,31	46,82	7,31	46,82		
	2014-2018	5,71	36,57	5,71	36,57		
	2014-2017	2,68	17,17	3,04	19,47		
	2014-2016	0,99	6,34	0,99	6,34		
	2014-2015						
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	17 207 624,82	106,53	13 886 762,98	85,97	16 152 381,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	17 471 862,34	113,45	16 927 211,28	109,92	15 400 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	844 731 012,10	76,05	559 478 473,08	50,37	1 110 700 000,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	879 410 499,26	76,99	590 292 447,34	51,68	1 142 252 381,00

Kohdeala 2B							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T5: niiden maatilojen prosenttiosuus, joilla on maaseudun kehittämissuunnitelmasta tuettu liiketoiminnan kehittämissuunnitelma / tuettuja investointeja nuorille viljelijöille (kohdeala 2B)		2014-2022	3,44	74,67	3,56	77,27	4,61
		2014-2021	3,19	69,24	3,19	69,24	
		2014-2020	2,76	59,91	2,76	59,91	
		2014-2019	2,31	50,14	2,31	50,14	
		2014-2018	1,55	33,64	1,55	33,64	
		2014-2017	0,37	8,03	0,37	8,03	
		2014-2016	0,03	0,65	0,03	0,65	
		2014-2015					
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	15 315 452,16	100,89	11 900 402,83	78,39	15 180 952,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	2 022 738,21	101,14	1 949 469,24	97,47	2 000 000,00
M06	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	93 678 566,25	67,10	59 009 579,66	42,27	139 600 000,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	111 016 756,62	70,81	72 859 451,73	46,47	156 780 952,00

Kohdeala 3A							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T6: niiden maatilojen prosenttiosuus, joita tuetaan laatujärjestelmien, paikallismarkkinoiden ja lyhyiden jakeluketjujen sekä tuottajaryhmien ja -organisaatioiden avulla (kohdeala 3A)		2014-2022	2,82	165,27	2,82	165,27	1,71
		2014-2021	3,28	192,23	3,28	192,23	
		2014-2020	1,90	111,35	1,90	111,35	
		2014-2019	1,29	75,60	1,29	75,60	
		2014-2018	0,80	46,89	0,80	46,89	
		2014-2017	0,02	1,17	0,02	1,17	
		2014-2016					
		2014-2015					
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	8 544 017,32	90,89	7 175 241,99	76,33	9 400 000,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	9 317 569,93	113,63	9 016 795,29	109,96	8 200 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	107 041 902,40	97,31	82 610 128,85	75,10	110 000 000,00
M14	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	438 654 997,33	81,38	510 536 856,51	94,72	539 001 429,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	50 358 138,79	109,95	21 986 148,74	48,00	45 800 000,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	613 916 625,77	86,18	631 325 171,38	88,62	712 401 429,00

Painopiste P4							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T12: sen maatalousmaan prosenttiosuus, josta on tehty hoitosopimus maaperän hoidon parantamiseksi ja/tai maaperän eroosion torjumiseksi (kohdeala 4C)		2014-2022			71,15	131,92	53,93
		2014-2021			71,11	131,85	
		2014-2020			70,81	131,29	
		2014-2019			70,96	131,57	
		2014-2018			70,30	130,35	
		2014-2017			63,64	118,00	
		2014-2016			63,18	117,15	
		2014-2015			62,21	115,35	
T10: sen maatalousmaan prosenttiosuus, josta on tehty hoitosopimus vesienhoidon parantamiseksi (kohdeala 4B)		2014-2022			83,21	104,17	79,88
		2014-2021			83,37	104,37	
		2014-2020			83,20	104,15	
		2014-2019			83,43	104,44	
		2014-2018			82,81	103,67	
		2014-2017			82,83	103,69	
		2014-2016			82,29	103,01	
		2014-2015			82,44	103,20	
T9: sen maatalousmaan prosenttiosuus, josta on tehty luonnon monimuotoisuutta tukeva hoitosopimus (kohdeala 4A)		2014-2022			14,99	85,16	17,60
		2014-2021			14,72	83,63	
		2014-2020			14,30	81,24	
		2014-2019			13,55	76,98	
		2014-2018			13,44	76,36	
		2014-2017			11,94	67,83	
		2014-2016			10,94	62,15	
		2014-2015			9,59	54,48	
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023

M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	6 141 881,06	95,97	5 217 904,96	81,53	6 400 000,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	13 732 000,39	91,55	13 546 076,61	90,31	15 000 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	10 703 084,34	152,90	4 864 745,03	69,50	7 000 000,00
M10	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	2 229 695 678,25	99,24	2 223 990 239,27	98,98	2 246 852 000,00
M11	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	451 675 695,76	97,03	444 754 247,23	95,55	465 484 026,00
M13	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	4 814 870 451,02	98,17	4 804 555 024,37	97,96	4 904 525 873,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	12 977 190,35	96,54	9 006 462,28	67,00	13 442 857,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	7 539 795 981,17	98,45	7 505 934 699,75	98,01	7 658 704 756,00

Kohdeala 5B								
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)	
Neuvontapalveluja käyttävien edunsaajien lukumäärä (kpl)		2014-2022					2 000,00	
		2014-2021			718,00	35,90		
		2014-2020						
		2014-2019						
		2014-2018						
		2014-2017						
		2014-2016				221,00		11,05
		2014-2015				18,00		0,90
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023	
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	34 836,50	8,71	320 431,93	80,11	400 000,00	
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	563 420,97	56,34	557 087,93	55,71	1 000 000,00	
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	2 981 823,59	114,79	1 990 167,76	76,62	2 597 619,00	
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	3 580 081,06	89,56	2 867 687,62	71,73	3 997 619,00	

Kohdeala 5C							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T16: kokonaisinvestoinnit uusiutuvan energian tuotantoon (euroa) (kohdeala 5C)		2014-2022	75 143 155,10	57,67	75 143 155,10	57,67	130 300 000,00
		2014-2021	71 067 254,33	54,54	71 067 254,33	54,54	
		2014-2020	50 962 949,92	39,11	50 962 949,92	39,11	
		2014-2019	35 088 750,94	26,93	35 088 750,94	26,93	
		2014-2018	22 471 513,38	17,25	22 471 513,38	17,25	
		2014-2017	9 186 406,25	7,05	9 186 406,25	7,05	
		2014-2016			2 539 138,00	1,95	
		2014-2015					
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	3 751 611,15	93,79	3 291 611,99	82,29	4 000 000,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	1 521 505,21	76,08	1 567 610,31	78,38	2 000 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	110 596 724,39	159,82	44 924 907,79	64,92	69 200 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	11 613 158,90	129,07	6 053 303,21	67,28	8 997 619,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	127 482 999,65	151,41	55 837 433,30	66,32	84 197 619,00

Kohdeala 5D							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T17: niiden eläinyksiköiden (ey) prosenttiosuus, joita koskevat investoinnit kasvihuonekaasujenpäästöjen ja/tai ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi karjanhoidossa (kohdeala 5D)		2014-2022			2,70	25,06	10,77
		2014-2021			2,68	24,88	
		2014-2020			2,25	20,88	
		2014-2019			1,42	13,18	
		2014-2018			1,34	12,44	
		2014-2017			0,76	7,05	
		2014-2016			0,42	3,90	
		2014-2015					
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	1 017 694,88	92,52	952 183,87	86,56	1 100 000,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	99 978,87	10,00	98 498,16	9,85	1 000 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	18 632 594,36	64,70	10 687 186,29	37,11	28 800 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	2 187 931,34	121,55	675 347,27	37,52	1 800 000,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	21 938 199,45	67,09	12 413 215,59	37,96	32 700 000,00

Kohdeala 5E								
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)	
Neuvontapalveluja käyttävien edunsaajien lukumäärä (kpl)		2014-2022					2 000,00	
		2014-2021			1 970,00	98,50		
		2014-2020						
		2014-2019						
		2014-2018						
		2014-2017						
		2014-2016				161,00		8,05
		2014-2015				245,00		12,25
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023	
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	3 080 989,24	115,54	1 093 550,40	41,01	2 666 667,00	
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	934 366,49	93,44	834 768,89	83,48	1 000 000,00	
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	5 211 241,28	108,57	2 357 328,57	49,11	4 800 000,00	
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	9 226 597,01	108,98	4 285 647,86	50,62	8 466 667,00	

Kohdeala 6A							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T20: tuetuissa hankkeissa syntyneet työpaikat (kohdeala 6A)		2014-2022			6 602,37	146,72	4 500,00
		2014-2021			4 882,36	108,50	
		2014-2020			3 042,41	67,61	
		2014-2019			2 948,15	65,51	
		2014-2018			1 815,20	40,34	
		2014-2017			600,81	13,35	
		2014-2016			15,30	0,34	
		2014-2015					
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	18 918 634,90	101,17	16 669 568,80	89,14	18 700 000,00
M06	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	295 122 944,82	111,31	191 116 823,34	72,08	265 138 095,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	93 558 120,54	102,29	34 459 920,52	37,68	91 461 905,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	407 599 700,26	108,61	242 246 312,66	64,55	375 300 000,00

Kohdeala 6B							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T23: tuetuissa hankkeissa syntyneet työpaikat (Leader) (kohdeala 6B)		2014-2022			3 779,52	151,18	2 500,00
		2014-2021			3 219,12	128,76	
		2014-2020			2 286,61	91,46	
		2014-2019			1 739,73	69,59	
		2014-2018			1 064,46	42,58	
		2014-2017			322,14	12,89	
		2014-2016			2,15	0,09	
		2014-2015					
T22: sen maaseutuväestön prosenttiosuus, joka hyötyy parannetuista palveluista/infrastruktuureista (kohdeala 6B)		2014-2022			92,66	196,84	47,07
		2014-2021			92,53	196,57	
		2014-2020			91,46	194,29	
		2014-2019			106,42	226,07	
		2014-2018			121,55	258,22	
		2014-2017			110,18	234,06	
		2014-2016			29,32	62,29	
		2014-2015					
T21: sen maaseutuväestön prosenttiosuus, joka kuuluu paikallisten kehittämissstrategioiden piiriin (kohdeala 6B)		2014-2022			70,41	149,58	47,07
		2014-2021			70,41	149,58	
		2014-2020			70,41	149,58	
		2014-2019			70,41	149,58	
		2014-2018			70,41	149,58	
		2014-2017			70,41	149,58	
		2014-2016			70,41	149,58	
		2014-2015			70,41	149,58	
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023

M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	8 538 825,94	97,03	7 421 384,86	84,33	8 800 000,00
M07	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	96 158 316,27	102,02	74 017 013,15	78,53	94 250 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	1 356 124,44	96,87	1 019 919,96	72,85	1 400 000,00
M19	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	347 228 368,06	90,66	287 068 050,18	74,95	383 000 000,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	453 281 634,71	92,99	369 526 368,15	75,81	487 450 000,00

Kohdeala 6C							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T24: sen maaseutuväestön prosenttiosuus, joka hyötty uusista tai parannetuista palveluista/infrastruktuureista (TVT) (kohdeala 6C)		2014-2022			32,40	64,52	50,22
		2014-2021			31,37	62,47	
		2014-2020			29,07	57,89	
		2014-2019			27,13	54,03	
		2014-2018			26,53	52,83	
		2014-2017			1,22	2,43	
		2014-2016					
		2014-2015					
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	2 638 929,07	92,59	1 783 274,31	62,57	2 850 000,00
M07	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	66 415 050,24	116,31	33 284 026,01	58,29	57 100 000,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	69 053 979,31	115,19	35 067 300,32	58,49	59 950 000,00

1.c) Maaseudun kehittämisohjelman täytäntöönpanoa koskevat keskeiset tiedot a) ja b) kohtien perusteella kohdealoittain

Yleistä

Tässä luvussa esitetyt maksu- ja sidontatiedot kuvaavat ohjelman toteuman tilanteen vuoden 2022 lopussa (16.8.2022 hyväksytty ohjelmaversio). Toteumassa on otettu huomioon päättyneet hankkeet ja hyväksytyistä hankkeista ne, joista oli vuoden 2022 loppuun mennessä maksettu vähintään yksi välimaksu.

Seurantataulukoissa maksujen toteuma on rahoituskauden ensimmäisinä vuosina esitetty ainoastaan päättyneiden hankkeiden osalta. Hyväksytyt hankkeet, joista oli maksettu vähintään yksi välimaksu, eivät olleet alkuvuosina mukana luvuissa. Näin ollen vuosien 2018–2022 seurantataulukoiden tiedot eivät ole vertailukelpoisia vuosien 2014–2017 raporttien seurantatietoihin. Tämä tulee huomioida luvun 1.b. taulukoissa, jotka SFC-järjestelmä luo tallennettujen numeroarvojen perusteella.

Raportissa esitettyjen seurantataulukoiden maksu- ja sidontatiedot perustuvat mm. raportoinnin ohjeistukseen ja SFC-järjestelmän toteuttamaan laskentaan. Komission ohjeiden mukaisesti järjestelmään tallennetut maksu- ja sidontatiedot eivät valitettavasti anna todellista kuvaa toimenpiteiden kumulatiivisista sidonnoista ja maksuista. SFC-järjestelmän taulukoissa monivuotisista sitoumuksista sidontoihin huomioidaan ainoastaan raportointivuoden maksusitoumukset ja järjestelmä laskee vuosittain toimitetut tiedot yhteen. Lisäksi hankkeiden osalta sidonnat voivat muuttua edellisille vuosille esimerkiksi siitä syystä, että niihin tehdään muutospäätöksiä, jotka muuttavat alkuperäistä sidontaa. Neuvonnan sidonta- ja maksutiedot ovat yhtäläiset toimenpiteen luonteesta johtuen. Pinta-ala- ja eläintukien osalta yhteenvototaulukossa olevat arvot voivat poiketa tekstin kumulatiivisista arvoista etenkin tukityypeissä, johon liittyy eläinmääriä (M13 ja M14). Rahoituskauden alussa vuosikertomuksen luvut kerättiin tietojärjestelmästä ennen kuin lopulliset tiedot olivat käytettävissä. Rahoituskauden vuosittaisia arvoja summaamalla ei saada todellista kumulatiivista tietoa. Tässä luvussa esitetyt sidonta- ja maksutiedot kuvaavat tilanteen 1.1.2014–31.12.2022 väliseltä ajalta. Maksutiedot vastaavat vuoden 2022 loppuun mennessä komissiolle toimitettujen maksuhakemusten kumulatiivista määrää.

Kohdealat 1A-C: Innovaatioiden, yhteistyön ja tietämispohjan kehittämisen edistäminen maaseudulla; Yhteyksien vahvistaminen maatalouden, ruoan tuotannon, metsätalouden sekä tutkimuksen ja innovaatioiden välillä myös ympäristöasioiden hallinnan ja ympäristönsuojelun tason parantamiseksi; Elinikäisen oppimisen ja ammatillisen koulutuksen edistäminen maa- ja metsätaloudessa

Osaamista ja innovaatioita edistetään koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02) ja yhteistyöllä (M16). Koulutuksen ja tiedonvälityksen sekä neuvonnan avulla pystytään lisäämään tuottajien tietoisuutta ympäristö- ja ilmastoasioista ja niiden merkityksestä. Koulutuksen ja neuvonnan avulla voidaan myös vaikuttaa toimijoiden valintoihin siten, että kasvihuonekaasupäästöjä voidaan saada vähennettyä. Yhteistyö-toimenpiteen avulla on mahdollista toteuttaa pilottihankkeita ja luoda uusia toimintamalleja esim. palveluiden tuottamiseen tai vaikka kehittää uusia energiatehokkaampia menetelmiä ja tekniikoita maataloudessa sekä kehittää hajautetun energian tuotantoa, resurssitehokkuutta ja kehittää uusia toimintamalleja. Yhteistyö-toimenpiteen kautta voidaan myös saada aikaan uusia menetelmiä ja teknologioita kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi.

Kohdealan 1A tavoitteeksi on asetettu, että koulutukseen ja tiedonvälitykseen (M01), neuvontaan (M02) ja yhteistyöhön (M16) käytetään ohjelman julkisesta rahoituksesta (sis. myös kokonaan kansallisen osuuden) 2,79 % (301,850 milj. euroa). Maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksen osuus tästä on 6 milj.

euroa. (Julkinen rahoitus yhteensä on 10 811 505 387 milj. euroa.) Vuoden 2022 loppuun mennessä näistä toimenpiteistä oli toteutunut maksuina yhteensä 242,3 milj. euroa (2,24 % julkisesta rahoituksesta) ja sidottu oli 296,5 milj. euroa (2,74 % julkisesta rahoituksesta). Koulutuksesta ja tiedonvälityksestä oli toteutunut maksuina vuoden 2022 loppuun mennessä 69,7 milj. euroa (sidottu 81,6 milj. euroa), neuvonnasta 44,5 milj. euroa (sidottu 44,5 milj. euroa) ja yhteistyöstä 128,1 milj. euroa josta 0,2 milj. euroa oli elpymisvälineen osuus (sidottu 170,4 milj. euroa, josta 5,7 milj. euroa oli elpymisvälineen osuus).

Kohdealan 1B tavoitteeksi on asetettu, että tuettuja yhteistyötoimia on rahoituskauden lopussa toteutunut yhteensä 830 kpl (josta 20 kpl elpymisvälineestä). Yhteistyö-toimenpide on ollut suosittu ja sen mukaisia hankkeita oli vuoden 2022 loppuun mennessä hyväksytty yhteensä lähes 1 200 kpl. Hankkeista 7 on rahoitettu maaseuturahaston elpymisvälineen lisävaroista. Hyväksytyistä hankkeista 315 kpl oli Leader-ryhmien hyväksymiä. Tavoitteeseen sisältyvät vain ELY-keskusten hyväksymät hankkeet (851 kpl, joista 7 elpymisvälineestä). Suosituimmat alatoimenpiteet ovat olleet muut yhteistyöhankkeet (M16.10) ja pilottihankkeet sekä uusien tuotteiden ja menetelmien kehittäminen (M16.2). Tavoitemittareiden toteumaa tarkasteltaessa tulee huomioida, että SFC-järjestelmän laskentakaava ei huomioi toimenpiteestä 16.0 toteutuneita maksuja. Toimenpiteestä 16.0 kysytään vain hankemäärä (taulukko B1 SFC:ssä). Maksettuja euroja ei pyydetä ilmoittamaan. Toimenpide 16.0 on hankemäärältään suurin.

Kohdealan 1C tavoitteeksi on asetettu, että toimenpiteen M01 mukaisiin koulutuksiin osallistuu 39 100 henkilöä. Lisäksi tavoitteena on, että 5 600 henkilöä osallistuu Leader-ryhmiltä rahoituksen saaneiden hankkeiden koulutuksiin. Toimenpiteen M01 mukaisia hankkeita oli vuoden 2022 loppuun mennessä hyväksytty yhteensä 490 kpl, joista 152 oli käynnistetty Leader-rahoituksella. Näihin koulutuksiin arvioidaan osallistuvan yhteensä yli 80 000 henkilöä, josta Leader-hankkeiden koulutuksiin osallistuneiden osuudeksi arvioidaan hieman yli 6 300 henkilöä. Päättyneiden hankkeiden seurantatietojen välikeräilyyn perusteella ELY-keskusten kautta myönnettyihin koulutushankkeisiin on vuoden 2022 loppuun mennessä osallistunut 47 253 henkilöä. Koulutushankkeet kestävät useimmiten 2-3 vuotta.

Neuvonnan (M02) toimeenpanon etenemistä kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Kohdeala 2A: Kaikkien maatilojen taloudellisen suorituskyvyn parantaminen sekä maatilojen rakenneuudistuksen ja nykyaikaistamisen helpottaminen, erityisesti markkinoille osallistumisen ja markkinoille suuntautumisen sekä maatalouden monipuolistamisen lisäämiseksi

Maatalouden tuottavuutta ja kilpailukykyä parannetaan ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02) ja investoinneilla fyysiseen omaisuuteen (M04). Tuet maatilojen investointeihin mahdollistavat esimerkiksi tuotantorakennetta parantavien, tuotantokustannuksia vähentävien sekä uuden teknologian ja prosessien käyttöön ottoa tukevien investointien rahoituksen. Investointien tukemisella luodaan pohjaa maatalouden pitkän aikavälin tuotantoedellytysten säilymiselle ja ruuantuotannon kannattavuuden paranemiselle. Investointien toteuttamisessa voidaan samalla kiinnittää erityistä huomioita myös tuotantotapojen ympäristövaikutuksiin, energiatehokkuuteen ja eläinten hyvinvointiin. Yksikkökustannusten lasku sekä ympäristöä vähemmän kuormittavat ja eläinten hyvinvointia entistä paremmin huomioivat investoinnit parantavat tuettavien tilojen kilpailukykyä kuluttajien kiinnostuksen kasvaessa. Koulutuksella ja tiedonvälityksellä sekä neuvonnalla helpotetaan maatilojen rakenneuudistusta ja nykyaikaistamista sekä parannetaan maatilojen taloudellista toimintakykyä.

Kohdealan 2A suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä on 1 142,3 milj. euroa, josta 16,3 milj. euroa on maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta ja 636,2 milj. euroa on kokonaan kansallista rahoitusta. Vuoden 2022 loppuun mennessä maksuina oli toteutunut yhteensä 596,1 milj. euroa (52,2 %) ja sidottu oli 721,5 milj. euroa (63,2 %). EU-osarahoitteisesta osuudesta oli toteutunut maksuina 381,5 milj. euroa (78%)

ja sidottu oli 470,4 milj. euroa (96%). Maaseuturahaston elpymisvälineen lisävaroista maksuina oli toteutunut 4,1 milj. euroa ja sidottu oli 11,4 milj. euroa. Kokonaan kansallisesta osuudesta oli maksuina toteutunut 204,6 milj. euroa ja sidottu oli 251,1 milj. euroa.

Kohdealan 2A tavoitteeksi on asetettu, että maatilainvestointeihin (M04.1) tukea saaneiden tilojen lukumäärä on rahoituskauden lopussa 9 150 kpl (joista 150 kpl elpymisvälineestä) (15,61 % kaikista maataloista). Tavoite on laskettu vuoden 2012 tilojen lukumäärän perusteella (58 607 tilaa). Vuonna 2022 maataloja oli 43 611. Tilamäärä oli vuoden 2022 lopussa 14 996 pienempi kuin SFC:ssä käytetty tilalukumäärä vuodelta 2012. Tukea saaneiden tilojen tavoite ajantasaisen tilamäärän perusteella olisi 21 %.

Tukea maatalouden investointeihin oli vuoden 2022 loppuun mennessä maksettu 10 685 hankkeeseen 7 968 tilalla. Toimenpiteeseen sisältyvien tuotannollisten rakennushankkeiden toteutusaika on enimmillään jopa neljä vuotta, joten käynnissä olevien ja myönteisen päätöksen saaneiden hankkeiden määrä huomioiden toimenpiteen tuotoksiin liittyvät tavoitteet tullaan ylittämään rahoituskauden aikana.

Koulutus ja tiedonvälitys -toimenpiteen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 2A on 16,15 milj. euroa ja tavoitteeksi on asetettu, että kohdealan 2A mukaisissa hankkeissa koulutetaan 12 500 hlö. Toimenpiteestä M01 oli kohdealalta 2A toteutunut maksuina vuoden 2022 loppuun mennessä 13,9 milj. euroa ja sidottu oli 16,0 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 71 kpl, joista 34 oli koulutushankkeita ja 37 tiedonvälityshankkeita. Kohdealan 2A-mukaisissa koulutushankkeissa on koulutettu 12 700 henkilöä.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2022 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 2A on 7 000 neuvontaa saaneita tuensaajia. Toimenpiteen M02 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 2A on 15,4 milj. euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli kohdealalle 2A toteutunut maksuina 16,9 milj. euroa. Neuvonnan (M02) toimeenpanon etenemistä kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Maatalousinvestointeihin (M04.1) suunniteltu julkinen rahoitus kohdealalle 2A on yhteensä 1 110,7 milj. euroa, josta 458,2 milj. euroa on EU-osarahoitteista, 16,3 milj. euroa maaseuturahaston elvytysvälineen lisärahoitusta ja 636,2 milj. euroa kokonaan kansallista rahoitusta. Vuoden 2022 loppuun mennessä maatalousinvestoinneista oli toteutunut maksuina yhteensä 559,4 milj. euroa (50,4 %) ja sidottu oli 699,9 milj. euroa (60,3 %). EU-osarahoitteisesta osuudesta oli toteutunut maksuina 350,7 milj. euroa ja elpymisvälineestä 4,1 milj. euroa. Sidottu oli yhteensä 448,8 milj. euroa, josta elpymisvälineen osuus oli 11,4 milj. euroa. Kokonaan kansallisesta osuudesta oli toteutunut avustuksena, korkotukena ja valtiontakauksena 204,6 milj. euroa ja sidottu oli 251,1 milj. euroa. Rahoitusta oli vuoden 2022 loppuun mennessä maksettu 10 685 hankkeelle 7 986 tilalle. Toimenpiteeseen sisältyvien tuotannollisten rakennushankkeiden toteutusaika on enimmillään jopa neljä vuotta.

Toimenpiteessä (M04.1) tuetaan maatalojen investointeja, joiden tavoitteena on parantaa maatalan kilpailukykyä ja kannattavuutta. Investoinneilla voidaan vaikuttaa tilan tuotannon tehokkuuteen sekä taloudellisiin ja tuotannollisiin olosuhteisiin ja sitä kautta myös alkutuotteiden laatuun ja tuotteiden saamiseen elintarvikemarkkinoille samalla parantaen maatalouden tuottavuutta ja kannattavuutta.

Investoimalla tuotantorakennuksiin ja niiden nykyaikaiseen teknologiaan voidaan edistää eläinten hyvinvointia ja parantaa työympäristöä, lisätä energiatehokkuutta, tehostaa uusiutuvaa energiaa hyödyntävien ratkaisujen käyttöönottoa sekä lisätä uusiutuvien luonnonvarojen ja kierrätettävien materiaalien tarkoituksenmukaista käyttöä. Investointitoimenpiteillä voidaan myös osaltaan vaikuttaa

tuotannon ilmasto- ja ympäristökuormitukseen ja esimerkiksi ravinteiden kierrätystä tukevilla investoinneilla voidaan saada sekä taloudellisia, että ympäristöhyötyjä.

Vuonna 2022 maatalouden investointituet olivat haettavissa jatkuvana hakuna 15.10 asti. Tukihakemukset tuli jättää sähköisenä Hyrrä -tietojärjestelmässä tai paperihakemuksena. Sähköisenä hakemuksen jätti noin 87 % hakijoista.

Pääosa rahoituksesta on kohdistunut kotieläintuotannon rakentamisinvestointeihin, etenkin lypsy- ja nautakarjatalouteen. Näissä tuotantosuunnissa ruokinnan perustana on nurmirehu, jonka tuotanto sopii hyvin Suomen ilmasto-olosuhteisiin ja pelloille. Kotieläintaloudessa rakennekehitys ja lopettavien tilojen määrä on edelleen kaikkein suurinta, jolloin jatkaville tiloille kohdistuu paineita uusien, korvaavien eläinpaikkojen rakentamiseen. Kotieläinrakennuksiin tehdään runsaasti investointeja myös eläinten hyvinvoinnin ja työympäristön parantamisen näkökulmasta. Kappalemääräisesti paljon investointeja tehdään maan kasvukuntoa parantaviin pellon salaojitusinvestointeihin, joiden merkitys Suomen ilmasto-olosuhteissa on ensiarvoisen tärkeä myös ravinteiden tehokkaalle hyödyntämiselle ja eroosion estämiselle.

Vaikka tilojen rakennetta on kehitetty ja uuteen teknologiaan panostettu, maatalouden kilpailukyky ja työn tuottavuus eivät rahoituskauden aikana koko sektorin tasolla ole parantuneet. Sen sijaan toimenpiteitä toteuttaneilla tiloilla investointien vaikutukset näkyvät positiivisesti. Maatalouden yleinen kannattavuuskehitys on vaikuttanut myös investointien tilojen talouteen, mutta pitkällä tähtäimellä toimintaansa kehittäneet tilat ovat pääsääntöisesti paremmassa asemassa kuin investoimattomat tilat.

Monet ensisijaisilta vaikutuksiltaan kohdealaan 2A kohdentuvat investoinnit toteuttavat toissijaisina vaikutuksina myös kohdealoja 5C ja 5D.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 2A vaikuttavat toissijaisesti luonnonhaittakorvaukset (M13) ja eläinten hyvinvointi (M14) (maksettu yhteensä n. 5,2 mrd. euroa). Luonnonhaittakorvaukset parantavat maatalojen taloudellista suorituskykyä. Eläinten hyvinvointi -toimenpiteen toimilla voidaan vähentää eläinten sairauksia ja parantaa tuotteiden laatua sekä vastata kuluttajien odotuksiin, mikä vaikuttaa myös maatalon taloudelliseen tulokseen.

Kohdeala 2B: Riittävän ammattitaitoisten viljelijöiden maatalousalalle pääsyn ja erityisesti sukupolvenvaihdosten helpottaminen

Viljelijöiden ikärakenteen heikkenemistä voidaan ehkäistä tukemalla nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittamista. Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) sekä neuvonnan (M02) avulla lisätään viljelijöiden ammattitaitoa ja tehostetaan ammattitaitoisten viljelijöiden pääsyä maatalousalalle. Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen (M06) sisältää aloitustuen nuorille viljelijöille.

Kohdealan 2B suunniteltu kokonaisrahoitus on yhteensä 156,8 milj. euroa, josta 89,8 milj. euroa on EU-osarahoitteista ja 67 milj. euroa on kokonaan kansallista rahoitusta. Kokonaisrahoituksesta oli vuoden 2022 loppuun mennessä toteutunut maksuina 74,2 milj. euroa (47,3 %) ja sidottu oli 85,1 milj. euroa (54,3 %). EU-osarahoitteisesta osuudesta oli maksettu 72,9 milj. euroa (81,2 %) ja sidottu oli 83,7 milj. euroa (93,2 %). Kokonaan kansallisesta osuudesta oli vuoden 2022 loppuun mennessä maksettu n. 1,3 milj. euroa ja sidottu oli 1,4 milj. euroa.

Kohdealan 2B tavoitteeksi on asetettu, että nuorten viljelijöiden tukea saaneita tiloja on rahoituskauden lopussa 2 700 kpl (4,6 % kaikista maatiloista). Tukea tilanpidon aloitukseen oli vuoden 2022 loppuun

mennessä maksettu 2 019 hankkeelle.

Koulutus ja tiedonvälitys -toimenpiteen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 2B on 15,2 milj. euroa ja tavoitteeksi on asetettu, että kohdealan 2B mukaisissa hankkeissa koulutetaan 8 000 hlö. Toimenpiteestä M01 oli kohdealalta 2B toteutunut maksuina vuoden 2022 loppuun mennessä 11,9 milj. euroa ja sidottu oli 14,7 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 57 kpl, joista 36 oli koulutushankkeita ja 21 tiedonvälityshankkeita. Kohdealan 2B-mukaisissa koulutushankkeissa on koulutettu 10 284 henkilöä.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2022 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 2B on 1 000 neuvontaa saaneita tuensaajia. Toimenpiteen M02 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 2B on 2 milj. euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli kohdealalle 2B toteutunut maksuina 1,9 milj. euroa. Neuvonnan (M02) toimeenpanon etenemistä kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Tilanpidon aloitustukeen nuorille viljelijöille (M06.1) suunniteltu kokonaisrahoitus on yhteensä 139,6 milj. euroa, josta 72,6 milj. euroa on EU:n osaksi rahoittamaa ja 67 milj. euroa on korkotukena myönnettävää kokonaan kansallista rahoitusta. Vuoden 2022 loppuun mennessä tukea nuorille viljelijöille oli maksettu yhteensä 60,3 milj. euroa ja sidottu oli 68,5 milj. euroa, josta n. 1,3 milj. euroa oli maksettu ja 1,4 milj. euroa sidottu kokonaan kansallisesta kehyksestä. Vuoden 2022 loppuun mennessä rahoitusta oli saanut 2 019 hanketta.

Toimenpiteen tavoitteena on saada alalle uusia maatalousyrittäjiä, joilla on mahdollisuus kannattavan toiminnan harjoittamiseen ja tilojen kehittämiseen. Tuen avulla voidaan vähentää tilanpidon aloittamisen taloudellista riskiä ja osaltaan parantaa yritystoiminnan tulevia kehittämismahdollisuuksia. Tavoitteena on, että nuorten yrittäjien hallitsemien tilojen osuus suhteessa tilojen kokonaismäärään säilyisi nykytasolla.

Vuonna 2022 sekä maatalouden, että poro- ja luontaiselinkeinojen aloitustuen haku oli jatkuvaa lokakuun loppuun saakka, johon mennessä tuli viimeistään jättää kyseistä rahoituskautta koskeva hakemus. Tuet haettiin joko sähköisenä Hyrrä -tietojärjestelmässä tai paperihakemuksena. Sähköisenä hakemuksen jätti 88 % hakijoista.

Vuonna 2022 toimenpiteessä sidottiin rahoitusta yhteensä 207 hankkeeseen. Vuoden 2022 loppuun mennessä rahoituskauden aikana myönteinen tukipäätös tehtiin yhteensä 2 132 hankkeeseen. Tukea oli maksettu vuoden 2022 loppuun mennessä yhteensä 2 019 hankkeeseen.

Myönnettyjen tukien määrässä on ollut jonkin verran vuotuista vaihtelua, rahoituskauden loppua kohden määrä on kuitenkin selkeästi ollut laskusuunnassa. Osa tilanpidon aloituksista toteutetaan kuitenkin aloitustukijärjestelmän ulkopuolella. Aloitustuen ulkopuolella toteutuvat sukupolvenvaihdokset tehdään usein pienemmillä, sivutoimisilla tiloilla. Kun toisaalta tarkastellaan rakennekehitystavoitteita ja sitä, että aloitustukea koskevan toimenpiteen tavoitteena on ollut kannustaa ja helpottaa sukupolvenvaihdoksia kehittyvillä, tulevaisuuteen tähtäävillä tiloilla, voidaan kuitenkin katsoa, että määrällisestä tavoitteesta jäämisestä huolimatta toimenpide on tukenut ohjelman tavoitteita.

Kokonaisuutena maatalouden kannattavuuden haastava tilanne vaikuttaa myös nuorten viljelijöiden jatkamishalukkuuteen. Yksi haaste Suomessa liittyy siihen, että tilan ulkopuolelta tulevien nuorten on melko haastavaa löytää myynnissä olevia, kohtuuhintaisia maatiloja, joissa olisi potentiaalia kehittää toimintaa siten, että siitä muodostuisi kannattava elinkeino. Tuen avulla ja helpottamalla rahoituksen saatavuutta

voidaan jonkin verran parantaa aloittamismahdollisuuksia. Myös maaseudun elinvoimaisuutta kehittämällä voidaan parantaa nuorten kiinnostusta maatalousyrittäjyyteen. Neuvonta ja erilaiset kehittämishankkeet osaltaan voivat edistää valmiuksia maatalousyrittäjyyteen.

Kohdeala 3A: Alkutuottajien kilpailukyvyyn parantaminen kytkemällä heidät paremmin maatalouselintarvikeketjuun maataloustuotteiden arvoa lisäävien laatujärjestelmien, paikallisten markkinoiden edistämistä sekä menekinedistämistä koskevien toimien, lyhyiden jakeluketjujen, tuottajaryhmien ja -organisaatioiden sekä toimialaorganisaatioiden avulla

Alkutuottajien kilpailukykyä parannetaan ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02), investoinneilla fyysiseen omaisuuteen (M04), eläinten hyvinvoinnilla (M14) ja yhteistyötoimenpiteellä (M16). Tukemalla maataloustuotteiden jalostusta ja kauppaa voidaan parantaa tuottajien valmiuksia vastata kuluttajien toiveisiin mm. luomu- ja lähiruoan saatavuudesta. Myös yritysten jalostusastetta voidaan nostaa. Koulutuksen, neuvonnan ja yhteistyön avulla on mahdollista luoda ja lisätä edellytyksiä laadukkaiden elintarvikkeiden tuotannolle ja jopa viennille. Eläinten hyvinvointi -toimenpiteellä parannetaan eläinten pito-olosuhteita ja niiden hoitoa sekä vaikutetaan tuotantoeläinten lajinnukaisen hoidon edistämiseen. Myös neuvonnan kautta voidaan vaikuttaa eläinten terveydenhuollon ja hyvinvoinnin edistämiseen. Eläinten hyvinvoinnin edistämisellä ja hyvällä kohtelulla pystytään vastaamaan entistä paremmin kuluttajien odotuksiin.

Kohdealan 3A suunniteltu kokonaisrahoitus on 712,4 milj. euroa, josta 2,8 milj. euroa on elvytysrahoitusta. Vuoden 2022 loppuun mennessä kohdealalta 3A oli toteutunut maksuina yhteensä 643,9 milj. euroa (90,4 %), josta elvytysrahoituksen osuus oli 0,6 milj. euroa ja sidottu oli 710,3 milj. euroa (99,7%), josta elvytysrahoituksen osuus oli 3,8 milj. euroa.

Kohdealan 3A tavoitteeksi on asetettu, että yhteistyöhön/paikalliseen menekinedistämiseen toimitusketjun toimijoiden välillä osallistuneiden maatilojen lukumäärä on rahoituskauden lopussa 1 000 kpl (1,71 % maatiloista). Tavoite liittyy yhteistyö-toimenpiteen alatoimenpiteeseen M16.4 (Tuki horisontaaliseen ja vertikaaliseen yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden perustamiseksi ja kehittämiseksi sekä tuki paikallisiin menekinedistämistoimiin lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden kehittämiseksi). Tuettuja hankkeita on vajaa 40 kpl. Lyhyiden toimitusketjujen yhteistyöhön on osallistunut 1 653 tilaa.

Tuottajaorganisaatioita koskevat hankkeet eivät ole kiinnostaneet alkuperäisen tavoitteen (5 000) mukaisesti tuottajia. Tähän vaikuttanee osaltaan se, että Suomessa on ennestään vahva osuustoiminta keskeisissä maataloustuotteissa. Tavoitetta laskettiin rahoituskauden loppupuolella 1 000 tilaan.

Koulutus ja tiedonvälitys -toimenpiteen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 3A on 9,4 milj. euroa ja tavoitteeksi on asetettu, että kohdealan 3A mukaisissa hankkeissa koulutetaan 1 000 hlö. Toimenpiteestä M01 oli kohdealalta 3A toteutunut maksuina vuoden 2022 loppuun mennessä 7,2 milj. euroa ja sidottu oli 8,3 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 22 kpl, joista 5 oli koulutushankkeita ja 17 tiedonvälityshankkeita.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2022 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 3A on 7 000 neuvontaa saaneita tuensaajia. Toimenpiteen M02 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 3A on 8,2 milj. euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli kohdealalle 3A toteutunut maksuina 9,0 milj. euroa. Neuvonnan (M02) toimeenpanon

etenemistä kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Maataloustuotteiden jalostuksen, kaupan pitämisen ja/tai kehittämisen (M04.2) tavoite kohdealalla 3A on 700 tukea saanutta yritystä (josta 100 kpl elpymisvälineestä). Toimenpiteen M04.2 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 3A on 110 milj. euroa, josta 2 milj. euroa on maaseuturahaston elvytysvälineen lisärahoitusta. Vuoden 2022 loppuun mennessä oli kohdealalta 3A maksuina toteutunut 83,2 milj. euroa, josta elvytysvälineen lisärahoituksen osuus oli 0,6 milj. euroa ja sidottu oli 98,7 milj. euroa, josta elvytysvälineen lisärahoituksen osuus oli 1,7 milj. euroa.

Tuettuja hankkeita oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 643 kpl, joista 16 oli saanut rahoitusta maaseuturahaston elpymisvälineestä. Tukea oli myönnetty vuoden 2022 lopussa kaikkiaan 490 yritykselle (82 % tavoitteesta). Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2022 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Eläinten hyvinvointikorvausten (M14) tavoite on 6 100 tuensaaja. Toimenpiteen M14 suunniteltu kokonaisrahoitus on 539 milj. euroa. Vuonna 2022 eläinten hyvinvointikorvauksia maksettiin 5 601 tilalle. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 509 milj. euroa ja sidottu oli 546 milj. euroa. Raportin alussa olevan yhteenvetotaulukon arvoon verrattuna ero johtuu siitä, että vuosittaiset tiedot on siinä laskettu yhteen. Vuosittaisia sidontoja ei voi laskea yhteen. Lisäksi eläinmääriä on etenkin rahoituskauden alussa poimittu tietojärjestelmästä ennen kuin tiedot ovat olleet lopulliset.

Eläinten hyvinvointikorvauksia myönnetään viljelijöille, jotka sitoutuvat toteuttamaan ohjelman mukaisia eläinten hyvinvointia edistäviä toimia. Eläinten hyvinvointisitoumus voidaan tehdä eläinlajeikohtaisesti nautoista, sioista, lampaista ja vuohista tai siipikarjasta.

Eläinten hyvinvointikorvausten yleisenä tavoitteena on eläinten hyvinvoinnin kohentuminen. Tavoitteena on myös tuotantoeläinten lajinnukaisemman hoidon edistäminen ja viljelijöiden tietoisuuden lisääminen eläinten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Eläinten hyvinvoinnin edistämällä ja hyvällä kohtelulla pystytään vastaamaan kuluttajien odotuksiin. Eläinten laidunnuksella on myönteisiä vaikutuksia paitsi laiduntavien eläinten hyvinvointiin myös maisemanhoitoon. Myös neuvonnalla on tavoitteiden saavuttamisessa keskeinen merkitys.

Ruokinta ja hoito –toimenpiteet korvattiin vuonna 2022 hyvinvointisuunnitelmilla. Nämä toimenpiteet olivat tarkoitus aloittaa uudella rahoituskaudella, mutta elvytysvarojen perusteella saadun lisärahoituksen avulla päätettiin ottaa hyvinvointisuunnitelmat käyttöön jo ennen uutta rahoituskautta.

Vuonna 2022 eläinten hyvinvointikorvauksiin sitoutuneita oli nautatiloista 54 %, sikatiloista 71 %, lammas- ja vuohitiloista 55 % ja siipikarjatilastoista 72 %.

Loppuvuodesta käynnistyi Porsaiden kirurgisesta kastroitiosta luopumista valmisteleva työryhmä. Työryhmän toimikausi jatkuu 2023 kesään. Työryhmän tehtävänä on selvittää käytännön edellytykset toteuttaa kirurgisesta kastroitiosta luopuminen. Työryhmä selvittää myös, kuinka voidaan toteuttaa täyskarjukasvatusta ja toisaalta immunokastroitioon perustuvaa lihasikakarjujen kasvatusta.

Eläinsuojelulain kokonaisuudistusta on valmisteltu Suomessa pitkään. Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 186/2022 vp sisältyvät lakiehdotukset 1.3.2023. Presidentti vahvisti lakiehdotukset 23.3.2023. Lait tulevat voimaan 1.1.2024.

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 3A vaikuttavat ensisijaisesti 16.1 (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)), 16.2 (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden,

käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen), 16.4 (Tuki horisontaaliseen ja vertikaaliseen yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden perustamiseksi ja kehittämiseksi sekä tuki paikallisiin menekinedistämistoimiin lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden kehittämiseksi, 16.6 (Tuki yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä elintarvikkeissa, energiantuotannossa ja teollisissa prosesseissa käytettävän biomassan tarjoamiseksi kestäväällä tavalla), 16.9 (Tuki maataloustoiminnan monipuolistamiseksi terveydenhuollon, sosiaalisen integroitumisen, yhteisön tukeman maatalouden sekä ympäristöä ja elintarvikkeita koskevan koulutuksen aloilla toteutettaviin toimintoihin) ja 16.10 (Muut).

Yhteistyötoimenpiteiden suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 3A on 45,8 milj. euroa, josta 800 000 euroa on maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli kohdealalta 3A toteutunut maksuina 35,5 milj. euroa, josta elpymisvälineen osuus oli 22 048 euroa ja sidottu oli 48,3 milj. euroa, josta elpymisvälineen osuus oli 2,1 milj. euroa.

Tuettuja hankkeita oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 191 kpl, joista 6 oli toimenpiteen M16.1 mukaisia, 93 oli toimenpiteen M16.2 mukaisia, 27 oli toimenpiteen M16.4 mukaisia, 4 hanketta kohdistui toimenpiteeseen M16.6 (Biomassan tuotanto- ja jakeluketjut). 60 hanketta oli toimenpiteen M16.10 mukaisia.

Kohdealan 3A mukaisissa EIP-hankkeissa (16.1) on mm. edistetty tuotantoeläinten hyvinvointia ja terveyttä Kuvaa nautaa –hankkeessa sekä kehitetty eläinten ruokinnan digitalisaatiota Digipaali –hankkeella. DigiTomkku –hankkeessa pyritään edistämään datan hallintaa ja –analyysia tomaatin, paprikan ja kurkun tuotannossa.

Alatoimenpiteessä 16.4 on rahoituspäätöksen saaneissa hankkeissa edistetty mm. lähiruuan ja luomuruuan verkostoja.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2022 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 3A vaikuttavat toissijaisesti luonnonmukainen tuotanto (M11) ja Leader (M19) (maksettu yhteensä 627 milj. euroa). Luonnonmukaisen tuotannon toimenpiteellä voidaan vaikuttaa siihen, että alkutuottajat saadaan kytkettyä paremmin ruokaketjun laatujärjestelmiin. Paikallisia markkinoita pystytään edistämään ja yhteistyötä toimijoiden välillä lisäämään.

Kohdeala 3B: Maatilojen riskien ehkäisemisen ja hallinnan tukeminen

Kohdealalle 3B ei ole maaseutuohjelmassa otettu käyttöön ensisijaisesti vaikuttavia toimenpiteitä. Riskien ehkäisemiseen ja niiden hallintaan vaikutetaan välillisesti useiden ohjelmaan valittujen toimenpiteiden avulla.

Kohdealaan 3B vaikuttavat toissijaisesti koulutus ja tiedonvälitys (M01), neuvonta (M02), investoinnit fyysiseen omaisuuteen (M04), maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen (M07), ympäristökorvaukset (M10), luonnonmukainen tuotanto (M11), yhteistyö (M16) ja Leader (M19) (maksettu yhteensä n. 3 266 milj. euroa). Näillä toimenpiteillä vaikutetaan välillisesti maatilojen riskien ennaltaehkäisyyn ja hallintaan. Viljelijöiden ammattitaidon karttuminen vähentää toiminnan riskejä. Pieninfrastruktuurin ja laajakaistainfrastruktuurin luominen, parantaminen ja laajentaminen vähentävät paikallisen ja alueellisen toiminnan riskejä. Maaseutualueiden elinkeinoelämän kestävyttä parannetaan lisäämällä toimijoiden

ympäristötietoisuutta ja energia- ja resurssitehokkuutta sekä panostamalla eläinten terveyteen ja hyvinvointiin. Leader-toimenpiteillä voidaan vaikuttaa toimintaan paikallisella tasolla.

Kohdealat 4A-C: Biologisen monimuotoisuuden, mukaan luettuina Natura 2000 -alueet ja alueet, joilla on luonnonoloista johtuvia tai muita erityisrajoitteita, ja luonnonarvoltaan arvokkaan maataloustuotannon sekä Euroopan maisemien tilan ennallistaminen, säilyttäminen ja parantaminen; Vesien käytön hallinnan edistäminen, mukaan lukien lannoitteiden ja torjunta-aineiden käytön hallinta; Maaperän eroosion torjuminen ja maaperän hoidon parantaminen

Maiseman ja luonnon monimuotoisuuden ennallistaminen, säilyttäminen ja parantaminen (kohdeala 4A), vesiensuojelun edistäminen (kohdeala 4B) ja peltomaan kasvukunnon edistäminen ja eroosion estäminen (kohdeala 4C) toteutetaan ensisijaisesti luonnonhaittakorvauksilla (M13), ympäristökorvauksilla (M10), luonnonmukaisella tuotannolla (M11), investoinneilla fyysiseen omaisuuteen (M04), koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02) ja yhteistyöllä (M16). Luonnonhaittakorvauksilla on mahdollista turvata maataloustuotannon jatkuminen ja näin saadaan säilytettyä maaseutumaisema avoimena ja hoidettuna sekä voidaan vaikuttaa maatalousluonnon monimuotoisuuteen. Ympäristökorvauksilla voidaan ylläpitää ja kehittää luonnonniittyjä ja -laitumia sekä maatalousluonnon monimuotoisuutta ja maisemaa sekä ympäristöystävällisten tuotantomenetelmien käyttöä edistämällä ja maan kasvukunnosta huolehtimalla vähentää maataloudesta pinta- ja pohjavesiin sekä maaperään kohdistuvaa ympäristökuormitusta. Investointien avulla voidaan säilyttää ja lisätä luonnon monimuotoisuutta perustamalla ja kunnostamalla perinnebiotooppeja ja luonnonlaitumia. Kosteikkoinvestoinneilla voidaan täydentää pelloilla tehtäviä vesiensuojelutoimenpiteitä ja samalla edistää kosteikkoalueilla viihtyvien lajien elinolosuhteita. Luonnonmukaisella tuotannolla on mahdollista edistää kasvi- ja eläinlajien monimuotoisuutta. Koulutuksen ja tiedonvälityksen, neuvonnan ja yhteistyön avulla pystytään lisäämään tuottajien ja muiden toimijoiden tietoisuutta luonnon monimuotoisuudesta, maatalouden vesiensuojelusta ja maaperän kasvukunnon edistämisestä. Yhteistyö-toimenpiteen avulla on mahdollista toteuttaa pilottihankkeita.

Prioriteetin 4 tavoitteeksi on asetettu, että ympäristökorvausten (M10) toteutusala on rahoituskauden lopussa 1,9 milj. ha. Tavoitteeksi kohdealalle 4A on asetettu, että 17,6 % maatalousmaasta kohdistuu luonnon monimuotoisuuden hoitoon (399 800 ha), kohdealalle 4B, että 79,9 % maatalousmaasta kohdistuu vesienhoidon parantamiseen (1 814 100 ha) ja kohdealalle 4C, että 53,9 % maatalousmaasta kohdistuu maaperän hoidon parantamiseen (1 225 000 ha). Vuoden 2022 lopussa ympäristökorvausten sitomusala oli yhteensä 2,04 milj. hehtaaria. Kohdealan 4A toteuma oli 334 299 ha (83,6 %), kohdealan 4B 1 893 604 ha (104,4 %) ja kohdealan 4C 1 615 233 (131,9 %). Tavoitealat ylittyivät jo ensimmäisenä toteutusvuonna vesienhoitoon ja maaperään kohdistuvista toimenpiteistä koostuvissa indikaattoreissa T10 ja T12. Luonnon monimuotoisuuden kohdistuvien toimien pinta-alaa kuvaavasta indikaattorista on toteutunut vuoteen 2020 mennessä noin 83,6 %.

Kohdealojen pinta-aloja ei tule laskea yhteen eikä lukuja voi verrata indikaattoritaulukoiden 11b5b ja 11f1 lukuihin, koska luokitteluperusteet poikkeavat toisistaan. Seurantataulukossa kohdealojen pinta-alat on laskettu yhteen. Manner-Suomen käytössä oleva maatalousmaa vuoden 2022 lopussa oli 2,27 milj. ha.

Prioriteetin 4 suunniteltu kokonaisrahoitus on yhteensä 7 540 milj. euroa, josta 118,6 milj. euroa on maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta ja 2 394 milj. euroa on kokonaan kansallista rahoitusta. Tämä luku sisältää 16.8.2022 hyväksytyssä ohjelmamuutoksessa luonnonhaittakorvauksiin lisätyn kertaluonteisen huoltovarmuutta tukevan maksuerän, joka oli yhteensä 119 milj. euroa. Kokonaan kansallista rahoitusta on käytettävissä prioriteetilla 4 ainoastaan luonnonhaittakorvauksiin.

Maksuina prioriteetilla 4 oli yhteensä toteutunut vuoden 2022 loppuun mennessä 7 496,8 milj. euroa (99,4 %) ja sidottu oli 7 616,6 milj. euroa (101 %). EU-osarahoitteisesta osuudesta oli toteutunut maksuina 5 085

milj. euroa (99 %) ja sidottu oli 5 147 milj. euroa (100 %). Maaseuturahaston elpymisvälineen lisävaroista maksuina oli toteutunut 115,0 milj. euroa ja sidottu oli 117,0 milj. euroa. Kokonaan kansallisesta osuudesta oli toteutunut maksuina vuoden 2022 loppuun mennessä 2 297 milj. euroa ja sidottu oli 2 352 milj. euroa.

Koulutus ja tiedonvälitys -toimenpiteen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus prioriteetille 4 on 6,4 milj. euroa ja tavoitteeksi on asetettu, että prioriteetin 4 mukaisissa hankkeissa koulutetaan 2 000 hlö. Koulutuksesta ja tiedonvälityksestä oli prioriteetilta 4 toteutunut maksuina vuoden 2022 loppuun mennessä 5,2 milj. euroa ja sidottu oli 5,8 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 22 kpl. Näistä 21 oli tiedonvälityshankkeita ja yksi koulutushanke.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2022 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite prioriteetille 4 on 43 000 neuvontaa saanutta tuensaajaa. Toimenpiteen M02 suunniteltu kokonaisrahoitus prioriteetille 4 on 15 milj. euroa. Neuvontaa saaneiden tilojen määrä vuoden 2022 lopussa oli 22 932. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli prioriteetilta 4 toteutunut maksuina 13,5 milj. euroa. Neuvonnan (M02) toimeenpanon etenemistä kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Ei-tuotannollisten investointien (M04.4) tavoite on 819 tuettua kohdetta. Toimenpiteen suunniteltu kokonaisrahoitus on 7 milj. euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä oli toimenpiteestä toteutunut maksuina 4,9 milj. euroa ja sidottu oli 7,2 milj. euroa.

Perinnebiotooppien alkuraivaukseen ja aitaamiseen on kaikkiaan myönnetty rahoitusta 152 kpl investoinnille ja kosteikkojen rakentamiseen 188 kpl investoinnille. Ei-tuotannollisilla investoinneilla mahdollistetaan kosteikkojen perustaminen ja perinnebiotooppien sekä luonnonlaidunten ennallistaminen, minkä jälkeen investointikohteelle tulee tehdä ympäristökorvauksen mukainen viisivuotinen hoitosopimus.

Uusia myöntöjä ei tehty vuosina 2018–2020, sillä varattu määräraha tuli sidotuksi vuosien 2015-2017 hauista tehtyjen päätösten myötä. Vaikuttavuudeltaan hyväksi arvioituja investointihakemuksia saatiin rahoituskauten ensimmäisinä vuosina niin runsaasti, että toimenpiteeseen varattu rahoitus ohjattiin käytettäväksi etupainotteisesti. Siirtymäkauden varat mahdollistivat haun avaamisen vuosina 2021 ja 2022. Haku avattiin vain kosteikkojen perustamisen investointeihin. Tällä ennakoitiin sitä, että perinnebiotooppien alkuraivauksen ja aitaamisen investointi ei tulisi jatkumaan ei-tuotannollisena investointina vuonna 2023 alkavalla rahoituskaudella toisin kuin kosteikkojen perustamisen investoinnit.

Ympäristökorvauksiin (M10) suunniteltu kokonaisrahoitus on 2 247 milj. euroa, josta 10,5 milj. euroa on maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta. Vuoden 2022 loppuun mennessä oli toimenpiteestä toteutunut maksuina 2 206 milj. euroa ja sidottu oli 2 242 milj. euroa. Maaseuturahaston elpymisvälineen osuus maksuista ja sidonnoista oli 10,5 milj. euroa.

Ympäristökorvauksen sidontaluvut poimitaan vuosiraportin mittariliitteeseen raportin koostamisen aikataulun vaatimusten mukaisesti. Luvut eivät ole poimintahetkellä täysin lopullisia. Lisäksi on huomioitava, että muutokset sitoumuksissa ja sopimuksissa aiheuttavat muutosta myös aikaisemmille vuosille.

Ympäristösitoumukseen sitoutui vuonna 2015 viisivuotisin sitoumuksin noin 86 % aktiiviviljelijöistä, jotka hakivat suorien tukien perustukea. Vuonna 2022 sitoumuksia voimassa oli 38 632 kappaletta, joista kyseisenä vuonna maksettiin kaikkiaan 38 321 sitoumukselle. Sitoumusmäärä on vähentynyt vuodesta 2015 lähes 7 000 sitoumuksella. Vähentyminen on pääasiassa seurausta tilojen luopumisesta tuotannosta sekä siitä,

ettei täysin uusia sitoumuksia ole voinut tehdä. Sitoutuneiden suhteellinen osuus perustukea hakeneista aktiiviviljelijöistä ei ole suuresti muuttunut. Vuonna 2022 ympäristösitoumus oli 84 %:lla perustukea hakeneista aktiiviviljelijöistä.

Vuonna 2015 sitoumusala oli noin 2,08 miljoonaa hehtaaria eli yli 90 % suorien tukien perustukea hakeneiden aktiiviviljelijöiden kasvulohkojen pinta-alasta oli ympäristösitoumusten piirissä. Vuonna 2022 sitoumusala oli noin 2,04 miljoonaa hehtaaria. Tuotannosta luopuvien tilojen sitoumusala siirtyy useimmiten toisille ympäristösitoumukseen sitoutuneille viljelijöille, mikä näkyy tilakohtaisen toimenpiteen pinta-alan pysymisenä vakaalla tasolla. Lohkojen siirtyminen toiselle sitoutuneelle voi aiheuttaa muutoksia lohkoilla toteutettavissa lohko-kohtaisissa toimenpiteissä. Alla olevissa taulukoissa on esitetty ympäristösitoumuksen sitoumusten määrä, myönnetty pinta-ala sekä maksettu euromäärä vuosina 2015–2022 niiden sitoumusten osalta, joille on kyseisenä vuonna maksettu ympäristösitoumuksesta korvausta.

Ympäristösitoumusten tavoiteala täyttyi jo ensimmäisenä sitoumusvuonna 2015, eikä uusia sitoumuksia ole sen jälkeen tehty. Sitoumusalan hallinnan muutoksissa, kuten sukupolvenvaihdoksissa, luopujan olemassa olevaa sitoumusta on voitu jatkaa tai se on voitu jakaa.

Ympäristösitoumusten pinta-ala tilakohtaisessa ravinteiden tasapainoisen käytön toimenpiteessä on pysynyt melko ennallaan sitoumuskauden alusta lähtien peltoviljelykasvilla (noin 1,8 milj. ha v. 2022). Ensimmäiseen sitoumusvuoteen nähden puutarhakasvien ala tilakohtaisessa toimenpiteessä kasvoi 6 000 hehtaarilla vuoteen 2018 asti, mutta on sen jälkeen vähentynyt. Vuonna 2022 puutarhakasvien ala (noin 33 743 ha v. 2022) pieneni edellisestä vuodesta noin 2 500 hehtaarilla. Tilakohtaisen toimenpiteen puutarhakasvien viljelyalaan vaikuttaa mm. markkinatilanne ja sääolosuhteet.

Peltojen talviaikaisen kasvipeitteisyyden toimenpiteessä on rahoituskauden aikana ollut havaittavissa siirtymistä kohti korkeampia kasvipeitteisyysprosenttiluokkia. Peitteisyydessä on ollut jonkin verran vuosien välistä vaihtelua, johon vaikuttaa mm. syksyn sääolosuhteet ja syyskylvön onnistuminen. Pinta-alan kasvua on tapahtunut myös puutarhakasvien orgaanisen katteen käytön ja vaihtoehtoisen kasvinsuojelun toimenpiteissä. Lietelannan sijoittamisen toimenpiteen ja ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättämisen toimenpiteen pinta-alan kasvuun vuosina 2021 ja 2022 vaikutti ohjelmamuutos, jossa tilakohtaista enimmäisalaa nostettiin 80 prosenttiin sitoumusalasta vuodesta 2021 alkaen (aiemmin 60 %). Muutos liittyi elpymisvälineen varojen käyttöönottoon. Lietelannan sijoittamisen toimenpide keskittyy entistä harvemmillä tiloilla, mikä voi olla seurausta yleisestä kotieläintilojen määrän vähenemisestä. Kerääjäkasvien pinta-ala kääntyi kasvuun vuonna 2020 ja jatkoi nousua vuosina 2021 ja 2022. Lohko-kohtaisten toimenpiteiden osalta on hyvä huomata, että tilat valitsivat jo ensimmäisenä vuonna ne lohko-kohtaiset toimenpiteet, joita tilalla toteutetaan kauden aikana. Muutosmahdollisuudet ovat sitoumuskauden aikana olleet hyvin vähäiset, eikä uusia lohko-kohtaisia toimenpiteitä ole pääsääntöisesti voinut valita. Lohko-kohtaisten toimenpiteiden pinta-alan kasvu kertoo siitä, että toimenpiteeseen alkujaan sitoutuneet tilat ovat lisänneet toimenpidealaansa esimerkiksi tilakoon kasvaessa.

Suojavyöhykenurmien pinta-ala on vähentynyt kauden aikana, kun uusia aloja ei ole voinut ilmoittaa ja aiemmin ilmoitettuja jää pois mm. valvonnan havaintojen myötä. Viisivuotisten sitoumusten päätyminen ja sitoumusten vapaaehtoinen jatkaminen vuodelle 2020 ja edelleen vuosille 2021 ja 2022 näkyy selvänä alenemana suojavyöhykepinta-alassa. Pinta-alan merkittävää vähenemistä tapahtui jatkovuosien alkaessa myös monivuotisissa ympäristönhoitonurmista, viherlannoitusnurmista ja luonnonhoitopeltonurmista. Näiden pinta-alan kehitys on viime vuosina vaihdellut. Väheneminen on ollut erityisen suurta rahoituskauden aikana monivuotisten ympäristönurmien toimenpiteessä, joka on turvemaille ja happamille sulfaattimaille kohdennettu nurmitoimenpide.

Toimenpiteeseen tehdyt rajaukset ovat vaikuttaneet toteumaan kauden aikana. Rajaukset ovat olleet

välttämättömiä ympäristökorvauksiin osoitetun määrärahan riittävyden turvaamiseksi. Vuoden 2016 lohkokohtaisten toimien pinta-aloissa näkyy, että ohjelmamuutoksella vuodelle 2016 määritellyt tilakohtaiset enimmäispinta-alarajaukset vähensivät eräiden toimenpiteiden kokonaispinta-aloja. Vuoteen 2017 ei kohdistunut uusia hallinnollisia rajoituksia toimenpiteiden toteuttamiselle. Vuonna 2018 saneerauskasvien ala putosi noin puoleen johtuen tiukennetuista soveltamisvaatimuksista. Myöhemminä vuosina ei ole ohjelmamuutoksilla tehty uusia rajoituksia. Vuosien 2020-2022 toteumassa näkyy, että osa tuensaajista ei ole jatkanut sitoumustaan ja lisäksi tuensaajien on ollut mahdollista luopua yhdestä tai useammasta lohkokohtaisesta toimenpiteestä sitoumusta jatkaessaan, Lietelannan sijoittamisessa nähty pinta-alan kasvu vuosina 2021 ja 2022 liittyy ohjelmamuutoksella tehtyyn tilakohtaisen enimmäisprosentin nostoon. Uusia sitoumuksia ei ole vuoden 2015 jälkeen voinut tehdä.

Vuonna 2022 erilaisia pinta-alaperusteisia ympäristösopimuksia oli yhteensä 35 113 hehtaaria. Vuoden 2022 pinta-alaperusteisiin ympäristösopimuksiin myönnettiin yhteensä noin 17,4 miljoonaa euroa.

Ympäristösopimus maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoidosta oli vuonna 2022 kaikkiaan 2 183 tilalla ja pinta-alaa näissä 32 522 hehtaaria (tavoiteala 42 000 ha). Osalla tiloista on enemmän kuin yksi sopimus, joten sopimusmäärä on tilamäärää suurempi. Pinta-ala väheni noin 444 hehtaarilla edellisestä vuodesta. Vuonna 2022 tehtiin uusia sopimuksia 102 kpl. Päätyviä viisivuotisia sopimuksia jatkettiin vuosina 2020-2022 vuodella kerrallaan tuensaajan niin halutessa. Sopimusalasta noin 35 % on arvokkaaksi perinnebiotoopiksi luokiteltua ja 65 % on muita perinnebiotoopeja, luonnonlaitumia, metsäsaarekkeitä ja reunavyöhykkeitä. Aiemmin erikseen tilastoitu palkkiolaji muut perinnebiotoopit yhdistettiin vuodesta 2020 alkaen luonnonlaitumien ym. kohteiden kanssa, koska niillä on sama korvaustaso. Rahoituskauden loppuun saavutettavaksi suunnitellusta tavoitealasta on toteutunut noin 78,3 %.

Kosteikon hoidon pinta-ala kasvoi 100 hehtaarilla vuoteen 2021 verrattuna. Kosteikkosopimuksia oli vuonna 2022 voimassa 391 tilalla ja ne koskivat yhteensä 1 474 hehtaaria (tavoiteala 1 100 ha). Vuonna 2022 uusia sopimuksia tehtiin 18 kappaletta.

Kurki-, hanhi, ja joutsenpeltojen sopimus ei ole ollut haettavana vuosina vuoden 2015 jälkeen, sillä jo vuoden 2015 haku ylitti asetetun tavoitealan. Vuonna 2015 haettujen sopimusten sopimuskausi eli toimenpiteen toteutus tiloilla alkoi kuitenkin tässä sopimustyyppissä vasta vuonna 2016. Vuosina 2020-2022 sopimuksia jatkettiin tuensaajan niin halutessa aina yhdellä vuodella. Kurki-, hanhi- ja joutsenpelto sopimuksia oli voimassa vuonna 2022 yhteensä 42 tilalla kokonaisalaltaan 752 hehtaaria (tavoiteala 800 ha). Hehtaarimäärä laski hieman alle tavoitealan, sillä kaikki tilat eivät olleet halukkaita jatkamaan sopimustaan vuodella. Sopimusta ei avattu haettavaksi vuonna 2022, koska ympäristökorvauksia koskeneessa arvioinnissa todettiin toimenpiteen vaativan suurempia toiminnallisia muutoksia vaikuttavuuden parantamiseksi. Muutostarpeet tulevat huomioitavaksi vuodesta 2023 alkaen sovellettavassa CAP-suunnitelmassa.

Rahoituskauden jatkovuosina 2020-2022 ei ole voinut tehdä kokonaan uusia alkuperäisrotujen kasvattamisen sopimuksia, mutta päätyviä sopimuksia pystyi jatkamaan yhdellä vuodella kerrallaan. Vuonna 2022 sopimuksia oli 416 tilalla, yhteensä 467 sopimusta. Usealla tilalla oli siten enemmän kuin yksi sopimus. Sopimusten ja niissä olevien eläinten määrä kasvoi vuoteen 2019 asti, mutta kääntyi laskuun vuodelle 2020 tultaessa, kun suuri joukko viisivuotisia sopimuksia päättyi ja osa tuensaajista ei ollut kiinnostunut jatkamaan sopimusta yhdellä vuodella. Sopimusmäärä ja sopimusten eläinmäärä alenivat edelleen myöhempien jatkovuosien aikana. Uusia sopimuksia ei voinut tehdä jatkovuosien aikana, mutta vanhoja sopimuksia on ollut mahdollista siirtää toiselle tai jakaa. Alkuperäisrotujen kasvattamisen ympäristösopimuksista myönnettiin vuonna 2022 yhteensä noin 2,32 miljoonaa euroa. Tiloilla on eniten sopimuksia suomenlampaista, itäsuomen-, länsisuomen- ja pohjoissuomenkarjan naudoista.

Alkuperäiskasvien ylläpitosopimuksia oli vuonna 2022 voimassa 15 sopimusta. Vuosina 2015–2017 alkaneita viittä sopimusta jatkettiin yhdellä vuodella. Kaksi vuonna 2018 ja seitsemän vuonna 2021 alkanutta viisivuotista sopimusta jatkuivat edelleen. Uusia viisivuotisia alkuperäiskasvien ylläpitosopimuksia tehtiin yksi kappale vuonna 2022. Ruokavirasto maksoi alkuperäiskasvien ylläpitosopimuksista yhteensä 6 000 euroa yhdessä erässä joulukuun alussa vuonna 2022.

Alkuperäiskasvien varmuuskokoelman ja alkuperäiseläinten perimän säilytys -toimenpiteissä on molemmissa voimassa yksi kansallista geenivaraohjelmaa toteuttava sopimus. Ensimmäinen sopimuskausi ja sen toimenpidesuunnitelmat kattoivat vuodet 2015-2020. Molemmissa toimenpiteissä on tehty uusi viisivuotinen sopimus. Uusien sopimusten toimenpidesuunnitelmia toteutetaan ajalla 1.5.2021 – 30.4.2026. Alkuperäiskasvien varmuuskokoelmat -sopimuksen ja alkuperäisrotujen perimän säilytys -sopimuksen uusien sopimusten ensimmäisestä sopimusvuodesta maksetaan keväällä 2023. Sopimuksista voidaan maksaa enintään 50 000 euroa sopimusvuotta kohti alkuperäiskasvien varmuuskokoelmat -toimenpiteessä ja 90 000 euroa sopimusvuotta kohti alkuperäisrotujen perimän säilytys -toimenpiteessä. Keväällä 2022 maksettiin vuonna 2020 voimassa olleista alkuperäiskasvien varmuuskokoelmat -sopimuksesta ja alkuperäisrotujen perimän säilytys – sopimuksesta yhteensä 84 703 euroa.

Luonnonmukaisen tuotannon (M11) toteutusalan tavoitteeksi on asetettu 355 000 hehtaaria. Toimenpiteen suunniteltu kokonaisrahoitus on 465 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen osuus on 105,7 milj. euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 444,1 milj. euroa, josta elpymisvälineen osuus oli 104,5 milj. euroa ja sidottu oli 467,3 milj. euroa, josta elpymisvälineen osuus oli 105,7 milj. euroa.

Luonnonmukaisen tuotannon sidontojen luvut poimitaan vuosiraportin mittariliitteeseen raportin koostamisen aikataulun vaatimusten mukaisesti. Luvut eivät ole poimintahetkellä täysin lopullisia. Lisäksi on huomioitava, että muutokset sitoumuksissa ja sopimuksissa aiheuttavat muutosta myös aikaisemmille vuosille. Vuonna 2022 luonnonmukaisen tuotannon sitoumusala oli 313 892 hehtaaria. Noin 38 prosenttia luonnonmukaisen tuotannon sitoumusalasta oli luonnonmukaisen kotieläintuotannon sitoumuksen piirissä. Luonnonmukaisen tuotannon sitoumusalan kehitys rahoituskauden aikana on esitetty erillisessä taulukossa luvun 1c lopussa. Sitoumusten kokonaismäärä kasvoi vuoteen 2018, jonka jälkeen määrässä tapahtui vähenemistä vuoteen 2021 asti. Vuonna 2022 sitoumusmäärä jälleen kasvoi. Sitoumusten kokonaispinta-ala on kuitenkin vuosittain kasvanut vuotta 2019 lukuun ottamatta koko rahoituskauden ajan. Kotieläintuotannon sitoumusten määrä kasvoi vuoteen 2021 asti ja pysyi muuttumattomana vuonna 2022. Uusia luomusitoumuksia on voinut tehdä vuosina 2015–2018 sekä vuosina 2020–2022. Poikkeuksellisesti uudet sitoumukset tai lisäalat vanhoihin sitoumuksiin eivät olleet haettavissa vuonna 2019. Luomusitoumusten kokonaispinta-ala on rahoituskauden lopussa 105 025 hehtaaria suurempi kuin kauden ensimmäisenä vuonna. Luomusitoumusten sitoumusalan osuus kaikkien perustukea hakeneiden tilojen maatalousmaan alasta oli vuonna 2022 noin 13,6 prosenttia.

Sitoutuneiden tilojen keskipinta-ala on edelleen jatkanut kasvuaan. Luonnonmukaista kotieläintuotantoa koskevia sitoumuksia tehneet tilat ovat keskipinta-alaltaan noin 111 hehtaaria. Kaikkien luomusitoumusten keskipinta-ala oli noin 68 hehtaaria. Luonnonmukaisesti tuotettujen tilojen keskipinta-ala on suurempi kuin kaikkien tuotantosuuntien tilojen keskipinta-ala, joka oli 50 hehtaaria vuonna 2022.

Vuonna 2015 alkaneet viisivuotiset sitoumukset päättyivät vuoden 2019 jälkeen. Sitoumuksia jatkettiin tukihauksen yhteydessä tuensaajan niin halutessa vuodella vuosina 2020-2022. Ne luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksen tehneet kotieläintilat, jotka eivät olleet siirtäneen kotieläimiä luomuun, saivat jatkaa sitoumusta vain, jos myös eläimet siirretään luomuun tai tila alkaa tuottaa luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksen edellyttämiä myyntikasveja. Uusia luomusitoumuksia tehtiin 122 kpl vuonna 2022. Uusia

kotieläinsitoumuksia annettiin 14 kpl, näistä 10 tilalla oli aiemmin sitoumus vain kasvintuotannosta.

Luonnonmukaisen tuotannon toimenpiteestä maksettiin kalenterivuonna 2022 yhteensä noin 63,7 miljoonaa euroa. Summaan sisältyi tukivuoden 2021 maksuja noin 21,9 miljoonaa euroa, joka koostui luonnonmukaisen tuotannon korvauksen loppumaksusta ja kotieläintuotannon korvauksesta.

Luonnonmukaisen tuotannon korvausta maksettiin vuonna 2022 noin 304 056 hehtaarille, 4 484 tuensaajalle. Tähän sisältyy noin 1 105 hehtaaria avomaavihannesten viljelyalaa, josta maksettiin avomaavihannesten viljelyä koskeva korkeampi korvaus 198 tuensaajalle. Avomaavihanneksista maksettu viljelyala oli tätä tuotantoa harjoittavilla tiloilla keskimäärin 5,6 hehtaaria. Luonnonmukaisen tuotannon maksettu pinta-ala kasvoi noin 6 900 hehtaarilla, mutta hakijoita oli noin 30 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Luonnonmukaisen kotieläintuotannon sitoumuksen tehneitä tuensaajia oli 1 064. Verrattuna edellisen vuoteen luonnonmukaiseen kotieläintuotantoon sitoutuneiden määrä ei muuttunut.

Luonnonhaittakorvauksien (M13) suunniteltu kokonaisrahoitus on yhteensä 4 904 milj. euroa, josta 2 510 milj. euroa on EU-osarahoitteista osuutta ja 2 394 milj. euroa on kokonaan kansallisesti rahoitettavaa osuutta. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina yhteensä 4 711 milj. euroa, josta EU-osarahoitteinen osuus oli 2 516,5 milj. euroa ja kokonaan kansallinen osuus oli 2 297 milj. euroa. Toteutusalan tavoite on 2,1 milj. ha. Maaseutuohjelman mukaisten luonnonhaittakorvausten osarahoitteisen osuuden viimeiset maksut toteutuivat joulukuussa 2022. Vuonna 2022 haetut kokonaan kansallisesti rahoitettavat kotieläinkorotukset maksetaan kesäkuussa 2023. On huomioitava, että yhteenvetotaulukon sidonta- ja maksutiedot poikkeavat todellisista arvoista. Rahoituskauden alun luvut ovat epätarkkoja. Virhe aiheutuu esimerkiksi eläinmääräilmoituksista.

Luonnonhaittakorvauksien toteutusala vuoden 2022 lopussa oli 2,16 milj. ha, kun tavoite oli 2,2 milj. ha. Luonnonhaittakorvausta saaneiden tilojen lukumäärä vähentyi koko rahoituskauden ajan. Korvauksia maksettiin kauden alussa 51 451 tilalle ja vuoden 2022 lopussa 43 600 tilalle. Korvauksia saaneiden tilojen määrä väheni kauden aikana 15 %. Vuonna 2022 C-alueella (M13.1) korvausta maksettiin 1 138 640 hehtaarille ja AB-alueella (M13.2) 1 016 116 hehtaarille.

Luonnonhaittakorvauksessa on ollut vuodesta 2025 asti käytössä tuen asteittainen alenema (degressio), kun tilakoko ylittää tietyn raja-arvon. Tilakoko luonnonhaittakorvauksessa kasvoi kauden aikana siten, että degressiorajat koskivat yhä useampaa tilaa vuoteen 2022 mennessä. Vuonna 2015 ensimmäisen degressioportaan (tilakoko 150–300 ha) C-alueella ylitti hieman yli 700 tilaa ja vuoden 2022 lopussa sen ylitti lähes 1 100 tilaa. Vastaavasti AB-alueella vuonna 2015 tiloja tässä luokassa oli n. 990 ja vuoden 2022 lopussa jo vajaa 1 400 tilaa. Seuraavan degressioportaan (tilakoko yli 300 ha) täytti C-alueella kauden alussa 60 tilaa ja vuoden 2022 lopussa näitä tiloja oli noin 130. AB-alueella tämän kokoluokan tiloja oli kauden alussa vajaa 120 ja vuoden 2022 lopussa reilu 200. Vuonna 2015 tuen asteittainen alenema koski 3,6 % luonnonhaittakorvauksia saaneista tiloista ja vuonna 2022 vastaava osuus oli 6,4 %.

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä prioriteetille 4 vaikuttavat ensisijaisesti 16.1 (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)), 16.2 (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen) ja 16.5. (Tuki yhteisiin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin).

Yhteistyötoimenpiteiden suunniteltu kokonaisrahoitus prioriteetille 4 on 13,4 milj. euroa, josta 2,4 milj. euroa on maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli prioriteetilta 4 toteutunut maksuina 9,0 milj. euroa ja sidottu oli 11,7 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksen osuus oli 0,86 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2022 lopussa

yhteensä 39 kpl, joista 3 oli toimenpiteen M16.1 mukaisia, 23 oli toimenpiteen M16.2 mukaisia ja 13 oli toimenpiteen M16.5 mukaisia.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2022 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Prioriteettiin 4 vaikuttavat toissijaisesti investoinnit fyysiseen omaisuuteen (M04), maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen (M07), luonnonmukainen tuotanto (M11), eläinten hyvinvointi (M14), yhteistyö (M16) ja Leader (M19) (maksettu yhteensä 2,0 mrd. euroa). Investoinnit jaloittelutarhoihin ja lannan säilytykseen, käsittelyyn ja käyttöön sekä salaojitukseen ja säätösalojitukseen vähentävät maataloudesta aiheutuvaa vesistökuormitusta ja parantavan maan kasvukuntoa. Luonnonmukainen tuotanto vähentää vesistökuormitusta synteettisten kemiallisten lannoitteiden ja kasvinsuojeluaineiden käyttökiellon vuoksi ja parantaa maan kasvukuntoa orgaanisten lannoitusaineiden käytön vaikutuksesta. Eläinten hyvinvointia lisäävällä laidunnuksella saadaan aikaan myönteisiä vaikutuksia maisemaan ja luonnon monimuotoisuuteen. Yhteistyötoimenpiteen avulla on mahdollista toteuttaa pilottihankkeita. Yhteisöllisesti, paikallisesti toteuttavat ympäristön tilaa parantavat toimet vaikuttavat positiivisesti luonnon monimuotoisuuteen, vesien tilaan ja maaperän kasvukuntoon.

Kohdeala 5A: Maatalouden vedenkäytön tehostaminen

Kohdealalle 5A ei ole maaseutuohjelmassa otettu käyttöön ensisijaisesti vaikuttavia toimenpiteitä.

Kohdealaan 5A vaikuttavat toissijaisesti koulutus ja tiedonvälitys (M01) ja yhteistyö (M16) (maksettu yhteensä 354 milj. euroa).

Kohdeala 5B: Maatalouden ja elintarvikejalostuksen energiatehokkuuden lisääminen

Energiatehokkuuden lisäämiseen vaikutetaan ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02) ja yhteistyöllä (M16). Vaikutuksia voidaan saada aikaan tukemalla koulutusta ja neuvontaa, joissa pyritään energian säästöön ja energiatehokkuuden parantamiseen. Yhteistyön kautta voidaan kehittää uusia energiatehokkaampia menetelmiä ja tekniikoita maataloudessa.

Kohdealan 5B suunniteltu kokonaisrahoitus on 4,3 milj. euroa, josta 300 000 euroa on maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta. Vuoden 2022 loppuun mennessä kohdealalta 5B oli toteutunut maksuja yhteensä 2,9 milj. euroa (67 %) ja sidottu oli 3,8 milj. euroa (88 %), josta 292 000 euroa oli elpymisvälineestä.

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5B on 0,4 milj. euroa ja tavoitteeksi on asetettu, että kohdealan 5B mukaisissa hankkeissa koulutetaan 400 hlö. Toimenpiteestä oli kohdealalta 5B toteutunut maksuina 320 431 euroa ja sidottu oli maksuja vastaava määrä, joten uusia hankkeita ei ole enää vuoden 2022 aikana hyväksytty. . Tuettuja hankkeita oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 1 kpl.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2022 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 5B on 2 000 neuvontaa saaneita tuensaajia. Neuvontaan suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5B on 1 milj. euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli

toteutunut maksuina 557 088 euroa. Neuvonnan (M02) toimeenpanon etenemistä kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 5B vaikuttavat ensisijaisesti 16.1. (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)) ja 16.2. (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen).

Yhteistyötoimenpiteiden suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5B on 2,6 milj. euroa, josta 300 000 euroa on maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 2,0 milj. euroa. Sidottu oli 3,0 milj. euroa, josta elpymisvälineen osuus oli 292 000 euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 9 kpl, joista 5 oli toimenpiteen M16.1 mukaisia ja 4 oli toimenpiteen M16.2 mukaisia.

Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2022 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 5B vaikuttavat toissijaisesti investoinnit fyysiseen omaisuuteen (M04), yhteistyö (M16) ja Leader (M19) (maksettu yhteensä 905 milj. euroa). Vaikutuksia voidaan saada aikaan tukemalla investointeja, joissa pyritään energian säästöön ja energiatehokkuuden parantamiseen. Leader-toimenpiteillä voidaan kehittää toimintaa monipuolisesti paikallisella tasolla.

Kohdeala 5C: Uusiutuvien energialähteiden sekä biotalouteen tarkoitettujen sivutuotteiden, jätteiden, jäännösten ja muiden kuin elintarvikkeiksi tarkoitettujen raaka-aineiden tarjonnan ja käytön helpottaminen

Uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöä sekä materiaalitehokkuutta edistetään ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02), investoinneilla fyysiseen omaisuuteen (M04) ja yhteistyöllä (M16). Vaikutuksia voidaan saada aikaan tukemalla maatalojen investointeja, joissa pyritään uusiutuvien luonnonvarojen ja kierrätettävien materiaalien tarkoituksenmukaiseen käyttöön, raaka-aineiden tehokkaaseen hyödyntämiseen sekä läpi tuotantoprosessin ulottuvaan resurssien kestäväan ja samalla taloudellisesti kannattavaan käyttöön. Yhteistyön kautta voidaan kehittää hajautetun energian tuotantoa, resurssitehokkuutta ja kehittää uusia toimintamalleja. Näillä toimenpiteillä on mahdollista edistää uusiutuvan energian ja energian tuotantoon suunnattujen raaka-aineiden tuotantoa ja käyttöä sekä jätteiden ja tuotannon sivuvirtojen käyttöön perustuvia uusia elinkeinomahdollisuuksia maaseudulla.

Kohdealan 5C suunniteltu kokonaisrahoitus on 61,4 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitus on 22,8 milj. euroa ja kokonaan kansallista rahoitusta on 8,9 milj. euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä kohdealalta 5C oli toteutunut maksuina yhteensä 55,9 milj. euroa, josta 6,5 milj. euroa oli elpymisvälineestä ja 6,9 milj. euroa oli kokonaan kansallista osuutta. Sidottu oli 95,3 milj. euroa, josta elpymisvälineen osuus oli 30,7 milj. euroa ja kokonaan kansallinen osuus oli 9,4 milj. euroa.

Kohdealan 5C tavoitteeksi on asetettu, että maatilainvestointeihin (M04.1) tukea saaneiden tilojen lukumäärä on rahoituskauden lopussa 705 kpl, josta 250 kpl on elpymisvälineen osuus. Toimenpiteessä M04.1 oli vuoden 2022 loppuun mennessä hyväksytty yhteensä 1 578 hanketta.

Kohdealan 5C mittarilla esitetään uusiutuvan energian tuotannon osuus kokonaisinvestoinneista (T16). Mittarin tavoite sisältää myös yksityisen rahoituksen (130,3 milj. euroa).

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5C on 4 milj. euroa ja tavoitteeksi on asetettu, että kohdealan 5C mukaisissa hankkeissa koulutetaan 600 hlö. Toimenpiteestä oli

kohdealalta 5C toteutunut vuoden 2022 loppuun mennessä maksuina 3,3 milj. euroa ja sidottu oli 3,7 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 15 kpl. Näistä 2 on koulutushankkeita ja 13 tiedonvälityshankkeita.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2022 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 5C on 2 000 neuvontaa saaneita tuensaaajia. Julkista rahoitusta kohdealalle 5C on toimenpiteeseen M02 kohdistettu 2 milj. euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 1,6 milj. euroa. Neuvonnan (M02) toimeenpanon etenemistä kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Maatalousinvestointeihin (M04.1) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5C on yhteensä 69,2 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksen osuus on 22,0 milj. euroa ja kokonaan kansallisen rahoituksen osuus on 8,9 milj. euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä maatalousinvestoinneista oli toteutunut maksuina kohdealalta 5C 38,0 milj. euroa ja sidottu oli 71,6 milj. euroa. EU-osarahoitteisesta osuudesta oli toteutunut maksuina 31,5 milj. euroa ja sidottu oli 42,7 milj. euroa. Elpymisvälineestä oli vuoden 2022 lopussa maksettu 6,5 milj. euroa ja sidottu 28,9 milj. euroa. Kokonaan kansallisesta osuudesta oli maksettu 6,9 milj. euroa ja sidottu 9,4 milj. euroa. Toimenpiteessä M04.1 oli vuoden 2022 loppuun mennessä oli tukea maksettu 1 578 hankkeelle 1 506 tilalle. Tavoitteena on 705 hanketta, joista 250 kpl maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksella.

Kohdealan 5C rahoitus suunnattiin maatalojen uusiutuvaa energiaa hyödyntäviin energiainvestointeihin. Rahoituksen avulla tiloja kannustettiin siirtymään fossiilisten polttoaineiden käytöstä uusiutuvaan energiaan. Etenkin loppukautta kohden tilat ovat selkeästi suosineet siirtymistä aurinkoenergiaan. Kauden alussa puupohjaisen energian merkitys oli suurin, koska Suomessa on hyödynnettävissä runsaasti energiapuuksi käytettävää raivaus- ja hakkuutähdettä. Vuonna 2022 energian hinta nousi nopeasti ja voimakkaasti ylöspäin Venäjän aloitettua hyökkäyssodan Ukrainaan. Tämä vaikutti suoraan myös maatalojen energiakustannuksiin ja pakotti ne nopeasti pohtimaan uusia ratkaisuja. Etenkin nopeasti toteutettavien aurinkoenergiainvestointien suosio moninkertaistui tiloilla hetkessä, mikä näkyi hakemusten määrän voimakkaana kasvuna.

Rahoitusta on rahoituskauden aikana siirretty kohdealojen 2A, 5C ja 5D välillä sen mukaan kuin on katsottu tarkoituksenmukaiseksi, koska esimerkiksi monet ensisijaisilta vaikutuksiltaan kohdealaan 2A kohdentuvat investoinnit toteuttavat toissijaisina vaikutuksina myös kohdealaa 5C, ja toisaalta monet ensisijaisilta vaikutuksiltaan kohdealaan 5C kohdentuvat investoinnit toteuttavat toissijaisina vaikutuksina myös kohdealaa 5D (esimerkiksi biokaasuinvestoinnit).

Biokaasuinvestoinnit käynnistyivät varsin hitaasti rahoituskauden alkupuolella. Tämä johtui sekä teknologian kehittämisen haasteista, hankkeiden kalleudesta suhteessa tilojen liikevaihtoon sekä hankkeiden kannattavuuteen liittyvistä haasteista. Teknologian kehittyessä ja osaamisen sekä tiedon lisääntyessä kiinnostus tilatason biokaasuntuotantoon kasvoi merkittävästi. Tätä edesauttoivat alaan liittyvät hankkeet, julkinen keskustelu, neuvonta ja koulutus sekä alan toimijat, jotka auttoivat tiloja etsimään ratkaisuja sekä pohtimaan hankkeen kannattavuutta ja edistivät mm. tilojen välisiä yhteishankkeita. Vuoden 2022 energian hinnan nousu näkyi lisääntyneenä kiinnostuksena myös biokaasuntuotantoa kohtaan. Suomessa on viime aikoina panostettu myös mädätysjäännöksen jatkokäyttömahdollisuuksien selvittämiseen ja teknologian edistämiseen, joka osaltaan voi parantaa biokaasuhankkeiden kannattavuutta.

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 5C vaikuttavat ensisijaisesti 16.1. (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)), 16.2. (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen) 16.5. (Tuki yhteisiin toimiin ilmastomuutoksen

hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin).

Yhteistyötoimenpiteiden suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5C on 9,0 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksen osuus on 750 000 euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 6,1 milj. euroa ja sidottu oli 9,0 milj. euroa.

Tuettuja hankkeita oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 64 kpl, joista 23 oli toimenpiteen M16.1 mukaisia, 20 oli toimenpiteen M16.2 mukaisia ja 21 oli toimenpiteen M16.5 mukaisia.

Tässä kohdealassa EIP-hankkeiden (M16.1) teemoina olivat Biokaasulaitoksesta ravinteita, energiaa ja elinkeinotoimintaa maaseudulle ja Tuorehakekonsepti maatilamittakaavassa.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2022 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 5 C vaikuttavat toissijaisesti tila- ja yritystoiminnan kehittäminen (M06), maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen (M07), yhteistyö (M16) ja Leader (M19) (maksettu yhteensä 776 milj. euroa). Toimenpiteillä voidaan edistää yrittäjyyttä, kehittämistoimia, innovaatioita sekä yritysten investointeja. Leader-toimenpiteillä voidaan kehittää toimintaa paikallisella tasolla.

Kohdeala 5D: Maatalouden kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjen vähentäminen

Maatalouden kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjen vähentämiseen vaikutetaan ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02), investoinneilla fyysiseen omaisuuteen (M04) ja yhteistyöllä (M16). Koulutuksen ja neuvonnan avulla voidaan vaikuttaa toimijoiden valintoihin siten, että kasvihuonekaasupäästöjä voidaan saada vähennettyä. Rakennus- ja laiteinvestointien avulla voidaan vähentää maataloudesta aiheutuvia kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjä. Yhteistyön kautta voidaan saada aikaan uusia menetelmiä ja teknologioita kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi.

Kohdealan 5D suunniteltu kokonaisrahoitus on yhteensä 32,7 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksen osuus on 5,8 milj. euroa ja kokonaan kansallinen osuus on 10,9 milj. euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä kohdealalta 5D oli toteutunut maksuina yhteensä 10,7 milj. euroa ja sidottu oli 15,3 milj. euroa, joista elpymisvälineen osuudet olivat 1,1 milj. euroa ja 3,2 milj. euroa sekä kokonaan kansalliset osuudet olivat 1,8 milj. euroa ja 2,2 milj. euroa.

Kohdealan 5D tavoitteeksi on asetettu, että kasvihuonekaasujen ja ammoniakkipäästöjen vähentämiseen tähtääviin maatilainvestointeihin (M04.1) tukea saaneiden tilojen eläinyksiköiden osuus kaikista eläinyksiköistä on rahoituskauden lopussa 10,77 % (T17). Investointien määrän tavoitteeksi on asetettu 555 kpl, josta elpymisvälineen osuus on 100 kpl. Tukea oli maksettu vuoden 2022 lopussa yhteensä 588 hankkeelle. Kohdealan 5D mukaisia investointeja saaneiden tilojen eläinyksiköiden osuus oli 2,7% ohjelman tavoitteena olevasta eläinyksiköiden määrästä.

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5D on 1,1 milj. euroa ja tavoitteeksi on asetettu, että kohdealan 5D mukaisissa hankkeissa koulutetaan 300 hlö. Toimenpiteestä oli kohdealalta 5D toteutunut maksuina 952 184 euroa ja sidottu oli 1,0 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli

vuoden 2022 lopussa yhteensä 3 kpl.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2022 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 5D on 2 000 neuvontaa saaneita tuensaajia. Neuvonnan suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5D on 1 milj. euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 98 498 euroa. Neuvonnan (M02) toimeenpanon etenemistä kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Maatalousinvestointeihin (M04.1) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5D on yhteensä 28,8 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta on 5 milj. euroa ja 10,9 on kokonaan kansallista rahoitusta. Vuoden 2022 loppuun mennessä maatalousinvestoinneista oli toteutunut maksuina kohdealalta 5D 10,7 milj. euroa ja sidottu oli 14,5 milj. euroa. EU-osarahoitteisesta osuudesta oli toteutunut maksuina 7,8 milj. euroa ja sidottu oli 9,7 milj. euroa ja vastaavasti elpymisvälineestä 1,1 milj. euroa ja 2,6 milj. euroa sekä kokonaan kansallisesta osuudesta 1,8 milj. euroa ja 2,2 milj. euroa. Tukia oli maksettu vuoden 2022 lopussa yhteensä 588 hankkeelle 567 tilalle.

Rahoitus suunnattiin investointeihin, joiden avulla vähennetään kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjä. Riittävän lantalakapasiteetin varmistaminen, lantalojen kattaminen, lannan käsittely esimerkiksi separoimalla tai lietteen sijoittaminen peltoon ovat olleet suosituimpia investointikohteita. Hankkeiden määrään liittyvä tavoite rahoituskaudella saavutettiin, mutta toteutuneet hankkeet olivat kustannuksiltaan arvioitua pienempiä. Eläinmäärään liittyvä tavoite osoittautui ylimitoitetuksi eikä sitä saavutettu. Monet ensisijaisilta vaikutuksiltaan kohdealaan 2A kohdentuvat investoinnit toteuttavat toissijaisina vaikutuksina myös kohdealaa 5D, joten rahoituskauden aikana on tehty rahoituksen siirtoja kohdealojen välillä.

Investointien toteutumista pyrittiin tukemaan ohjelman muiden toimenpiteiden avulla. Viljelijöiden tietoisuutta esimerkiksi erilaisista lannan käsittelyyn liittyvistä tarpeista ja ratkaisuista pyrittiin lisäämään koulutuksen, tiedonvälityksen sekä neuvonnan avulla. Toimenpiteen tukitaso oli ollut hyvällä tasolla ja rahoitusta oli hyvin saatavilla.

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 5D vaikuttavat ensisijaisesti 16.1. (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)), 16.2. (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen) 16.5. (Tuki yhteisiin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin).

Yhteistyötoimenpiteisiin suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5D on 1,8 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksen osuus on 750 000 euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 745 293 euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen osuus oli 69 946 euroa. Sidottu oli 1,9 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen osuus oli 645 912 euroa.

Vuoden 2022 lopussa oli tuettu 3 toimenpiteen M16.2 mukaista hanketta ja 3 M16.5 mukaista hanketta.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2022 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 5D vaikuttavat toissijaisesti ympäristökorvaukset (M10), luonnonmukainen tuotanto (M11) ja

yhteistyö (M16) (maksettu yhteensä 2 778 milj. euroa). Ympäristökorvaukseen sisältyvillä toimilla on merkittävä toissijainen vaikutus kohdealueeseen. Vaikka esim. kasvipeitteisyyden keskeisimmät vaikutukset kohdistuvat valumavesien hallintaan, voidaan sillä ehkäistä myös ilmastonmuutosta vähentämällä hiilidioksidipäästöjä ja esim. lietalan sijoittamisen toimenpiteellä vähennetään maatalouden ammoniakkipäästöjä. Luonnonmukaisella tuotannolla voidaan ehkäistä ilmastonmuutosta ja vaikuttaa siihen sopeutumiseen.

Kohdeala 5E: Hiilen sitomisen ja talteenoton edistäminen maa- ja metsätaloudessa

Maaperän hiilen säilyttämiseen ja sitomiseen vaikutetaan ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02) ja yhteistyöllä (M16). Koulutuksen ja neuvonnan avulla voidaan lisätä toimijoiden tietoisuutta. Yhteistyön kautta voidaan saada aikaan uusia menetelmiä ja teknologioita.

Kohdealan 5E suunniteltu kokonaisrahoitus on 8,5 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksen osuus on 300 000 euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä kohdealalta 5E oli toteutunut maksuina yhteensä 4,3 milj. euroa ja sidottu oli 8,9 milj. euroa.

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5E on 2,7 milj. euroa ja tavoitteeksi on asetettu, että kohdealan 5E mukaisissa hankkeissa koulutetaan 300 hlö. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 1,1 milj. euroa. Sidottu oli 2,9 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 10 kpl, joista koulutushankkeita oli 5 kpl ja 5 oli tiedonvälityshankkeita. Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2022 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 5E on 2 000 neuvontaa saaneita tuensaajia. Neuvonnan suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5E on 1 milj. euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 834 769 euroa. Neuvonnan toimeenpanon etenemistä kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 5E vaikuttavat ensisijaisesti 16.1. (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)), 16.2. (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen) 16.5. (Tuki yhteisiin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin).

Yhteistyötoimenpiteiden suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5E on 4,8 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksen osuus on 300 000 euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 2,4 milj. euroa. Sidottu oli 5,2 milj. euroa.

Vuoden 2022 lopussa oli tukea myönnetty 21 hankkeelle, joista 11 on toimenpiteen M16.2 mukaisia ja 10 toimenpiteen M16.5 mukaisia hankkeita.

Kohdealaan 5E liittyvät yhteistyöhankkeet toimenpiteessä 16.5 (Tuki yhteisiin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin) käsittelivät mm. hiilen sidonnan tehostamista maidontuotannossa, samoin kuin ravinteiden tehokasta käyttöä ja kierrättämistä.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2022 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 5E vaikuttavat toissijaisesti ympäristökorvaukset (M10), luonnonmukainen maatalous (M11), yhteistyö (M16) ja Leader (M19) (maksettu yhteensä 3 045 milj. euroa). Ympäristökorvaukseen sisältyvillä toimilla sekä luonnonmukaisella tuotannolla voidaan maan orgaanisen aineksen määrän lisäämisellä edistää hiilinieluvaiikutuksen säilymistä. Leader-toimenpiteillä voidaan kehittää toimintaa monipuolisesti paikallisella tasolla.

Kohdeala 6A: Pienyritysten monipuolistamisen, perustamisen ja kehittämisen sekä työpaikkojen luomisen helpottaminen

Monipuolistamista, pienten yritysten perustamista ja kehittämistä sekä työpaikkojen syntymistä edistetään ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), tila- ja yritystoiminnan kehittämällä (M06) ja yhteistyöllä (M16). Tukemalla maatalouden ulkopuolisen yritystoiminnan perustamista ja maatalouden ulkopuoliseen toimintaan kohdistuvia investointeja voidaan maaseutualueille saada aikaan lisää työtä ja toimeentuloa. Koulutuksen avulla voidaan parantaa yritysten johtamista ja kehittämistä sekä markkinointia. Tietopohjan vahvistumisella voidaan luoda edellytyksiä uusien liiketoiminta-alueiden ja innovatiivisen yritystoiminnan kehittymiselle. Yhteistyön kautta voidaan lisätä yrittäjien mahdollisuuksia toimia maaseudulla.

Kohdealan 6A suunniteltu kokonaisrahoitus on 356,3 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksen osuus on 24,7 milj. euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä kohdealalta 6A oli toteutunut maksuina yhteensä 280,7 milj. euroa, josta 1,7 milj. euroa oli elpymisvälineen osuus ja sidottu oli 363,9 milj. euroa, josta 18,9 milj. euroa oli elpymisvälineen osuus.

Kohdealan 6A tavoitteeksi on asetettu 4 500 toimenpiteiden M06.2 ja M06.4 mukaisten hankkeiden vaikutuksesta syntyvää työpaikkaa. Maaseutuohjelman tavoitteeksi on asetettu, että rahoituskaudella luodaan yhteensä 7 000 uutta työpaikkaa, joista 2 500 syntyy Leader-ryhmien kautta tuettujen hankkeiden vaikutuksesta. Leader-ryhmien tavoite ei sisälly kohdealan 6A tavoitteeseen. Vuoden 2022 lopussa ELY-keskusten hyväksymien hankkeiden (päättäneet hankkeet ja käynnissä olevien hankkeiden tavoitteet yhteensä) vaikutuksesta arvioidaan syntyvän 7 976 uutta työpaikkaa. Lisäksi Leader-ryhmien kautta haettujen hankkeiden vaikutuksesta arvioidaan syntyvän n. 3 800 uutta työpaikkaa.

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6A on 18,7 milj. euroa ja tavoitteeksi on asetettu, että kohdealan 6A mukaisissa hankkeissa koulutetaan 8 500 hlö. Toimenpiteestä M01 oli kohdealalta 6A toteutunut maksuina vuoden 2022 loppuun mennessä 16,7 milj. euroa ja sidottu oli 18,3 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 90 kpl, joista 33 oli koulutushankkeita ja 57 tiedonvälityshankkeita.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2022 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Tila- ja yritystoiminnan kehittämisen (M06) tavoitteeksi on asetettu 5 000 tukea saavaa yritystä, joista 400 on suunniteltu toteutuvan maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksella.

Toimenpiteessä on 2 alatoimenpidettä: yrityksen perustamistuki muuhun kuin maataloustoimintaan maaseutualueilla (M06.2) ja tuki investointeihin muun kuin maataloustoiminnan perustamiseksi ja kehittämiseksi (M06.4). Toimenpiteen M06 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6A on 265,1 milj. euroa, josta 24 milj. euroa on maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta ja 10 milj. euroa on

kokonaan kansallista rahoitusta.

Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 192,7 milj. euroa, josta 1,7 milj. euroa oli elpymisvälineestä ja sidottu oli 255,7 milj. euroa, josta 18,9 milj. euroa oli elpymisvälineestä. Alatoimenpiteestä M06.2 oli toteutunut maksuina 13,9 milj. euroa, josta 0,02 milj. euroa oli elpymisvälineen osuus ja sidottu oli 16,25 milj. euroa, josta 0,02 milj. euroa oli elpymisvälineen osuus. Alatoimenpiteestä M06.4 oli toteutunut maksuina 178,9 milj. euroa, josta 1,7 milj. euroa oli elpymisvälineen osuus ja sidottu oli 239,5 milj. euroa, josta 18,9 milj. euroa oli elpymisvälineen osuus.

Tuettuja hankkeita oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 3 350 kpl, joista 93 oli saanut rahoitusta maaseuturahaston elpymisvälineestä Tuettuja yrityksiä oli yhteensä 2 483. Loppumaksun saaneissa hankkeissa syntyi vuoden 2022 loppuun mennessä 4 326 uutta työpaikkaa (96 % tavoitteesta).

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2022 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 6A vaikuttavat ensisijaisesti 16.1 (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP), 16.2 (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen) ja 16.5.(Tuki yhteisiin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin).

Yhteistyötoimenpiteiden suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6A on 91,5 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksen osuus on 700 000 euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli kohdealalta 6A toteutunut maksuina 71,3 milj. euroa ja sidottu oli 90,0 milj. euroa.

Tuettuja hankkeita oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 511 kpl, joista 90 oli toimenpiteen M16.2 mukaisia, 168 toimenpiteen M16.3 mukaisia, yksi toimenpiteen M16.4 mukainen, 4 toimenpiteen M16.5 mukaisia, 32 toimenpiteen M16.6 mukaisia, 7 toimenpiteen M16.9 mukaisia ja 209 oli toimenpiteen M16.10 mukaisia.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2022 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 6A vaikuttavat toissijaisesti investoinnit fyysiseen omaisuuteen (M04), maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen (M07) ja Leader (M19) (maksettu yhteensä 886 milj. euroa). Investoinneilla maataloustuotteiden kauppaan ja jalostukseen voidaan nostaa maataloustuotteiden jalostusarvoa. Maaseudun palveluja kehittämällä voidaan lisätä yrittäjien mahdollisuuksia toimia maaseudulla. Leader-toimenpiteillä voidaan kehittää toimintaa monipuolisesti paikallisella tasolla.

Kohdeala 6B: Maaseutualueiden paikallisen kehittämisen edistäminen

Maaseutualueiden paikallista kehittämistä edistävät ensisijaisesti koulutus ja tiedonvälitys (M01), maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen (M07) yhteistyö (M16) ja Leader (M19). Maaseudun palveluita parantamalla ja kyliä kehittämällä sekä tiedottamalla voidaan vaikuttaa siihen, että maaseudulla pystyy asumaan ja yrittämään. Maaseudun elinvoimaisuuden kasvu houkuttelee myös uusia asukkaita ja yrittäjiä. Leader-toiminnalla voidaan vahvistaa ja kehittää paikallisia yhteisöjä, yrityksiä ja alueen elinvoimaa. Toiminnalla voidaan turvata paikallisten yhteisöjen, maaseudun asukkaiden ja yrittäjien

palveluita, niiden uudistamista, uusien teknologioiden käyttöön ottoa, kulttuuria ja asumisen turvallisuutta sekä ehkäistävä syrjäytymistä. Yhteistyön kautta voidaan luoda uusia toimintamalleja esim. palveluiden tuottamiseen.

Kohdealan 6B suunniteltu kokonaisrahoitus on 487 milj. euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä kohdealalta 6B oli toteutunut maksuina yhteensä 369,5 milj. euroa ja sidottu oli 479,2 milj. euroa.

Kohdealan 6B tavoitteeksi on asetettu 2 500 Leader-hankkeiden vaikutuksesta syntyvää työpaikka. Maaseutuohjelman tavoitteeseen huomioitavien Leader-ryhmien kautta hyväksytyjen hankkeiden vaikutuksesta vuoden 2022 loppuun mennessä arvioidaan syntyvät 3 802 uutta työpaikkaa. Kohdealan 6B tavoitteina on myös, että 47,1 % maaseutuväestöstä kuuluu paikallisen kehittämisstrategian piiriin ja hyötyy parannetuista palveluista/infrastruktuurista. Toteumaa seurataan Tilastokeskuksen maaseutuindikaattoripalvelusta saatavien tietojen avulla. Tiedot päivittyvät viiveellä. Yli 90 % maaseutualueilla asuvista henkilöistä arvioidaan hyötyvän parantuneista palveluista ja yli 70 % maaseutualueiden väestöstä kuuluu paikallisten kehittämisstrategioiden piiriin.

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6B on 8,8 milj. euroa. Toimenpiteestä M01 oli kohdealalta 6B toteutunut maksuina 7,4 milj. euroa ja sidottu oli 8,3 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 39 kpl.

Maaseudun palvelujen ja kylien kehittämisen (M07) alatoimenpiteistä kohdealalle 6B vaikuttavat 7.1 (Tuki maaseutualueiden kuntien ja kylien ja niiden peruspalvelujen kehittämissuunnitelmien sekä Natura 2000 -alueita ja muita luonnonarvoltaan merkittäviä alueita koskevien suojele- ja hoitosuunnitelmien laatimiseen ja päivittämiseen), 7.2 (Tuki investointeihin kaikenlaisten pieninfrastruktuurien luomiseksi, parantamiseksi tai laajentamiseksi, uusiutuvia energialähteitä ja energiansäästöä koskevat investoinnit mukaan luettuina), 7.4 (Tuki investointeihin maaseutuväestölle suunnattujen paikallisten peruspalveluiden, vapaa-aika ja kulttuuri mukaan luettuina, ja niihin liittyvän infrastruktuurin perustamiseksi, parantamiseksi tai laajentamiseksi), 7.5 (Tuki investointeihin vapaa-ajan infrastruktuurin julkista käyttöä, matkailuneuvontaa ja pienimuotoista matkailuinfrastruktuuria varten) ja 7.6 (Tuki kylien, maaseutumaiseman ja luonnonarvoltaan merkittävien alueiden kulttuuri- ja luonnonperinnön säilyttämiseen, ennallistamiseen ja kohentamiseen liittyviin tutkimuksiin ja investointeihin, niihin liittyvät sosioekonomiset näkökohdat mukaan luettuina, sekä ympäristöalan tiedotustoimiin).

Maaseudun palveluiden ja kylien kehittämisen suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6B on 94,3 milj. euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli kohdealalta 6B toteutunut maksuina 74,0 milj. euroa ja sidottu oli 92,8 milj. euroa. Toimenpiteen M07 tavoitteeksi on asetettu 675 tuettua hanketta. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 393 kpl.

Maaseudun palvelujen ja kylien kehittämisen toimenpiteestä on vuoden 2022 loppuun mennessä rahoitettu hieman yli 5 200 hanketta. Näistä valtaosa (93 %) on saanut rahoituksen Leader-ryhmästä. Mukana on monipalvelukeskusten suunnittelua ja toteutusta, vesistön hoitoon ja turvallisuuteen liittyviä selvityksiä ja kokeiluhankkeita. Älykkäät kylät –teema on herättänyt kiinnostusta myös vuonna 2022. Hankkeissa on parannettu yhteisten tilojen käyttöastetta ja rakennettu mm. liikuntareittejä. Myös yhteisessä käytössä olevien rakennusten energiatehokkuutta ja siirtymistä uusiutuviin energialähteisiin on parannettu lukuisien hankkeiden voimin. On toteutettu runsaasti palvelukokeiluja ja infrastruktuuri-investointihankkeita ja rakennettu mm. kuntoportaita ja tekonurmikenttiä. Hankkeissa on mukana vesistökuunnostuksia. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2022 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 6B vaikuttavat ensisijaisesti 16.2 (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen), 16.3

(Tuki (muuhun) yhteistyöhön pienten toimijoiden välillä yhteisten työprosessien järjestämiseksi sekä tilojen ja resurssien jakamiseksi sekä matkailun kehittämiseksi/markkinoimiseksi), 16.4 (Tuki horisontaaliseen ja vertikaaliseen yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden perustamiseksi ja kehittämiseksi sekä tuki paikallisiin menekinedistämistoimiin lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden kehittämiseksi), 16.5 (Tuki yhteisiin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin), 16.6 (Tuki yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä elintarvikkeissa, energiantuotannossa ja teollisissa prosesseissa käytettävän biomassan tarjoamiseksi kestäväällä tavalla), 16.9 (Tuki maataloustoiminnan monipuolistamiseksi terveydenhuollon, sosiaalisen integroitumisen, yhteisön tukeman maatalouden sekä ympäristöä ja elintarvikkeita koskevan koulutuksen aloilla toteutettaviin toimintoihin) ja 16.10 (Muut).

Yhteistyötoimenpiteiden suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6B on 1,4 milj. euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 1,0 milj. euroa ja sidottu oli 1,3 milj. euroa. Vuoden 2022 loppuun mennessä yhteistyötoimenpiteessä (M16) oli hyväksytty 12 kohdealan 6B mukaista hanketta, joista 10 oli toimenpiteen 16.2. mukaisia, yksi toimenpiteen 16.4 mukainen, yksi toimenpiteen 16.5 mukainen ja yksi toimenpiteen 16.6 mukainen. Hankkeella arvioidaan Sastamalan nykyisten yritysten mahdollisuuksia hyödyntää uusiutuvaa energiaa ja uusien uusiutuvaa energiaa hyödyntävien yritysten sijoittumismahdollisuuksia Sastamalaan.

Leader-toimintaan (M19) suunniteltu kokonaisrahoitus on 383 milj. euroa, josta EU:n rahoitusosuus 42 %, valtion 38 % ja kuntien 20 %. Vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 287,1 milj. euroa ja sidottu oli 376,8 milj. euroa.

Leader-toimintaan suunnitellusta kokonaisrahoituksesta kohdistettiin ryhmille rahoituskauden alussa suuntaa antavissa rahoituskehyksissä 273 milj. euroa. 27 milj. euroa (9 %) jätettiin jaettavaksi kehystarkistuksissa vuosina 2018 ja 2020. Kehystarkistusten tavoitteena on lisätä Leader-toiminnan vaikuttavuutta. Ministeriö jakoi ensimmäisen kehystarkistuksen mukaiset myöntövaltuudet vuonna 2019 ja toisen kehystarkistuksen mukaiset myöntövaltuudet vuonna 2020. Kehystarkistuksilla edistettiin paikallisen kehittämisen strategisuutta ja kannustettiin Leader-ryhmiä tuloksekkaaseen ja vaikuttavaan kehittämistyöhön. Leader-ryhmät hakivat erikseen rahoitusta siirtymäkaudelle 2021-2022 ja maa- ja metsätalousministeriö kohdisti siirtymäkauden alussa suuntaa antavissa rahoituskehyksissä Leader-ryhmille 83 miljoonaa euroa.

Yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisstrategian (M19.2) mukaisten toimien täytäntöönpanoon, eli Leader-ryhmien rahoittamiin yritys- ja kehittämishankkeisiin, oli sidottu vuoden 2022 loppuun mennessä julkista rahoitusta 278,1 milj. euroa (10 073 kpl). Vuoden 2022 loppuun mennessä sidotuista hankkeista 6 153 oli kehittämishankkeita ja 3 920 yritystukia.

Maaseutuohjelmassa on asetettu Leader-toiminnalle tavoitteeksi, että sitä kautta toteutetaan 150 kpl toimenpiteen Maataloustuotteiden jalostus, kaupan pitäminen ja/tai kehittäminen (M04.2) mukaista yritystukihanketta, 2 000 toimenpiteen Tila ja yritystoiminnan kehittäminen (M06) mukaista yritystukihanketta ja 4 500 toimenpiteiden Maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen (M07) ja Yhteistyö (M16) mukaista kehittämishanketta. Vuoden 2022 loppuun mennessä oli rahoitettu 189 toimenpiteen M04.2 mukaista yritystukihanketta, 3 177 toimenpiteen M06 mukaista yritystukihanketta ja 5 205 toimenpiteiden M07 ja M16 mukaista kehittämishanketta.

Paikallisen toimintaryhmän yhteistyön valmistelu ja täytäntöönpano (M19.3), eli Leader-ryhmien rahoittamiin alueiden välisiin ja kansainvälisiin hankkeisiin sekä niiden esiselvityshankkeisiin, oli sidottu

vuoden 2022 loppuun mennessä julkista rahoitusta 25,1 milj. euroa (361 kpl).

Tuki toimintakustannuksiin ja toiminnan edistämiseen (M19.4, toimintarahahankkeet ja M19.2 valmistelutuki) oli sidottu vuoden 2022 loppuun mennessä julkista rahoitusta 73,6 milj. euroa (252 kpl).

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 6B vaikuttavat toissijaisesti koulutus ja tiedonvälitys (M01) ja yhteistyö (maksettu yhteensä 70 milj. euroa). Ammatillisen koulutuksen avulla voidaan lisätä maaseudun yrittäjien ja asukkaiden tietoisuutta ja osaamista mm. paikallisvaikuttamisen mahdollisuuksiin.

Kohdeala 6C: Tieto- ja viestintäteknologian saavutettavuuden, käytön ja laadun parantaminen maaseudulla

Maaseutualueiden tieto- ja viestintäteknologian saavutettavuutta, käyttöä ja laatua voidaan ensisijaisesti edistää maaseudun palvelujen ja kylien kehittämällä (M07). Laajakaistainfrastruktuuriin kohdistettavilla investoinneilla voidaan luoda edellytyksiä maaseudun asukkaiden palveluiden ja elinkeinojen kehittämälle ja parantaa näin maaseudun elinvoimaisuutta. Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) avulla voidaan tehostaa tietoisuutta uusista palvelumuodoista.

Kohdealan 6C suunniteltu kokonaisrahoitus on 60 milj. euroa, josta 16 milj. euroa on maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta. Vuoden 2022 loppuun mennessä kohdealalta 6C oli toteutunut maksuina yhteensä 36,8 milj. euroa josta 1,7 milj. euroa oli maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta ja sidottu oli 56,7milj. euroa (84 %), josta 15,9 milj. euroa oli maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta.

Kohdealan 6C tavoitteena on, että 50 % maaseutuväestöstä hyötyy parannetuista palveluista/infrastruktuurista. Toteumaa seurataan Tilastokeskuksen maaseutuindikaattoripalvelusta saatavien tietojen avulla. Tiedot päivittyvät viiveellä. Hieman yli 30 % maaseutualueilla asuvasta väestöstä arvioidaan hyötyvän parantuneista palveluista.

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6C on 2,9 milj. euroa. Toimenpiteestä M01 oli kohdealalta 6C toteutunut maksuina 1,8 milj. euroa ja sidottu oli 2,4 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 8 kpl (tiedonvälityshankkeita).

Maaseudun palvelujen ja kylien kehittämisen (M07) alatoimenpiteistä kohdealalle 6C vaikuttavaa 7.3 (Tuki laajakaistainfrastruktuuria varten mukaan lukien sen luominen, parantaminen ja laajentaminen, passiivinen laajakaistainfrastruktuuri sekä laajakaistan ja julkisten sähköisen hallinnon ratkaisujen saatavuus). Toimenpiteen M07.3 tavoitteeksi on asetettu 140 tuettua laajakaistahanketta, josta 40 on suunniteltu toteutettaviksi maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksella.

Alatoimenpiteen M07.3 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6C on 57,1 milj. euroa, josta 16 milj. euroa on maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta. Vuoden 2022 loppuun mennessä kohdealalta 6C oli toteutunut maksuina yhteensä 35 milj. euroa, josta 1,8 milj. euroa on maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta ja sidottu oli 54,3 milj. euroa, josta 15,9 milj. euroa on maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta. Vuoden 2022 loppuun mennessä oli rahoitusta saanut 167 laajakaistahanketta, joista 13 oli saanut rahoitusta maaseuturahaston elpymisvälineestä.

Maaseudun kehittämisohjelman laajakaistarahoitusta eli ns. kyläverkkohankkeet ovat olleet suosittuja ja niiden merkitys nousee koko ajan tärkeämmäksi digitalisaation edistyessä. Tämä merkitys on korostunut erityisesti koronapandemian ja jättimäisesti lisääntyneen etätyön tekemisen myötä. Maaseutualueilla nopeaa laajakaistayhteyttä ei rakenneta markkinaehtoisesti ja on vaarana, että maaseudun asukkaat jäävät

tulevaisuudessa ilman palveluja yhteyksien puuttuessa.

Eniten kyläverkkohankkeita on toteutettu Pirkanmaalla, Lapissa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Myös Etelä-Savo on kirinyt ahkerimpien laajakaistarakentajien joukkoon. Kyläverkkohankkeiden rahoitus on koettu hyvin toimivaksi ja kustannustehokkaaksi ja hankkeet ovatkin suoraan käyttöön tulevia täsmäratkaisuja.

Laajakaistayhteyksien rahoitustarve on edelleen suuri, koska markkinaehtoiset toimijat eivät halua rakentaa yhteyksiä maaseutualueilla. RRF-rahoitusta osoitettiin laajakaistainvestoinneille noin 30 miljoonaa euroa. Yhteensovitusta on tehty ja suunnitellaan tulevalle kaudelle Suomen laajakaistatoimistossa, johon kuuluvat maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, Traficom ja Ruokavirasto.

Nopea laajakaistayhteys (väh. 100 Mbit/s) on rakennettu vähintään 2 km päähän 64 % kotitalouksista, mutta FTTH eli kuitu kotiin asti ulottuu vain keskimäärin 25 % kotitalouksista.

7.3 on ainoa alatoimenpide M07:ssa, jossa hankkeet rahoitetaan pääosin ELY-keskuksista.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 6C vaikuttaa toissijaisesti koulutus ja tiedonvälitys (M01) ja maaseudun palvelujen ja kylien kehittämisellä (M07) (179 milj. euroa). Ammatillisella koulutuksella voidaan lisätä asukkaiden ja yrittäjien tietoisuutta tieto- ja viestintäteknologian käytöstä. Investoinnit maaseudun pieninfrastruktuuriin voivat tehostaa tieto- ja viestintäteknologian saavutettavuutta, käyttöä ja laatua.

Ympäristösitoumuksen toimet	Tukivuosi 2015			Tukivuosi 2016			Tukivuosi 2017		
	Tilat, kpl	Ha	Myönnettyt eurot *	Tilat, kpl	Ha	Myönnettyt eurot *	Tilat, kpl	Ha	Myönnettyt eurot *
Sitoumukset ja sitoumusala yhteensä	45 376	2 082 395	234 568 781	43 954	2 080 893	215 502 880	43 321	2 073 196	221 669 826
Tilakohtainen toimi yht.	1 809 968	101 852 090	1 810 981	102 668 691	1 824 596	104 013 196			
Ravinteiden tasapainoinen käyttö, peltoviljelykasvit	44 189	1 778 547	95 613 235	43 107	1 775 415	95 582 241	42 428	1 783 497	95 990 348
Ravinteiden tasapainoinen käyttö, puutarhakasvit	4 062	31 421	6 238 855	4 239	35 566	7 086 450	4 521	41 099	8 022 847
Lohko kohtaiset toimet									
Lietelannan sijoittaminen peltoon	5 330	217 108	8 676 845	5 144	186 004	7 437 716	5 031	188 468	7 548 324
Ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrätämisen	1 028	15 270	610 325	941	13 370	534 669	828	11 863	491 402
Valuvesien hallinta yht.	2 397	48 437	4 996 896	2 338	49 105	5 126 736	2 462	52 948	6 617 871
Säätösäläojitus	1 970	39 502	2 763 461	1 911	39 715	2 779 583	1 979	41 857	3 280 025
Säätökastelu	408	8 689	2 171 997	410	9 171	2 292 353	463	10 753	3 242 878
Kuivatusvesien kierrätys	19	246	61 438	17	219	54 800	20	338	94 967
Ympäristönhoitourmet yht.	33 944	138 260	35 869 862	32 872	134 758	35 230 877	30 995	126 657	34 390 615
Suojavyöhykenurmet, kohdentamisalue	4 069	24 253	12 084 996	4 047	24 182	12 070 535	4 013	24 015	12 044 574
Suojavyöhykenurmet, muu alue	6 100	32 902	14 761 761	5 984	31 987	14 371 864	5 942	31 665	14 293 207
Monivuotiset ympäristönurmet	473	2 630	129 691	448	2 837	141 686	392	2 703	137 439
Luonnonhoitopeltonurmi, kohdentamisalue	11 278	56 093	6 670 207	10 945	54 477	6 523 245	10 157	48 629	5 925 710
Luonnonhoitopeltonurmi, muu alue	12 024	22 382	2 223 207	11 448	21 274	2 123 548	10 491	19 645	1 989 685
Orgaanisen katteen käyttö puutarhakasveilla ja siemenperunalla yht.	1 003	3 987	1 926 137	966	4 078	1 981 443	981	4 289	2 091 406
Yksivuotiset puutarhakasvit	106	292	87 245	96	267	79 863	104	284	84 810
Monivuotiset puutarhakasvit	897	3 695	1 838 892	870	3 812	1 901 580	877	4 006	2 006 596
Peltuannon monimuotoisuus yht.	24 514	301 615	34 300 378	21 107	168 222	21 323 618	20 197	163 357	22 343 338
Viherlannoitusurmet	4 135	23 932	1 290 684	3 709	21 906	1 181 229	3 135	19 380	1 066 407
Keraajäkasvit	10 866	251 178	25 089 441	8 039	118 588	11 849 680	7 173	109 797	11 311 111
Saneerauskasvit	577	4 474	1 340 402	706	6 208	1 860 262	964	10 239	2 888 568
Monimuotoisuuspellot, kohdentamisalue	3 542	8 595	2 567 294	3 375	8 132	2 429 285	3 444	8 780	2 608 660
Monimuotoisuuspellot, muu alue	5 394	13 436	4 012 556	5 278	13 388	4 003 162	5 481	15 161	4 468 592
Puutarhakasvien vaihtoehtoinen kasvisuojelu yhteensä	263	1 863	693 571	254	2 071	770 073	253	2 364	874 963
Menetelmäryhmä 1	123	303	151 420	112	307	152 899	122	400	195 173
Menetelmäryhmä 2	140	1 560	542 151	142	1 764	617 175	131	1 964	679 789
Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys yht.	37 301	1 442 480	45 642 677	36 032	1 430 936	40 429 056	35 242	1 441 175	43 298 710
20 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	3 212	122 498	489 524	4 814	172 031	687 269	4 107	158 981	644 301
40 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	4 172	186 041	3 343 383	4 945	218 095	3 922 266	4 195	191 064	3 528 872
60 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	5 734	282 108	10 141 221	7 135	340 829	12 256 583	6 712	322 269	11 917 135
80 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	13 421	525 606	28 335 485	8 793	379 055	20 444 246	10 142	446 809	23 901 813
20 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	568	19 037	76 064	1 111	35 823	143 044	875	27 799	117 515
40 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	1 367	57 967	521 122	2 053	77 804	699 320	1 761	70 350	650 502
60 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	8 827	249 223	2 735 879	7 181	207 301	2 276 327	7 450	223 903	2 538 572

* Myönnetyn määrärahan maksaminen tuensaajille jakautuu tukivuodelle ja sitä seuraavalle vuodelle.

Ympäristösitoumuksen toimet	Tukivuosi 2018			Tukivuosi 2019			Tukivuosi 2020		
	Tilat, kpl	Ha	Myönnettyt eurot *	Tilat, kpl	Ha	Myönnettyt eurot *	Tilat, kpl	Ha	Myönnettyt eurot *
Sitoumukset ja sitoumusala yhteensä	42 248	2 050 712	218 840 766	41 566	2 050 934	217 635 661	40 224	2 036 988,01	217 867 093
Tilakohtainen toimi yht.		1 822 463	104 502 430		1 837 631	104 956 885		1 840 408	104 609 965
Ravinteiden tasapainoinen käyttö, peltoviljelykasvit	41 715	1 778 065	95 718 115	41 114	1 796 426	96 774 413	39 832	1 802 641	97 156 968
Ravinteiden tasapainoinen käyttö, puutarhakasvit	4 453	44 399	8 784 315	4 296	41 205	8 182 472	4 057	37 767	7 452 997
Lohkokohtaiset toimet									
Lietelannan sijoittaminen peltoon	5 016	196 704	7 865 242	4 862	199 027	7 957 591	4 892	209 384	8 371 648
Ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättäminen	827	13 582	542 928	717	11 896	475 757	674	12 362	494 297
Valumavesien hallinta yht.	2 443	52 867	5 661 779	2 418	52 451	5 641 799	2 379	52 036	5 631 239
Säättösalaojitus	1 966	41 676	2 915 102	1 944	41 307	2 886 987	1 916	40 957	2 863 918
Säättökastelu	457	10 848	2 665 782	455	10 805	2 670 212	444	10 738	2 682 037
Kuivatusvesien kierrätys	20	343	80 895	19	340	84 600	19	341	85 285
Ympäristönhoitonurmet yht.	29 839	122 015	33 341 621	28 618	116 540	32 454 373	25 706	103 966	28 533 020
Suojavyöhykenurmet, kohdentamisalue	3 993	23 698	11 839 920	3 953	23 447	11 712 077	3 579	20 921	10 450 388
Suojavyöhykenurmet, muu alue	5 880	31 179	14 011 623	5 799	30 663	13 781 966	4 946	25 923	11 656 362
Monivuotiset ympäristönurmet	372	2 554	127 661	364	2 522	125 965	251	1 591	79 517
Luonnonhoitopeltonurmi, kohdentamisalue	9 717	46 052	5 512 460	9 248	42 705	5 116 891	8 699	40 030	4 798 112
Luonnonhoitopeltonurmi, muu alue	9 877	18 532	1 849 957	9 254	17 203	1 717 475	8 231	15 502	1 548 641
Orgaanisen katteen käyttö puutarhakasveilla ja siemenperunalla yht.	958	4 383	2 110 518	953	4 628	2 248 613	931	4 784	2 336 955
Yksivuotiset puutarhakasvit	86	248	73 674	81	250	73 860	78	239	69 899
Monivuotiset puutarhakasvit	872	4 135	2 036 844	872	4 379	2 174 753	853	4 545	2 267 056
Peltoluonnon monimuotoisuus yht.	18 742	151 648	20 449 530	17 310	142 450	18 572 869	17 476	152 217	19 836 071
Viherrannitusnurmet	2 584	15 747	848 494	2 091	12 294	662 141	1 783	9 692	522 723
Kerääjäkasvit	6 604	105 684	10 560 093	6 519	105 562	10 549 457	6 910	117 123	11 703 362
Saneerauskasvit	813	5 185	1 549 287	581	3 098	926 127	466	2 894	867 739
Monimuotoisuuspellot, kohdentamisalue	3 396	9 758	2 921 146	3 195	8 165	2 445 705	3 233	8 603	2 575 433
Monimuotoisuuspellot, muu alue	5 345	15 274	4 570 510	4 924	13 332	3 989 439	5 084	13 905	4 166 814
Puutarhakasvien vaihtoehtoinen kasvisuojelu yhteensä	251	2 498	916 258	239	2 562	944 854	220	2 962	1 086 861
Menetelmäryhmä 1	119	426	207 163	117	397	198 127	101	399	197 786
Menetelmäryhmä 2	132	2 072	709 095	122	2 165	746 727	119	2 563	889 075
Peltojen talviaikainen kasvipeltäisyys yht.	34 551	1 418 027	43 450 460	33 951	1 424 061	44 382 921	32 649	1 437 415	46 967 035
20 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	3 998	147 367	588 643	3 868	149 890	599 173	3 242	121 081	483 611
40 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	4 137	178 096	3 202 805	3 872	173 195	3 115 171	3 523	159 048	2 860 180
60 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	6 582	328 042	11 794 621	6 254	310 709	11 173 900	5 875	300 343	10 804 091
80 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	9 947	460 614	24 850 000	10 293	490 980	26 491 450	10 816	551 126	29 736 168
20 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	888	27 112	108 115	770	23 299	93 048	736	23 449	93 576
40 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	1 727	67 118	602 673	1 517	60 547	543 907	1 391	56 592	508 537
60 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	7 272	209 678	2 303 603	7 377	215 439	2 366 274	7 066	225 776	2 480 871

Ympäristösitoumuksen toimet	Tukivuosi 2021			Tukivuosi 2022		
	Tilat, kpl	Ha	Myönnetyt eurot *	Tilat, kpl	Ha	Myönnetyt eurot *
Sitoumukset ja sitoumusala yhteensä	39 205	2 062 846	220 436 302	38 404	2 042 744	235 614 861
Tilakohtainen toimi yht.		1 847 052	104 786 624		1 847 047	104 306 435
Ravinteiden tasapainoinen käyttö, peltoviljelykasvit	38 816	1 810 830	97 590 036	37 963	1 813 375	97 615 944
Ravinteiden tasapainoinen käyttö, puutarhakasvit	3 916	36 222	7 196 588	3 760	33 672	6 690 491
Lohkokohtaiset toimet						
Lietelannan sijoittaminen peltoon	4 803	249 934	9 991 848	4 718	256 910	10 272 724
Ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättäminen	633	13 201	527 819	620	13 835	553 368
Valumavesien hallinta yht.	2 346	51 628	5 575 819	2 326	51 350	5 540 743
Säätösalaajitus	1 894	40 672	2 846 305	1 876	40 475	2 832 212
Säätökastelu	433	10 622	2 646 112	431	10 544	2 625 966
Kuivatusvesien kierrätys	19	334	83 403	19	330	82 565
Ympäristönhoitonurmet yht.	24 239	98 215	26 715 611	23 170	95 788	25 595 466
Suojavyöhykenurmet, kohdentamisalue	3 398	19 816	9 901 338	3 296	19 352	9 586 081
Suojavyöhykenurmet, muu alue	4 557	23 668	10 641 392	4 284	22 183	9 955 423
Monivuotiset ympäristönurmet	229	1 331	66 526	218	1 274	63 615
Luonnonhoitopeltonurmi, kohdentamisalue	8 405	38 804	4 648 448	8 137	38 717	4 569 641
Luonnonhoitopeltonurmi, muu alue	7 650	14 595	1 457 907	7 235	14 262	1 420 706
Orgaanisen katteen käyttö puutarhakasveilla ja siemenperunalla yht.	912	4 951	2 411 855	880	4 970	2 404 200
Yksivuotiset puutarhakasvit	70	251	74 195	64	267	80 061
Monivuotiset puutarhakasvit	842	4 700	2 337 659	816	4 702	2 324 139
Peltoluonnon monimuotoisuus yht.	17 690	157 548	20 735 554	17 391	157 953	20 070 159
Viherlannoitusnurmet	1 706	9 272	500 378	1 841	11 110	588 118
Kerääjäkasvit	7 019	121 098	12 101 133	6 995	122 612	12 242 268
Saneerauskasvit	495	3 216	963 444	419	2 373	710 308
Monimuotoisuuspellot, kohdentamisalue	3 425	9 515	2 849 334	3 331	8 810	2 629 184
Monimuotoisuuspellot, muu alue	5 045	14 447	4 321 265	4 805	13 047	3 900 282
Puutarhakasvien vaihtoehtoinen kasvinsuojelu yhteensä	220	3 029	1 116 155	220	3 048	1 132 251
Menetelmäryhmä 1	101	413	205 279	95	439	219 528
Menetelmäryhmä 2	119	2 616	910 876	125	2 609	912 723
Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys yht.	31 813	1 438 671	48 575 018	31 023	1 611 023	48 326 971
20 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	2 907	106 642	426 372	2 871	112 713	438 488
40 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	3 243	138 563	2 491 880	3 133	148 598	2 590 464
60 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	5 740	301 413	10 843 487	5 508	316 339	10 772 969
80 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	11 019	588 093	31 728 086	10 886	627 749	31 426 198
20 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	657	20 281	80 766	627	23 030	81 251
40 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	1 264	55 166	495 066	1 231	61 468	503 887
60 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	6 983	228 513	2 509 361	6 767	321 125	2 513 714

Ympäristökorvausten sitoumukset 3/3

Ympäristösopimus	2015			2016			2017		
	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnetyt eurot*	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnetyt eurot*	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnetyt eurot*
Yhteensä		26 972	13 692 306		30 905	15 689 906		33 180	16 544 777
Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoito, yht.	1 906	26 217	13 353 642	2 179	29 199	14 792 527	2 186	31 423	15 582 531
Luonnonlaidun ym.		3 669	1 649 803		4 596	2 065 413		5 426	2 446 010
Perinnebiotooppi		12 116	5 445 110		13 534	6 089 323		14 521	6 328 024
Arvokas perinnebiotooppi		10 432	6 258 729		11 069	6 637 791		11 477	6 808 497
Kosteikon hoito	208	754	338 664	246	842	378 716	274	903	416 343
Kurki-, hanhi- ja joutsenpelto***				51	864	518 664	51	854	545 902

Ympäristösopimus	2018			2019			2020		
	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnetyt eurot*	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnetyt eurot*	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnetyt eurot*
Yhteensä		34 664	17 438 537		35 214	17 696 964		34 483	17 353 951
Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoito, yht.	2 328	32 793	16 468 621	2 309	33 120	16 632 285	2 256	32 344	16 266 979
Luonnonlaidun ym.		6 165	2 768 858		6 177	2 773 411		20 721	9 302 949
Perinnebiotooppi		15 031	6 752 644		15 258	6 854 829		****	****
Arvokas perinnebiotooppi		11 597	6 947 119		11 684	7 004 045		11 623	6 964 030
Kosteikon hoito	328	1 019	458 482	361	1 249	561 466	365	1 291	580 452
Kurki-, hanhi- ja joutsenpelto***	51	852	511 434	51	845	503 213	51	848	506 520

Ympäristösopimus	2021			2022		
	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnetyt eurot*	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnetyt eurot*
Yhteensä		35 067	17 795 487		34 689	17 412 544
Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoito, yht.	2 254	32 907	16 703 576	2 183	32 463	16 298 218
Luonnonlaidun ym.		21 254	9 687 200		20 969	9 413 714
Perinnebiotooppi		****	****			
Arvokas perinnebiotooppi		11 653	7 016 376		11 494	6 884 504
Kosteikon hoito	376	1 373	619 088	391	1 473	662 838
Kurki-, hanhi- ja joutsenpelto***	44	786	472 824	42	752	451 488

* Myönnetyn määrärahan maksaminen tuensaajille jatkautuu tukivuodelle ja sitä seuraavalle vuodelle.

*** Kurki- hanhi- ja joutsenpelto-sopimusta haettiin vuonna 2015, mutta sopimukset alkoivat vasta vuonna 2016.

**** Paikkibijit Perinnebiotooppi ja Luonnonlaidun ym. on yhdistetty vuodesta 2020 lähtien.

Tilakulumäärän osottaminen paikkibijakohtaisesti ei ole mielekästä, sillä samalla tilalla voi olla eri paikkilojien lohkoja.

Ympäristösopimukset

Eläinten hyvinvointikorvaukset	2016	2022
Nautojen hyvinvointisuunnitelma	4 467	3 872
Vasikoiden pito-olosuhteiden parantaminen (sis. pinta-alavaatimukset)	1 945	2 118
Vasikoiden pito-olosuhteiden parantaminen	994	779
Emolehmätilojen vasikoiden pito-olosuhteiden parantaminen	581	739
Väh. 6 kk ikäisten nautojen pito-olosuhteiden parantaminen	2 565	2 870
Väh. 12 kk ikäisten nautojen pito-olosuhteiden parantaminen	137	150
Nautojen laiduntaminen ja jaloittelu	380	305
Nautojen pitkäaikaisempi laidunnus laidunkaudella	1 871	1 327
Lypsy-/emolehmien sairaus-, hoito-, poikimakarsinat	1 479	2 055
Nautojen sairaus-, hoito- ja poikimakarsinat	1 405	2 088
Sikojen hyvinvointisuunnitelma	693	561
Joutilaiden emakoiden ja ensikoiden ulkoilu	25	10
Emakoiden ja ensikoiden pito-olosuhteiden parantaminen	166	137
Emakoiden/ensikoiden parannetut porsimisolosuhteet	61	70
Vapaaporsitus	-	56
Vieroit. porsaiden/lihasikojen karsinoiden kuivittaminen	264	344
Karjuporsaiden kivunlievitys kastraatioon liittyen	330	258
Sikojen virikkeet	371	229
Sikojen sairaus- ja hoitokarsinat	641	575
Lampaiden ja vuohien hyvinvointisuunnitelma	222	175
Lampaiden ja vuohien pito-olosuhteiden parantaminen	253	267
Lampaiden ja vuohien hoito	271	239
Lampaiden ja vuohien laiduntaminen ja jaloittelu	89	61
Lampaiden ja vuohien pitkäaikaisempi laiduntaminen	112	92
Siipikarjan hyvinvointisuunnitelma	326	315
Broilereiden ja kalkkunoiden pito-olosuhteiden parantaminen	194	203
Munintakanalan ilmanlaadun parantaminen	87	71
Siipikarjan virikkeet	241	278
Tasot, rampit ja orret	210	229

Luonnonmukaisen tuotannon sitoumusala ja sitoumusten määrä vuosina 2015-2022.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Luomusitoumusten kokonaisala ja määrä								
Luomusitoumusten sitoumusala yhteensä, ha	208 867	223 515	245 353	282 704	278 489	296 794	303 715	313 892
Luomusitoumusten määrä yhteensä, kpl	3 857	4 030	4 244	4 648	4 606	4 567	4 506	4 585
Luomun eri sitoumustyyppien sitoumusmäärät								
Sitoumus luonnonmukaisesta tuotannosta, kpl	3 045	3 163	3 326	3 691	3 615	3 527	3 435	3 521
Sitoumus vain luonnonmukaisesta avomaavihannesten tuotannosta*, kpl	9	10	9	9	7	7	7	7
Sitoumus luonnonmukaisesta kotieläintuotannosta, kpl	803	857	909	948	983	1 040	1 064	1 064

* Osan tilaa kattavat sitoumukset. Myös muiden sitoumusten avomaavihannesten viljelyssä olevasta alasta maksetaan avomaavihannesten korvausta.

1.d) Taulukkoon F perustuvassa tuloskehyksessä asetettujen välitavoitteiden saavuttamista koskevat keskeisimmät tiedot

Tätä osiota sovelletaan ainoastaan vuotuisiin täytäntöönpanokertomuksiin 2016, 2017, 2018

1.e) Muu maaseudun kehittämisohjelmaan liittyvä tekijä [valinnainen]

1.f) Tarvittaessa toimien vaikutus makroalue- ja merialuestrategioihin

Tällä ohjelmalla edistetään makroalue- ja/tai merialuestrategioita asetuksen (EU) N:o 1303/2013, 27 artiklan "Ohjelmien sisältö" 3 kohdan ja 96 artiklan "Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitteen mukaisten toimenpideohjelmien sisältö, hyväksyminen ja muuttaminen" 3 kohdan e alakohdan, 111 artiklan "Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitetta koskevat täytäntöönpanokertomukset" 3 kohdan, 111 artiklan 4 kohdan d alakohdan ja liitteessä 1 olevan 7.3 jakson "Pääohjelmien makroalue- ja merialuestrategioita edistävä vaikutus" mukaisesti:

- Itämeri-strategia (EUSBSR)
- Tonavan aluetta koskeva EU:n strategia (EUSDR)
- Adrian- ja Joonianmeren aluetta koskeva EU:n strategia (EUSAIR)
- Alppien aluetta koskeva EU:n strategia (EUSALP)
- Atlantin merialuestrategia (ATLSBS)

1.g) Vuosittaisessa täytäntöönpanokertomuksessa käytetty muuntokurssi (muut kuin euromaat)

--

2. ARVIOINTISUUNNITELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANON EDISTYMINEN.

2.a) Kuvaus mahdollisista muutoksista, joita on tehty maaseudun kehittämissuunnitelman arviointisuunnitelmaan vuoden aikana, ja perustelut

Ohjelman arviointisuunnitelmaa ja sen toteutusta määrittelevää suunnitelmaa ei muutettu vuoden 2022 aikana.

2.b) Kuvaus vuoden aikana toteutetuista arviointitoimista (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 3 jakso)

Vuoden 2022 ei toteutettu arviointeja, jotka olisivat liittyneet Maaseutuohjelmaan.

Ajantasainen katsaus arvioinneista löytyy täältä:

<https://arkisto.maaseutu.fi/maaseutuverkosto/arviointi>

2.c) Kuvaus toimista, joita on toteutettu tietojen toimittamisen ja tiedonhallinnan osalta (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 4 jakso)

Yhteisen maatalouspolitiikan ja maaseutuohjelman kansallisia vaikuttavuusindikaattoreita raportoidaan Agrikaattori-palvelussa, jota ylläpitää Luonnonvarakeskus. Palvelun tietosisältöä on päivitetty vuoden aikana.

Tutkimustiedon ylläpitämiseksi ja alkavan CAP-suunnitelman ympäristötavoitteiden arvioinnin mahdollistamiseksi julkaisi maa- ja metsätalousministeriö, yhdessä ympäristöministeriön kanssa Maatalouden ympäristövaikutusten tutkimusohjelma MATO 2 joulukuussa 2022. Ohjelmassa on kuvattu tutkimustarpeita tuleville vuosille (<https://mmm.fi/mato2/>).

2.d) Luettelo toteutetuista arvioinneista, myös tieto siitä, millä verkkosivustolla ne on julkaistu

Valmistuneita arviointeja ei ole määritelty

2.e) Luettelo toteutetuista arvioinneista keskittyen arviointihavaintoihin

Laadi yhteenveto vuonna 2020 päätökseen saaduissa arvioinneissa tehdyistä havainnoista YMP:n tavoitteiden (tai tarvittaessa maaseudun kehittämissuunnitelman painopisteiden) mukaan eriteltynä.

Raportti positiivisista tai negatiivisista vaikutuksista (ml. tietoja tukevat todisteet). Muista mainita havaintojen lähde.

Vuoden 2022 ei toteutettu arviointeja, jotka olisivat liittyneet Maaseutuohjelmaan.

2.f) Kuvaus viestintätoimista, jotka on toteutettu arviointihavaintojen julkaisemiseksi (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 6 jakso)

Viestintätoimia ei ole määritelty

2.g) Kuvaus arviointitulosten vuoksi toteutetuista jatkotoimista (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 6 jakso)

Seurantatoimia ei ole määritelty

3. SEIKAT, JOTKA VAIKUTTAVAT OHJELMAN JA TOTEUTETTUIEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN

3.a) Kuvaus toimista, joita on toteutettu ohjelman laadukkaan ja tehokkaan toteuttamisen varmistamiseksi

Seurantakomitea

Seurantakomitea kokoontui vuonna 2022 31.5.–1.6. Kokouksen päätösaasiat olivat Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 muutosesitys ja vuotta 2021 koskeva raportti. Seurantakomitean kokoonpano, esityslistat ja kokousmuistiot löytyvät maaseutu.fi-sivuilta.

Ohjelmamuutos

Vuonna 2022 tehtiin yksi ohjelmamuutos (hyväksytty 16.8.2022). Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2022 rahoitussuunnitelmaan tehtiin muutoksia toimenpiteiden toteuttamiseen ja vuoden 2022 loppuun mennessä tehtävien päätösten arvioitujen sidontojen perusteella. Lisäksi luonnonhaittakorvausten tukitasoja muutettiin ja lisättiin vuodelle 2022 luonnonhaittakorvauksien kokonaan kansalliseen osuuteen Ukrainan sodan vuoksi kertaluonteinen korotus, jonka tavoitteena on osaltaan turvata kansallista huoltovarmuutta. Myös toimenpiteestä 6.4. tuettaviin maaseutuyritysten energiainvestointeihin (mukaan lukien biokaasu) kohdennettiin kokonaan kansallista rahoitusta 10 milj. euroa. Seurantakomitea hyväksyi muutoksen 31.5.2022 pidetyssä kokouksessa.

Tietojärjestelmät

Hyrrä-verkkopalvelu

Maaseudun tukien sähköisen verkkopalvelun (HYRRÄ) kautta haetaan Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 mukaiset tuet. Hakemustyyppeinä Hyrrässä ovat yritysrahoitus, kehittämishankerahoitus ja niihin liittyvät investointituet, maatalouden investointituet, nuorten viljelijöiden aloitustuet, neuvontakorvaukset, poro- ja luontaiselinkeinojen rakennetuet sekä kolttalain mukaiset tuet. Hyrrä-verkkopalvelu sisältää asiointi- ja viranomaistoimintojen palvelun, Sähke2-normin mukaisen sähköisen arkiston sekä asiointipalveluiden väliset lisätietopyyntötoiminnot. Hyrrä-verkkopalvelu sisältää tukihakemukset ja -päätökset, maksuhakemukset ja -päätökset, hanketarkastukseen liittyvät tiedot sekä seurantatietojen keräämisen ja pysyvyyden seurannan merkinnät. Myös takaisinperintätehtävät suoritetaan Hyrrä-verkkopalvelun kautta.

Tukisovellus

Tukisovelluksella käsitellään viljelijöille maksettavat pinta-ala- ja eläinperusteiset EU- ja kansalliset tuet Suomessa. Järjestelmän kautta kerätään myös suuri osa maatalouden perustilastoista. IACS-tietojärjestelmä koostuu Tukisovelluksesta, laskentasovelluksesta, raportointijärjestelmästä, maksukeräilyjärjestelmästä ja valvontasovelluksesta, jotka ovat yhteydessä keskitettyyn tietokantaan, IACS-keskusrekisteriin. Tukisovelluksen kehittämisessä on huomioitu rahoituskauden 2014–2020 seurannan vaatimukset vuodesta 2015 alkaen. Tukisovelluksesta on raportoitavissa haettujen sitoumusten ja sopimusten määrät, pinta-ala-tiedot, valvontatiedot ja maksutiedot.

Tukisovelluksella suoritetaan hakemustietojen tallennus, tietojen validointi ja maksupäätösten tekeminen. Laskentasovelluksen avulla toteutetaan tukien laskenta, jonka sivutuotteena tietokantaan syntyy paljon mm. raportoinnissa tarvittavaa informaatiota. Raportointijärjestelmä on Tukisovelluksen yhteyteen rakennettu

osio, jonka avulla hoidetaan päivittäinen ns. operatiivinen raportointi.

Maksukeräilyjärjestelmän avulla tuotetaan keskitetyn tukimaksujen käsittelyjärjestelmän edellyttämät tiedot tukien maksamiseksi. Valvontasovelluksella on käsitelty täydentävien ehtojen valvontatietoja. Muut valvontatiedot on käsitelty Tukisovelluksella. Myös maatilarekisteriä on ylläpidetty Tukisovelluksen avulla. IACS-keskusrekisterissä on tehty myös valvontaan liittyvät ristiintarkistukset ja riskianalyysit.

Vipu-palvelu

Päätukihakua alkoi Vipu-palvelussa toukokuun alussa ja se päättyi 16.6.2022. Yhteensä 43 711 (95,5 %) maatilaa teki tukihakemuksensa verkossa, mikä on hieman enemmän kuin vuonna 2021. Paperilomakkeilla tukia haki määräaikaan mennessä noin 2 100 maatilaa. Päätukihakemusten kokonaismäärä väheni vuoteen 2021 nähden noin 1 000 hakemuksella.

Pitkästä hakuajasta huolimatta yli puolet hakemuksista lähetettiin viimeisen hakuviikon aikana. Eniten hakemuksia saapui kolmanneksi viimeisenä hakupäivänä, jolloin hakemuksensa Vipussa lähetti yli 4 900 maatilaa. Samaan aikaan päätukihaun kanssa Vipu-palvelussa oli auki mehiläistalouden tuen haku.

Ennen päätukihakua Vipussa oli haettavissa eläinten hyvinvointikorvaukset, kasvihuonetuotannon tuki, EU:n eläinpalkkiot, kansalliset kotieläintuet ja sokerijuurikkaan kuljetustuki sekä oli mahdollista tehdä eläinmääräilmoituksia. Myös näissä hauissa ja ilmoituksissa tuenhakijat asioivat pääosin verkossa.

Syysilmoituksia tehtiin 15.9.–27.10.2022 välisenä aikana. Viljelijät pystyivät ilmoittamaan Vipu-palvelun syysilmoituksella lohkot, joilla he toteuttivat ympäristökorvauksen toimenpiteitä lietalannan sijoittaminen peltoon, ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättäminen tai peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys.

Vipu-palvelu on maatilojen käytettävissä ympäri vuoden. Viljelijä voi tarkastella esimerkiksi tietoja tilalleen maksetuista tuista, lohkojaan kartoilta ja päivittää maatilansa tietoja.

Tarkastus- ja valvontamenettelyt

Yritys- ja kehittämishankkeiden sekä rakennetukien otantatarkastukset

Ruokavirasto maaseudun kehittämisosaston tarkastusyksikkö tekee komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 809/2014 osan IV mukaiset paikan päällä tehtävät otantatarkastukset. Vuonna 2022 otantatarkastuksissa sovellettiin kyseistä asetusta muuttavaa komission täytäntöönpanoasetusta (EU) 2022/2016.

Tarkastusyksikkö teki kertomusvuonna kaikkiaan 63 tarkastusta. Niistä 53 oli Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 hanke- ja yritystukien, rakennetukien, LEADER-toimintarahaa ja teknisen avun tarkastuksia (ennen viimeistä maksua tehtäviä 5 prosentin tarkastuksia). Manner-Suomen investointien pysyvyyden seurantaan tehtiin 10 tarkastusta.

Tarkastuksissa ei havaittu järjestelmällisiä virheitä. Kustannusten kohtuullisuuden arvioinnin dokumentoinnin puutteista tehtiin havaintoja tarkastuksissa.

Ei-tuotannolliset investoinnit (M04.4)

Ei-tuotannollisten investointien paikalla tehtävät tarkastukset ajoitetaan pääsääntöisesti ennen hakijalle myönnetyn korvauksen viimeisen erän tai kertakorvauksen maksua. Tarkastukset ulotetaan vähintään viiteen prosenttiin kaikista maaseuturahaston rahoittamista menoista.

Ympäristökorvauksen valvonta (M10)

Vuonna 2022 ympäristökorvauksen valvonnassa oli 1 462 tilaa. Osa tukiehdoista tarkastettiin paikan päällä tilalla kasvukauden aikana ja osa kasvukauden päätyttyä talviaikaisessa asiakirjavalvonnassa ja kasvipeitteisyysvalvonnassa. Vuoteen 2022 kohdistuva talviaikainen asiakirjavalvonta ja kasvipeitteisyysvalvonta on tehtävä valmiiksi 15.5.2023 mennessä.

Paikan päällä tapahtuvassa valvonnassa todettiin suhteellisesti eniten tukiehtopuutteita vesistöjen varsilla olevissa suojakaistoissa, suojavyöhykkeen sadonkorjuuvaatimuksessa ja kerääjäkasviin liittyvissä tukiehdoissa. Perustason vaatimuksissa laiminlyöntejä oli eniten valtaojien ja vesistöjen varsilla olevissa pientareissa. Lisäksi viljelytavassa todettiin puutteita.

Ympäristökorvauksen tukiehdoissa vaaditut asiakirjat (esim. viljavuustutkimukset) tarkastetaan lohkokokohtaisesti talviaikaisessa asiakirjavalvonnassa. Asiakirjavalvonta on kesken ja lopulliset tulokset ovat saatavilla vasta toukokuussa 2023. Asiakirjavalvonnassa todetaan eniten puutteita viljavuustutkimuksissa ja lannoitustasoissa.

Luonnonmukaisen tuotannon korvauksen valvonta (M11)

Luonnonmukaisen tuotannon korvauksessa ei ole paikan päällä tarkastettavia tukiehtoja. Vuonna 2022 luonnonmukaisen tuotannon korvausta hakeneista valvottiin paikan päällä 176 tilaa. Talviaikaisessa asiakirjavalvonnassa ja erillisellä ristiintarkastuksella tarkastetaan, onko tuotantotarkastuksessa todettu sellaisia puutteita, jotka vaikuttavat tilalle maksettavaan korvaukseen. Tuotantotarkastuksessa todettujen puutteiden takia vajaalta sadalta tilalta on vähennetty korvausta vuosittain.

Eläinten hyvinvointikorvauksen valvonta (M11)

Eläinten hyvinvointikorvaukseen sitoutuneista tiloista tehtiin vuonna 2022 tilavalvonta 359 tilalle. Yleisimmät valvonnassa havaitut puutteet liittyivät eläinten korvamerkintään ja eläinrekisterin tietoihin (tulopäivän virheisiin) sekä tukiehtojen osalta puutteellisiin ruokintasuunnitelmiin sekä makuualueen vaatimusten puutteisiin.

Luonnonhaittakorvaukset (M13)

Luonnonhaittakorvauksissa, ympäristökorvauksissa ja luonnonmukaisen tuotannon korvauksessa on samoja tukiehtoja (mm. lohkon hallinta ja aktiiviviljelijän vaatimuksen täytyminen), jotka tarkastettiin paikan päällä tilalla. Luonnonhaittakorvauksissa ei ollut valvottavia tukiehtoja, joten maksettavaan korvaukseen vaikutti lähinnä vain pinta-alaero ilmoitetussa ja todetussa. Vuonna 2022 luonnonhaittakorvauksen valvonnassa oli 1 586 tilaa.

Hallinnonohjauskäynnit ELY-keskuksiin

Hallinnon ohjauskäynnit perustuvat maaseudun kehittämisohjelmien hallinnoinnista annettuun lakiin 27/2014 (hallinnointilaki). Sen mukaan Ruokavirasto vastaa ohjelman toimeenpanon suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta sekä varojen maksamisesta ja varojen käytön riittävästä valvonnasta. Ruokavirasto ohjaa ja valvoo ELY-keskuksia niiden hoitaessa ohjelman toimeenpanoon liittyviä tehtäviä. Osana tätä tehtävää Ruokavirasto tekee hallinnonohjauskäyntejä ELY-keskuksiin.

Ruokavirasto aloitti hallinnonohjauskäynnit ELY-keskuksiin vuonna 2018. Hallinnonohjauskäyntejä tehtiin vuoden 2022 aikana kolmeen ELY-keskukseen.

Hallinnonohjauskäyntien tarkoituksena on varmistaa osaltaan ohjelman yritys- ja hankerahoituksen, rakennetukien sekä neuvonnan toimeenpano ELY-keskuksissa. Toimeenpanoon liittyen käynneillä on käyty läpi valintamenettelyjä sekä tarkastuslistojen käyttöä erityisesti avainkontrollien osalta käsittelyprosessin eri vaiheissa. Ohjauskäynneillä on tarkasteltu ELY-keskusten tukikäytännöistä erityisesti yhteistyötoimenpiteiden tulkintoja, yksinkertaistettujen kustannusmenettelyjen käytäntöjä, julkisiin hankintoihin liittyviä erityiskysymyksiä ja tuettujen käytettyjen koneiden ja laitteiden perusteluita. Aloitustukien osalta on varmistettu käytäntöjä liiketoimintasuunnitelman toimenpiteiden seurannan osalta. Hyrrä-tietojärjestelmään liittyvä sähköinen asiakirjahallinto on helpottanut kuluvalle ohjelmakaudella toimeenpanon seurantaa ja myös ennakoivaa valmistautumista ELY-keskuskäynteihin.

Leader-ryhmien hallinnolliset ohjaustapaamiset

Ruokavirasto toteuttaa Leader-ryhmien hallinnollisia ohjaustapaamisia osana toimeenpanon ohjausta. Tapaamisten tavoitteena on vähentää mahdollisia riskitekijöitä, jotka liittyvät muun muassa tukihakemusten avoimeen ja syrjimättömään valintamenettelyyn, kustannusten kohtuullisuuteen, Leader-ryhmien tuensaajien aktivointiin ja neuvontaan, tukihakemusten laatutekijöihin sekä hallitustyöskentelyyn. Lisäksi hallinnon ohjaustapaamisilla varmistetaan, että Leader-ryhmät omaavat hyvät tietosuojakäytännöt. Ohjaustapaamisilla käydään myös avointa keskustelua Leader-ryhmien kanssa tehtävien käytännön toteutuksesta, Leader-ryhmien erityiskysymyksistä sekä tulevaisuuden näkymistä.

Ruokavirasto aloitti Leader-ryhmien hallinnolliset ohjaustapaamiset vuonna 2018, jolloin ohjaustapaamisia tehtiin kevään aikana 22 Leader-ryhmään. Hallinnon ohjaustapaamisia kehitettiin palautteen perusteella ja Ruokavirasto jatkoi ohjaustapaamisia vuonna 2019, jonka aikana niitä toteutettiin 22 Leader-ryhmään. Vuonna 2020 toteutettiin ohjaustapaamiset 4 Leader-ryhmään. Vuoden 2021 ajan tapaamiset olivat tauolla henkilöstön vaihdoksista johtuen, ja loput 6 Leader-ryhmien hallinnon ohjaustapaamista toteutettiin vuoden 2022 aikana. Leader-ryhmien toiminta on hyvin vakiintunutta, mutta erityisesti siirtymäkausi ja ohjelmakauden vaihtuminen ovat herättäneet kysymyksiä.

Takaisinperinnät

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014–2020 takaisinperintöjen EU-osuus menoilmoituksilla oli ajalla 1.1–31.12.2022 yhteensä noin 1,38 milj. euroa. Takaisinperintöjen määrä muodostuu tuensaajilta perityistä tuista sekä summakarensseihin ja keltaisiin kortteihin liittyvistä tuen vähennyksistä, joita oli yhteensä 0,05 milj. euroa (EU-osuus). Tuensaajilta perittyjen takaisinperintöjen lisäksi määrään sisältyvät myös tekniset takaisinperinnät 0,06 milj. euroa. Tekniset takaisinperinnät liittyvät tietojärjestelmien sisäisiin korjauksiin eikä niitä peritä tuensaajilta.

Tuensaajilta perittiin EU-osuutta seuraavissa toimenpiteissä: maatalouden ympäristö- ja ilmastotoimenpiteet 0,36 milj. euroa, luonnonhaittakorvaukset 0,35 milj. euroa, tila- ja yritys toiminnan kehittäminen 0,29 milj. euroa, Leader 0,11 milj. euroa, maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen 0,08 milj. euroa, eläinten hyvinvointi 0,07 milj. euroa, luonnonmukainen tuotanto 0,05 milj. euroa, yhteistyö 0,03 milj. euroa, investoinnit fyysiseen omaisuuteen 0,02 milj. euroa, koulutus- ja tiedonvälitys 0,02 milj. euroa, tekninen apu 7.059,02 euroa sekä tuki neuvontapalveluiden hyödyntämiseen 267,62 euroa. Takaisinperinnät ovat johtuneet pääosin pinta-aloihin liittyvistä virheistä sekä tukiehtojen noudattamatta jättämisestä.

Tekninen apu

Maaseutuohjelman teknistä apua on käytettävissä yhteensä 90 miljoonaa euroa julkista rahoitusta ohjelmakauden aikana, siirtymäkauden varat (20 miljoonaa euroa) mukaan lukien. Teknistä apua käyttävät maa- ja metsätalousministeriö, ELY-keskukset, Ruokavirasto ja Ruokavirastossa sijaitseva maaseutuverkostopalvelut. Maaseutuverkoston osuus teknisen avun rahoituksesta on 10 miljoonaa euroa.

Vuoden 2022 lopussa teknisen avun kehyksestä oli maksettu 57 % ja sidottu 100 %. Seurantakomitea hyväksyi neljännen erän käyttösuunnitelman (siirtymäkauden rahoitus) vuoden 2021 lopussa. Neljäs erä jaettiin käyttäjille vuoden 2022 alkupuolella. Teknistä apua koskevia maksajaviraston maksuja voidaan toteuttaa 31.12.2025 saakka.

Maaseutuohjelman hallinnointi vaatii paljon henkilöresursseja ja teknisellä avulla on mahdollista täydentää hallinnointiin käytettävissä olevaa henkilöresurssia. Suurin osa teknisestä avusta käytetäänkin ohjelman hallinnointitehtäviin tarvittavien henkilöiden palkkauksiin ja palkkaukseen liittyviin muihin kuluihin. Teknisellä avulla on lisäksi rahoitettu muita ohjelman hallinnoinnissa syntyviä välttämättömiä kuluja, kuten viestintää ja koulutusta (erityisesti maaseutuverkosto ja Ruokavirasto), ohjelman arviointeja (MMM), seurantatietojen, seurantajärjestelmän ja indikaattoreiden kehittämistä (Ruokavirasto ja MMM) sekä seurantakomitean kokouksia (MMM). Hyrrä-verkkopalvelun käyttöönotto on mahdollistanut teknisen avun tukiprosessin hallinnoinnin sähköisesti.

Neuvo 2020

Neuvontapalvelut olivat suosittuja myös vuonna 2022 ja neuvonnan toteutus eteni hyvin. Neuvonta vastaa myös vuoden aikana korostuneeseen huoltovarmuustarpeeseen.

Neuvonta on keskeinen osa ns. AKIS-järjestelmää eli maatalouden ja maaseudun tieto- ja innovaatiojärjestelmää. AgriHubi on maatalouden osaamisverkosto ja tietopankki (www.maaseutuverkosto.fi/agrihubi/).

Neuvojahakemuksia tuli tasaisesti ympäri vuoden. Vuoden 2022 lopussa neuvojarekisterissä oli lähes 400 neuvontaorganisaatiota, yli 1 000 neuvojaa ja neuvojilla yli 2 100 neuvontaosikohtaista neuvontaoikeutta. Neuvonnan toteutus eteni hyvin vuoden loppuun saakka. Maaseutuohjelmassa olleen tilakohtaisen enimmäisrajan nosto 15 000 euroon osoittautui kannattavaksi, sillä osa tiloista oli vanhan enimmäisrajan saavuttanut jo vuonna 2021.

Neuvojille tarjotaan täydennyskoulutusta mm. tutkimuslaitosten, AgriHubin, maaseutuverkoston ja Ruokaviraston toimesta. Vuoden 2022 aikana lähetettiin 14 neuvojauutiskirjettä. Neuvojauutiskirjeillä välitettiin neuvojille tietoa erityisesti ajankohtaisista asioista kuten uuden rahoituskauden valmistelusta ja toimeenpanosta sekä tulevista muutoksista, koulutuksista ja EIP-AGRIn mukaisista innovaatio- ja ympäristöteemoista. Lisäksi neuvojien täydennyskoulutusta varten on käytössä maaseutu.fi -sivuston yhteinen koulutuskalenteri.

ELY-keskukset ovat tuoneet esille neuvonnan tarpeellisuuden. Aktiivitilat käyttävät neuvontaa tehokkaasti. Neuvonta tukee erinomaisesti tavoitteiden toteutumista maataloilla. Selvästi on havaittavista, että kiinnostus ilmastonmuutokseen sopeuttamiseen ja hillitsemiseen on jatkunut ja lisääntynyt maataloilla kuluneen vuoden aikana. Neuvonta on muodostunut tiloille tärkeäksi apuvälineeksi niin tilojen kannattavuuden kuin kehittämisenkin kannalta sekä toiminnan sopeuttamiseen siten, että huomioidaan myös ilmastonmuutos. Neuvonnan avulla viljelijät kokevat saavansa lisätietoa tilan toimintaa varten, ideoita tuotannon tehostamiseen ja kustannusten alentamiseen, henkistä tukea ja konkreettista apua.

Vuoden 2022 loppuun mennessä 22 932 tilaa (n. 50 % tiloista) oli käyttänyt neuvontapalveluita. Neuvonnan aihealueista suosittuja olivat ympäristöasioiden edistäminen (kohdealat 4a-c), kilpailukyvyyn parantaminen (2a, 2b), eläinten hyvinvoinnin edistäminen (3a). Ilmasto- ja energiakysymykset (5b-e) ovat erikseen tilastoituina pienemmällä toteutumisella, mutta näitä asioita käsitellään esim. ympäristöneuvontojen yhteydessä.

Leader-toiminta

Leader-toiminnassa keskityttiin vuonna 2022 koko rahoituskauden ja siirtymäkauden varojen loppuun sitomiseen. Samalla Leader-ryhmät valmistautuivat tulevaan valmistelemalla paikalliset kehittämissstrategiat kaudelle 2023–2027.

Valtakunnalliset Leader-päivät järjestettiin virtuaalisesti 10.–11.5. ja koronan jälkeen pitkästä aikaa läsnätilaisuutena Lahdessa 29.–30.11. Leader-hallitusillat järjestettiin virtuaalisesti kahdessa osassa 10.2. ja 17.2. Tapaamisissa käytiin läpi ajankohtaisia teemoja, kuten tulevien strategioiden valmistelua, älykkäitä kyliä, ympäristö- ja ilmastotoimia sekä ELY-Leader-yhteistyötä. Lisäksi saatiin myös kuulumisia Leader-työstä Itävallassa ja Irlannissa ja kuultiin infoiskuja erilaisista maaseudun kehittämisen hankkeista ja verkostoista. Laatutyön sparrauspäivässä 9.11. keskusteltiin Leader-hankkeiden valintakriteereistä ja hankevalintaprosessista.

Tulevan kauden 2023–2027 Leader-ryhmät toimittivat toisen vaiheen hakemukset kesäkuussa 2022 ja valintakomitea sekä ulkopuolinen arvioitsija käsitteivät ne syksyllä.

Neuvontapalvelut / vuosittainen toteuma

Vuosi	Maksettu	Neuvonta- käynnit	Tilat
2015	2 267 858	9 682	7 782
2016	2 338 256	8 869	6 731
2017	4 404 153	13 537	9 383
2018	5 791 563	14 784	9 880
2019	6 866 439	17 014	10 333
2020	7 578 860	18 141	11 479
2021	7 698 068	16 537	9 407
2022	8 734 115	19 163	9 967
Yhteensä	37 981 244	101 190	22 932

Toteuma yhteensä 31.12.2022 mennessä

Neuvonnan kohdealat		Maksettu	Neuvonta- käynnit	Neuvotut tilat
2a	Maatilojen kilpailukyyn parantaminen ja maatalouden monipuolistaminen	17 787 617	28 862	10 746
2b	Maanviljelijöiden ammatillisen osaamisen parantaminen ja sukupolven vaihdosten helpottaminen	2 070 028	3 763	2 740
3a	Ruokaketjut, paikalliset markkinat ja lähiruoka sekä eläinten hyvinvoinnin edistäminen	9 392 825	30 882	7 402
4a	Maisemanhoito ja luonnon monimuotoisuuden ennallistaminen, säilyttäminen ja parantaminen	4 165 262	13 493	4 984
4b	Vesien ja maanhoidon edistäminen sekä vesipuitedirektiivin tavoitteisiin vastaaminen	9 147 363	33 959	12 810
4c	Eroosion estäminen ja maaperän hoidon parantaminen	574 851	1 929	1 451
5b	Maatalouden ja elintarvikejalostuksen energiatehokkuuden lisääminen	583 392	861	807
5c	Uusiutuvien energialähteiden ja biotalouden raaka-aineiden hankinnan ja käytön helpottaminen	1 704 920	3 255	2 120
5d	Maatalouden kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjen vähentäminen	103 919	355	287
5e	Hiilen sitomisen edistäminen maa- ja metsätaloudessa	877 608	2 602	1 851

Neuvontapalvelut

3.b) Laadun ja tehokkuuden toteutusmekanismit

Yksinkertaistetut kustannusvaihtoehdot (SCO) ¹, epäsuora indikaattori lasketaan automaattisesti

	Maaseudun kehittämisohjelman määrärahat yhteensä [maaseuturahasto + Euroopan unionin elpymisväline]	Suunniteltu yksinkertaistettujen kustannusvaihtoehtojen osuus kaikista maaseudun kehittämisohjelman määrärahoista [%] ²	Yksinkertaistetuissa kustannusvaihtoehdoissa toteutuneet menot suhteessa maaseudun kehittämisohjelman kaikkiin määrärahoihin (kumulatiivinen) [%] ³
Erityiset rahastokohtaiset menetelmät, yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 67 artiklan 5 kohdan e alakohta	3 347 900 757,24	78,81	76,38

¹ Yksinkertaistetuilla kustannusvaihtoehdoilla tarkoitetaan yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 67 artiklan 5 kohdan mukaisia yksikkökustannuksia / kiinteitä määriä / kertakorvauksia, mukaan lukien kyseisen artiklan e alakohdan mukaiset maaseuturahaston erityiset menetelmät kuten yrityksen perustamiseen myönnettävät kertakorvaukset, kiinteämääräiset maksut tuottajaorganisaatioille sekä pinta-aloihin ja eläimiin liittyvät yksikkökustannukset

² Lasketaan automaattisesti ohjelmaversioiden toimenpiteistä 06, 09, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18

³ Lasketaan automaattisesti menoilmoitusten toimenpiteistä 06, 09, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18

Yksinkertaistetut kustannusvaihtoehdot (SCO), jäsenvaltioiden yksityiskohtaisten erityistietojen perusteella [valinnainen]

	Maaseudun kehittämisohjelman määrärahat yhteensä [maaseuturahasto + Euroopan unionin elpymisväline]	Suunniteltu yksinkertaistettujen kustannusvaihtoehtojen osuus kaikista maaseudun kehittämisohjelman määrärahoista [%]	Yksinkertaistetuissa kustannusvaihtoehdoissa toteutuneet menot suhteessa maaseudun kehittämisohjelman kaikkiin määrärahoihin (kumulatiivinen) [%]
Yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 67 artiklan 1 kohdan b, c ja d alakohdan + 67 artiklan 5 kohdan e alakohdan mukaiset yhteensä	3 347 900 757,24		
Erityiset rahastokohtaiset menetelmät, yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 67 artiklan 5 kohdan e alakohta	3 347 900 757,24		

Tuensaajien sähköinen hallinta [valinnainen]

	[%] Maaseuturahaston + Euroopan unionin elpymisvälineen rahoitus	Asianomaiset toimet [%]
Tukihakemus		
Maksuhakemukset		
Valvonta ja noudattaminen		
Seuranta ja raportointi hallintoviranomaiselle/maksajavirastolle		

Keskimääräiset aikarajat, jonka kuluessa maksut tulevat tuensaajille [valinnainen]

[päivää] Tarvittaessa jäsenvaltion määräaika maksujen suorittamiselle tuensaajille	[päivää] Tuensaajille maksamisen keskimääräinen aika	Huomautukset

4. TEKNISEN AVUN JA OHJELMAN JULKISUUSVAATIMUSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANO VARTEN SUORITETUT TOIMET

4.a) Kansallisen maaseutuverkoston perustamiseen ja sen toimintasuunnitelman täytäntöönpanoon suoritettavat toimet ja sitä koskeva tilannekatsaus

4.a1) Toteutettavat toimet ja nykytilanne kansallisen maaseutuverkoston perustamisen suhteen (hallintorakenne ja verkoston tukiyksikkö)

Suomen Maaseutuverkosto on Manner-Suomen ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämistä edistävä verkosto, joka mahdollistaa laajan tiedon- ja kokemuksen- sekä menetelmien vaihdon. Se lisää vuoropuhelua paikallisella, alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Maaseutuverkoston tehtävänä edistää maaseutuohjelmien (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelma) toimia lisäämällä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa verkoston toimijoiden kesken. Keskeistä on, että potentiaaliset tuensaajat ja suuri yleisö ovat tietoisia kehittämisohjelmien mahdollisuuksista ja tuloksista. Maaseutuverkostotoiminta edesauttaa myös hyvien käytäntöjen ja toimintatapojen leviämistä toimijoiden keskuudessa. Toiminnan koordinoijana ja mahdollistajana toimii Ruokaviraston verkostopalvelut-yksikkö.

Maaseutuverkostotoiminnan kaksi tärkeää painopistettä ovat viestintä ja maaseutuverkostossa tapahtuvan alueellisen ja temaattisen verkostotoiminnan kehittäminen. Viestinnän roolia on edelliseen ohjelmakauteen verrattuna korostettu. Ohjelman mahdollisuuksien esiin tuominen maaseutualueiden kehittämisessä sekä hyvien käytäntöjen välittäminen konkreettisten esimerkkien kautta on entistä tärkeämpää.

Viestintäverkoston rakenteita kehitetään siten, että verkosto rakentuu alueellisten toimijoiden verkostoista kansalliseksi kokonaisuudeksi. Lisäksi maaseutuverkostopalvelut yhdessä muiden jäsenmaiden maaseutuverkostojen ja näiden verkostoyksikköjen kanssa laajentavat verkoston Euroopan laajuiseksi. Tämänkaltaisella verkostolla mahdollistetaan tiedonkulku paikalliselta tasolta kansalliselle ja Euroopan tasolle ja päinvastoin. Myös tiedonkulkua viestintäverkoston sisällä alueelta toiselle kehitetään hyvien esimerkkien ja ajankohtaisten asioiden välittämiseksi. Kansallisen verkoston ylläpidon ja kansainvälisen verkoston kehittämiseen on edelleen hyvä suunnata voimavaroja.

Maaseutuverkoston toimintaa kehitetään ja luodaan toimivia rakenteita alueellisella, maakunnallisella, kansallisella sekä kansainvälisellä tasolla. Toiminnan tässä vaiheessa panostetaan jo olemassa olevien alueellisten verkostojen tukemiseen ja uusien perustamiseen sinne, missä niillä on tarvetta ja mahdollisuutta syntyä. Kansallisen maaseutuverkoston rakenteita tuetaan toimintaa palvelevilla työkaluilla ja tapahtumilla. Kansallisen maaseutuverkoston toimintaan haetaan vahvuutta myös temaattisesta ja toiminnallisesta yhteistyöstä kansainvälisellä tasolla naapurimaiden kanssa. Yhteistyötä edistetään muun muassa ohjausryhmän työryhmyöskentelyn kautta.

Maaseutuverkoston tukiyksikkö toimii Ruokavirastoon sijoitettuna.

4.a2) Toteutettavat toimet ja nykytilanne toimintasuunnitelman toteuttamisen suhteen

Vuonna 2022 Maaseutuverkostotoiminnassa järjestettiin tai oltiin mukana järjestämässä 97 tapahtumaa.

Osallistujia näissä tapahtumissa oli yhteensä 11 295 henkilöä. Pääsääntöisesti kaikki tapahtumat järjestettiin virtuaalisesti. Näiden lisäksi vuoden aikana maaseutuverkoston osalliset järjestivät yhdeksän

palvelupakettitapahtumaa, joissa oli yhteensä 1 796 osallistujaa. Verkostopalvelut organisoivat 16 toistuvaa sidosryhmätapahtumaa, joista esimerkkinä voidaan mainita virtuaaliset Nordic-Baltic kokoontumiset, teemaryhmien yhteiset iltapäiväkahvit sekä viestintäverkoston tapaamiset. Sidosryhmätapahtumissa oli 820 osallistujaa. Lisäksi yhteistyössä verkostopalvelujen kanssa järjestettiin neljä yhteistyötapahtumaa. Yhteistyötapahtumat ovat tapahtumia, jotka eivät joltain osin täytä palvelupakettitapahtuman kriteerejä, mutta ne on nähty hyväksi toteuttaa maaseutuverkostotoiminnan edistämiseksi yhdessä verkostopalveluyksikön kanssa.

Euroopan maaseutu- ja innovaatioverkoston tapahtumien puitteissa osallistuttiin yhdeksään eri virtuaalikokoukseen tai työpajaan. Lähiruokapäivässä tiloilla vieraili 17 774 vierasta. Tilakohtaisesti vierailijoita tiloilla oli neljästä neljään tuhanteen. Tiloja tapahtumassa oli mukana 235. Ensimmäistä kertaa verkostopalvelut-yksikön koordinoimaan lähiruokapäivään osallistuneiden tilojen määrä oli lähellä kaikkien aikojen ennätystä. KoneAgriassa maaseutuverkoston järjestämällä Innovaatiotorilla vieraili arviolta noin 4 000 vierasta. Yhteensä maaseutuverkostotoimintaan liittyvissä virtuaalisissa ja fyysisissä tapahtumissa vieraili siis 35 685 osallistujaa

Maaseutugaala

Maaseutuohjelman 2014–2022 kausi huipentui syyskuussa Kurikassa. Alun perin Maaseutuparlamentin 2021 yhteydessä järjestettäväksi suunniteltu Maaseutugaala saatiin vihdoin toteutettua, ja lopputulos oli odotuksen arvoinen. Monipuolisen Leader-ryhmien järjestämän retkipäivän päätteeksi gaalailanpäättäjinä loistivat kaikkien kuluneen kauden hankkeiden joukosta valitut hankefinalistit, jotka edustivat samalla yhdessä tehdyn työn tuloksia.

Lähiruokapäivä

Lähiruokapäivää vietettiin tänä vuonna lauantaina 10.9.2022. Mukaan lähti ennätysmäärä tiloja: ovensa avasi peräti 300 järjestäjää ympäri Suomen. Vuoden 2018 ennätys, 237 osallistujaa, päihitettiin siis reippaasti.

Närmatsdagen är också på svenska!

Ett svenskspråkigt inspirations- och informationstillfälle arrangerades online den 7 juni. Ann-Sofi Backgren introducerade Närmatsdagen för potentiellt intresserade aktörer under rubriken ”Så här ordnar du ditt eget jippo”. Mia Wikström, kommunikationschef på SLC, föreläste under rubriken ”varför behövs Närmatsdagen”. Därtill lyftes erfarenheter av att ordna Närmatsdagen fram av Ted Nybondas från Teiras Hereford och Petra Sundholm från Korsnäs 4H.

Innovaatiotori Maatalouskonemessuilla

Innovaatiotori kokosi Maatalouskonemessuilla 13.–15.10.2022 jälleen yhteen maa-, metsä- ja puutarhatalouden innovaatiot.

Ympäristötiedon vaihtopäivät Tampereella

Maatalouden ympäristötiedon vaihtopäivät kokosi maatalouden ympäristötekojen parissa toimivat Tampereelle 26.-27.10.2022.

Maaseutuelinkeinoviranomaiset kokoontuivat Ikaalisissa 22.–24.11. - viimeinkin!

Maaseutuhallinto kokoontui marraskuussa syyspäiville. Maaseutuverkosto ja Ruokaviraston

maatalousosasto järjesti 22.–24.11.2022 maaseutuhallinnolle syyspäivät. Ensimmäinen päivä oli täysin kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisille tarkoitettu, toisena päivänä myös ELY-keskuksen maaseutuhallinnon väki oli samanaikaisesti paikalla ja jatkoivat osaltaan seuraavaan päivään.

Verkostoamut

Verkostoamut ovat maaseutuverkostopalveluiden järjestämiä kuukausittaisia virtuaalituokioita, jotka kokoavat laajasti yhteen maaseudun kehittämistä kiinnostuneita ihmisiä kuulemaan ajankohtaisista, maaseutualueisiin liittyvistä aiheista, rennossa hengessä aamukahvien ohessa. Verkostoamujen tavoitteena on nostaa esiin kiinnostavia näkökulmia ja puhujia sekä herätellä maaseutuverkoston jäseniä uusiin aiheisiin. Keskimäärin aamuissa on osallistujia ollut yli 200, ja osallistujajoukko hienosti heijastelee kansallisen maaseutuverkoston kokoonpanoa: osallistujat ovat yrittäjiä, tutkijoita, valtionhallinnon virkahenkilöitä, Leader-ryhmien työntekijöitä, hanketoimijoita sekä yhdistysaktiiveja eri puolilta Suomea.

Suuren suosion saaneet verkostoamut jatkuivat tietenkin myös vuonna 2022. Vuoden aikana ehdittiin järjestää yhdeksän verkostoamua, joiden aiheet vaihtelivat tuuli- ja aurinkoenergiasta sijoittamiseen ja matkailuun.

Kaikki verkostoamut löytyvät tallenteina maaseutuverkoston YouTube-kanavalta:

- Verkostoamu 12.1.2022 - Suomen aluekehityksen skenaariot 2040
- Verkostoamu 23.2.2022 - Tuuli- ja aurinkoenergian mahdollisuudet maaseudun elinvoimaisuudelle
- Verkostoamu 23.3.2022: Kaupunki-maaseutu-vastakkainasettelun historiaa
- Verkostoamu 27.4.2022: Pääomasijoittaja Peter Vesterbacka, mihin sinä sijoittaisit maaseudulla?
- Verkostoamu 18.5.2022: Hyvää huomenta Bryssel, aamukahvilla nuorten suomalaisten kanssa
- Verkostoamu 15.6.2022: Miltä Suomen matkailukesä 2022 näyttää? Nappaa kesän lomatäripit talteen!
- Verkostoamu 31.8.2022: Lisää klikkauksia maaseudulle!
- Verkostoamu 21.9.2022: Maaseutugaalan etkot - hyvän hankkeen resepti
- Verkostoamu 19.10.2022: Voiko iso yritys olla yhteisöllinen? Ponsen matka maaseudulta maailmalle

Nordic-Baltic-kahvit

Suomen maaseutuverkoston aloitteesta ja organisoimana Itämeren alueen maaseutuverkostopalvelujen asiantuntijat ovat kohdanneet kuukausittain virtuaalisissa kahvihetkissä. Kahvihetkiin osallistuu yleensä noin 20-25 henkilöä. Mukana ovat kaikki Itämeren alueen EU-jäsenmaiden maaseutuverkostot Saksaa lukuun ottamatta. Myös Euroopan maaseutuverkostoyksikön ENRD:n edustajia on säännönmukaisesti mukana.

Vapaamuotoiset keskusteluhetket ovat oivallinen tapa kuulla, mitä muualla tapahtuu, suunnitella yhteistätökemistä ja oppia toinen toisiltamme. Euroopan maaseutuverkostoyksikkö on lanseerannut Itämeren alueen kahvihetkimällin myös muille Euroopan maaseutuverkoston suuralueille.

Vuorovaikutteinen digialusta virtuaalisen maaseutuverkostotoiminnan tueksi

Maaseutuverkosto on käsitteenä hieman abstrakti: siihen kuuluvat kaikki, jotka ovat maaseudun kehittämistä kiinnostuneita, mutta tarkkaa verkostolaisten määrää ei kukaan osaa sanoa. Entä jos olisikin olemassa jokin paikka, johon kaikki verkostolaiset voisivat tuoda itsensä ja tekemisensä näkyville? Jos

vastaukseksi “mikä on maaseutuverkosto” voisikin vain sanoa, että käy katsomassa maaseutuverkosto.fi?

Ensimmäisen hahmotelman verkostoalustasta saimme jo alkuvuonna 2021, kun siihen toteutettiin pilottiversio. Valtakunnalliset koordinaatiohankkeet olivat sen toteuttamisessa suurena apuna.

Maatila- ja puutarhayrittäjien osaamisverkosto AgriHubi käynnistyi alkuvuonna 2021.

Maaseutuverkostopalveluiden ja AgriHubin yhteistyö oli alusta alkaen tiivistä, ja pian kävikin ilmi, että myös AgriHubissa oli tarve verkostoalustalle. Kohderyhmissä ja verkostoalustan toiminnallisuuksien tarpeissa oli niin paljon samankaltaisuuksia, että lähdimme toteuttamaan verkostoalustaa yhdessä. Jos verkostossa on voimaa, niin verkostoissa sitä on monin verroin enemmän.

Verkostoalusta julkaistiin vuoden 2022 alkupuolella.

Vuoden mittaan verkostoalustan käytettävyyttä paranneltiin jatkuvasti. Merkittävä uusi työkalu, hankerekisteri, julkaistiin lokakuussa ja se herätti suurta kiinnostusta. Nyt jokaiselle maaseuturahaston kehittämishankkeelle luotiin automaattisesti hankekortti, ikään kuin pieni hankkeen kotisivu, jota myös hankkeen vastuulliset henkilöt pääsivät maaseutuverkosto.fi -käyttäjätunnusta hyödyntämällä täydentämään. Hankerekisteristä tuli nopeasti verkkosivuston vierailuin osio ja sille on isot odotukset uudella rahoituskaudella hanketiedon ja asiantuntijoiden löytymisen näkökulmasta. Se myös tuo päättyneen kauden tuloksia esille, jotta jo tehdyn työn päälle uuden rakentaminen on helpompaa.

Työryhmät

Teemaryhmät, monipaikkaisuuden mahdollisuudet, Smarta landsbygder i Svenskfinland och Norden ja vihreä kasvu aloittivat toimintansa vuoden 2021 alussa. Samaan aikaan käynnistyi myös ns. ad hoc ryhmänä Maaseudun nuoret tulevaisuuden tekijöinä ryhmä. Kaikki työryhmät ovat toteuttaneet valtavan määrän vaikuttavia toimia. Näiden ryhmien työ jatkui vielä vuonna 2022.

Ohjelman toimeenpanon kehittäminen

Uuteen rahoituskautteen valmistautuminen näkyi vahvasti koko vuoden myös maaseutuverkoston Leader-vuodessa. Vuotta rytmittivät kevään ja syksyn Leader-päivät, kevään hallituspäivä ja puolivuositain järjestettävät Leader-hallitusten puheenjohtajien tapaamiset. Kaikkien näiden tapaamisten agendalla oli myös uusi rahoituskautta ja sen valmistelun eteneminen. Tapaamiset antoivat hyvän areenan yhteispohdinnolle ja -työstölle. Uuden rahoituskauden valmistelussa on ollut hyvä yhdessä tekemisen tunnelma ja se näkyi myös maaseutuverkoston tilaisuuksissa.

4.b) Toteutetut toimet sen varmistamiseksi, että ohjelma julkistetaan (komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 808/2014 13 artikla)

Tulevan rahoituskauden viestintä alkaa sujuvasti vuonna 2023

Vuonna 2022 valmistauduttiin uuden rahoituskauden alkuun: Maaseutu.fi-verkkosivuston uudistus oli käynnissä, samoin kuin visuaalisen ilmeen uudistus. Myös viestintäverkoston aluemalli oli laajassa ja tiiviissä valmistelussa. Viestintästrategia tulevalle kaudelle valmisteltiin vuoden loppupuoliskolla.

Tuenhakijat ymmärtävät mahdollisuudet ja osaavat hakea elpymisrahoitusta sekä siirtymäkauden rahoitusta

Elpymisvarojen sekä siirtymäkauden rahoituksen viestintä on ollut tärkeä teema myös vuonna 2022.

Suomalaiset ymmärtävät maaseutuohjelman rahoituksen vaikuttavan koko Suomen hyväksi

Tulosviestintä oli tärkeässä roolissa vuonna 2022. Kokosimme tulokset videoille, some-materiaaleiksi ja infograafeiksi. Viestimme tuloksista sosiaalisen median vaikuttajakampanjan avulla, Kuntamarkkinoilla sekä Maaseutugaalassa.

Valtakunnallisen viestinnän vuosi

Vuosi 2022 oli ennen kaikkea uuteen rahoituskauteen valmistautumista. EU:n maatalouspolitiikan (CAP) visuaalinen ilme uudistettiin alkuvuodesta EU:n rahastojen yhteistä ilmettä mukailevaksi. Tämän jälkeen alkoi oikea materiaaliurakka, kun kaikki materiaalit oli tarpeen uusina uuden ilmeen mukaiseksi. Tavoitteeksi asetettiin entistä kattavamman ja yhteiskäytössä toimivamman materiaalipaketin koostaminen. Yhteiseen käyttöön valmisteltiin myös uusia viestinnän työkaluja, joiden käyttö vähentää päällekkäisen työn tekemistä.

Myös Leader-toiminta sai uudistetun ilmeen. Kaikesta toimivasta haluttiin pitää kiinni: tuttu vihreä Leaderlippu sekä hyväksi todetut sloganit saivat säilyä. Myös pidetyt Leader-siluetit ja infograafit päätettiin säilyttää, mutta niitä haluttiin piristää uusilla sävyillä ja kuvituksilla. Uusi Leader-ilme sai inspiraationsa CAP-ilmeestä. Näin saatiin mahdollisimman paljon synergiaa, sillä kaikki CAP-materiaalit olivat näin myös Leader-ryhmien hyödynnettävissä sellaisenaan. Lisäksi teetettiin uusia kuvituskuvia, sloganeita ja logoja.

Uuden maaseutu.fi-sivuston rakentaminen lähti käyntiin jo syksyllä 2021 hankinnan valmistelulla. Huhtikuussa 2022 päästiin kuitenkin vihdoin tositoimiin, kun työskentely uusien kumppanien lähti käyntiin.

Verkkosivuston rakentaminen käynnistyi palvelumuotoilulla, jonka kautta haluttiin selvittää sivuston tärkeimmät käyttötarkoitukset: ketkä sivustoa käyttävät, mitä tietoa he etsivät ja millainen rakenne palvelisi heitä parhaiten. Tätä lähdettiin selvittämään työpajojen, haastatteluiden, kyselyiden, unelmakarttojen ja unelmien asiakaspolkujen kautta. Palvelumuotoilun lopputuloksena oli valmis konsepti ja rakenne, joiden pohjalta sivustoa lähdettiin kesällä rakentamaan. Elokuussa tekninen toteutus alkoi olla hyvällä mallilla, joten alkoi sisällönsyöttövaihe. Sisältöä työstettiin laajasti yhdessä Ruokaviraston, ministeriön ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Työskentely sisälsi useita työpajoja, joissa rakenteita ja sisältöjä hiottiin kohdilleen. Joulukuuhun mennessä sivusto alkoi olla käännöksiä vaille valmis, joten julkaisupäiväksi päätettiin tammikuu 2023.

Vuoden aikana valmisteltiin vahvalla otteella myös alueviestijämallia, joka on uusi ja merkittävä muutos viestinnän organisoitumisen ja vaikuttavan yhdessä tekemisen kannalta. Valmistelutyö saa-tiin päätökseen juuri sopivasti ennen joulua niin, että ELY-keskukset pääsivät aloittamaan maaseutuviestinnän koordinaattoreiden rekrytoinnin vuoden 2023 alussa. Muutos tuo lisää kaivattua jatkuvuutta ja tehostaa entisestään viestintäverkoston yhteistä tekemistä. Lisäksi maaseutuviestinnän koordinaattorit turvaavat tasapuolisuuden alueiden välillä sekä mahdollistavat CAPin vahvemman tunnettavuuden alueellisesti. Järjestimme neljä tapaamista käsittävän aluekierroksen alueellisille toimijoille; Leader-ryhmille, YTA-alueille sekä ELY-keskuksille sekä viestintäverkostolle, jossa keskustelimme uudistuksesta ja sen mukanaan tuomista muutoksista.

Vuodelle asetettujen tavoitteiden mukaisesti viestimme myös kuluneen kauden tuloksista eri kanavissa.

Maaliskuun tukien julkistukseen maaseuturahaston viestintäryhmä teki Ruokaviraston viestinnän kanssa materiaalia, joka avasi CAP-tukien merkitystä yhteiskunnalle. Sosiaalisessa mediassa jaettiin kuvitettuja faktoja maaseuturahaston ja maataloustukien merkityksestä yhteiskunnalle. Ruokavirasto palveli lukuisten

medioiden tietopyyntöjä. Tukien julkistus uutisoitiin suurimmissa medioissa ja maakuntalehdissä.

Eurooppa-päivää vietettiin tuttuun tapaan toukokuussa, mutta näkökulma muuttui hieman aiemmista vuosista. Kokoonnuimme Oodiin Eurooppalaisen Suomen järjestämään Eurooppa-päivän tapahtumaan, jossa esittelimme yhdessä muiden EU-rahastojen kanssa erilaisia suomalaisten arkeen vaikuttaneita hankkeita. Maaseuturahastosta esillä oli FoodHub-hanke, jonka avulla muun muassa helsinkiläiset saavat tilata ruokaa suoraan tuottajilta.

Vuoden 2022 aikana EU:n maaseuturahaston tuloksista ja vaikutuksista koko Suomen hyvinvointiin ja elinvoimaisuuteen kerrottiin vaikuttajamarkkinoinnin kautta järjestämällä heidän kanssaan Maa-seudun unelmatalkoot -kampanjan. Kohderyhmiksi valikoitui laaja kirjo ihmisiä aina maaseudun yrittäjistä ja nuorisosta kaupunkien monipaikkaisiin asukkaisiin. Maaseutu on täynnä tarinoita ja unelmia, jotka ansaitsevat tulla kuulluksi. Unelmat mielissämme toteutimme Maaseudun unelma-talkoot -konseptin, jonka kärkeen nostettiin talkoohenki, jolla suomalaista maaseutua on rakennettu jo vuosisatoja. Talkootyö ja yhteisöllisyys kuuluvat oleellisena osana myös maaseuturahaston mah-dollistamaan hanketoimintaan. Kampanjan avulla tavoitimme puolet suomalaisista, noin 2,5 miljoonaa kansalaista.

Verkkoviestinnän otteita

Koko kaudella Maaseutu.fi:ssä vieraili 570 tuhatta kävijää, ja istuntoja kertyi lähes miljoona. Hankerekisteri sekä kampanjasivut, Tee se Suomessa sekä Laajakaistainfo ovat muun muassa olleet suosittuja sivuja koko kauden.

Sosiaalisen median kanavat toimivat keskeisenä kanavana viestien jakamisessa.

Instagram toimi keskeisenä välineenä tulostiedon levittämisen apuna. Tässä onnistuimmekin; tavoitimme kanavan kautta lähes 900 tuhatta käyttäjää. Instagramissa seuraajia on reilu 1 600. Määrä on noussut useilla sadoilla vuodesta 2021. Tämä on hyvä saavutus organisaatiotilille.

Facebookin Maaseutu – Tilaa elämälle -sivusta on muodostunut keskeinen kanava tavoittaa yleisöjä maaseudun kehittäjien ydinpiirin ulkopuolelta. Facebookissa toimivaksi on todettu kevyet, tulevaisuudenuskoiset menestys- ja yrittäjäyystarinat. Facebookin seuraajamäärä on noin 10 000 seuraajaa.

Twitterissä Maaseutu.fi-tili keskittyi jakamaan tietoa – ei niinkään hakeutunut keskusteluihin. Maaseutu.fi-tili on kerännyt reilut 3 000 seuraajaa. Twitterissä tapahtumat ja ajankohtaiset teemat kiinnostavat.

Viestintäverkoston vuosi

Maaseutuohjelman viestintäverkosto kokoontui useita kertoja vuoden aikana videon välityksellä, sekä vuoden lopussa summasimme kautta yhteen Tampereella yön yli tapaamisessa.

5. TOIMET, JOTKA ON TOTEUTETTU ENNAKKOEHTOJEN TÄYTTÄMISEKSI

Tätä osiota sovelletaan ainoastaan vuotuisiin täytäntöönpanokertomuksiin 2015, 2016

6. KUVAUS ALAOHJELMIEN TOTEUTTAMISESTA

Tätä osiota sovelletaan ainoastaan vuotuisiin täytäntöönpanokertomuksiin 2016, 2018

7. TIETOJEN JA OHJELMAN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESSA TAPAHTUNEEN EDISTYMISEN ARVIOINTI

Tätä osiota sovelletaan ainoastaan vuotuisiin täytäntöönpanokertomuksiin 2016, 2018

8. ASETUKSEN (EU) N:o 1303/2013 5, 7 JA 8 ARTIKLAN MUKAISTEN PERIAATTEIDEN HUOMIOON OTTAMISEKSI TÄYTÄNTÖÖNPANNUT TOIMET

Tätä osiota sovelletaan ainoastaan vuotuisiin täytäntöönpanokertomuksiin 2016, 2018

9. EDISTYMINEN INTEGROIDUN LÄHESTYMISTAVAN VARMISTAMISESSA MAASEUTURAHASTON JA MUIDEN UNIONIN RAHOITUSVÄLINEIDEN KÄYTTÖÖN

Tätä osiota sovelletaan ainoastaan vuotuisiin täytäntöönpanokertomuksiin 2018

10. RAHOITUSVÄLINEIDEN KÄYTTÖÖNOTTOA KOSKEVA KERTOMUS (ASETUKSEN (EU) N:o 1303/2013 46 ARTIKLA)

30A. Onko ennakoarviointi aloitettu?	Ei
30B. Onko ennakoarviointi valmistunut?	Ei
30. Ennakoarvioinnin valmistumispäivä	-
31.1. Onko valinta- tai nimeämismenettely jo käynnistetty?	Ei
13A. Onko rahoitussopimus allekirjoitettu?	Ei
13. Päivä, jona rahoitussopimus rahoitusvälineen täytäntöönpanosta vastaavan elimen kanssa on allekirjoitettu	-

11. YHTEISTEN JA OHJELMAKOHTAISTEN INDIKAATTOREIDEN SEKÄ MÄÄRÄLLISTEN TAVOITEARVOJEN KOODITAUUKOT

Katso seurantaliite

Liite II

Yksityiskohtainen taulukko, jossa esitetään toteutustaso kohdealoittain, mukaan lukien tuotosindikaattorit

Kohdeala 1A							
FA/M	Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
1A	T1: asetuksen (EU) N:o 1305/2013 14, 15 ja 35 artiklan mukaisten menojen prosenttiosuus suhteessa maaseudun kehittämissuunnitelman kokonaismenoihin (kohdeala 1A)	2014-2022			1,78	63,70	2,79
		2014-2021			1,52	54,40	
		2014-2020			1,66	59,41	
		2014-2019			1,25	44,73	
		2014-2018			0,83	29,70	
		2014-2017			0,13	4,65	
		2014-2016			0,06	2,15	
		2014-2015			0,01	0,36	

Kohdeala 1B							
FA/M	Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
1B	T2: yhteistyötoimenpiteistä tuettujen yhteistyötoimien kokonaismäärä (asetuksen (EU) N:o 1305/2013 35 artikla) (ryhmät, verkostot/klusterit, pilottihankkeet...) (kohdeala 1B)	2014-2022			844,00	101,69	830,00
		2014-2021			729,00	87,83	
		2014-2020					
		2014-2019					
		2014-2018					
		2014-2017					
		2014-2016					
		2014-2015					

Kohdeala 1C							
FA/M	Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
1C	T3: asetuksen (EU) N:o 1305/2013 14 artiklan mukaisesti koulutettujen osallistujien kokonaismäärä (kohdeala 1C)	2014-2022			53 486,00	136,79	39 100,00
		2014-2021			46 636,00	119,27	
		2014-2020			34 095,00	87,20	
		2014-2019			27 916,00	71,40	
		2014-2018			14 064,00	35,97	
		2014-2017			107,00	0,27	
		2014-2016					
		2014-2015					

Kohdeala 2A							
FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
2A	T4: niiden maatiloiden prosenttiosuus, jotka saavat maaseudun kehittämissuunnitelma- ja tukerakenteiden tukea rakennemuutosten tai nykyaikaistamiseen tehtäviin investointeihin (kohdeala 2A)	2014-2022	10,19	65,27	10,19	65,27	15,61
		2014-2021	9,40	60,21	9,40	60,21	
		2014-2020	8,19	52,46	8,19	52,46	
		2014-2019	7,31	46,82	7,31	46,82	
		2014-2018	5,71	36,57	5,71	36,57	
		2014-2017	2,68	17,17	3,04	19,47	
		2014-2016	0,99	6,34	0,99	6,34	
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
2A	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	879 410 499,26	76,99	590 292 447,34	51,68	1 142 252 381,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	17 207 624,82	106,53	13 886 762,98	85,97	16 152 381,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022			7 103 569,82	218,41	3 252 381,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2022			15 467,00	123,74	12 500,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	17 471 862,34	113,45	16 927 211,28	109,92	15 400 000,00
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2022			27 901,00	398,59	7 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	844 731 012,10	76,05	559 478 473,08	50,37	1 110 700 000,00
M04	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2022			827 616 285,41	40,40	2 048 500 000,00
M04.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022			559 478 473,08	50,37	1 110 700 000,00
M04.1	O4 - Tuettujen tilojen/tuensaajien lukumäärä	2014-2022			10 363,00	113,26	9 150,00

Kohdeala 2B

FA/M	Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
2B	T5: niiden maatilojen prosenttiosuus, joilla on maaseudun kehittämissuunnitelma / tuettuja investointeja nuorille viljelijöille (kohdeala 2B)	2014-2022	3,44	74,67	3,56	77,27	4,61
		2014-2021	3,19	69,24	3,19	69,24	
		2014-2020	2,76	59,91	2,76	59,91	
		2014-2019	2,31	50,14	2,31	50,14	
		2014-2018	1,55	33,64	1,55	33,64	
		2014-2017	0,37	8,03	0,37	8,03	
		2014-2016	0,03	0,65	0,03	0,65	
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
2B	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	111 016 756,62	70,81	72 859 451,73	46,47	156 780 952,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	15 315 452,16	100,89	11 900 402,83	78,39	15 180 952,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022			7 687 385,25	241,67	3 180 952,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2022			13 801,00	172,51	8 000,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	2 022 738,21	101,14	1 949 469,24	97,47	2 000 000,00
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2022			3 646,00	364,60	1 000,00
M06	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	93 678 566,25	67,10	59 009 579,66	42,27	139 600 000,00
M06	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2022					321 600 000,00
M06.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022			59 009 579,66	42,27	139 600 000,00
M06.1	O4 - Tuettujen tilojen/tuensaajien lukumäärä	2014-2022			2 085,00	77,22	2 700,00

Kohdeala 3A

FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
3A	T6: niiden maatiloiden prosenttiosuus, joita tuetaan laatujärjestelmien, paikallismarkkinoiden ja lyhyiden jakeluketjujen sekä tuottajaryhmien ja -organisaatioiden avulla (kohdeala 3A)	2014-2022	2,82	165,27	2,82	165,27	1,71
		2014-2021	3,28	192,23	3,28	192,23	
		2014-2020	1,90	111,35	1,90	111,35	
		2014-2019	1,29	75,60	1,29	75,60	
		2014-2018	0,80	46,89	0,80	46,89	
		2014-2017	0,02	1,17	0,02	1,17	
		2014-2016					
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
3A	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	613 916 625,77	86,18	631 325 171,38	88,62	712 401 429,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	8 544 017,32	90,89	7 175 241,99	76,33	9 400 000,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022			1 389 143,61	138,91	1 000 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2022			3 209,00	320,90	1 000,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	9 317 569,93	113,63	9 016 795,29	109,96	8 200 000,00
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2022			29 995,00	428,50	7 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	107 041 902,40	97,31	82 610 128,85	75,10	110 000 000,00
M04	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2022			328 442 289,20	138,35	237 400 000,00
M04.1 M04.2	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2022			618,00	88,29	700,00
M14	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	438 654 997,33	81,38	510 536 856,51	94,72	539 001 429,00
M14	O4 - Tuettujen tilojen/tuensaajien lukumäärä	2014-2022			5 603,00	91,85	6 100,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	50 358 138,79	109,95	21 986 148,74	48,00	45 800 000,00
M16.4	O9 - Tuettuihin järjestelmiin osallistuvien maatiloiden lukumäärä	2014-2022			1 655,00	165,50	1 000,00

Painopiste P4

FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)	
P4	T12: sen maatalousmaan prosenttiosuus, josta on tehty hoitosopimus maaperän hoidon parantamiseksi ja/tai maaperän eroosion torjumiseksi (kohdeala 4C)	2014-2022			71,15	131,92	53,93	
		2014-2021			71,11	131,85		
		2014-2020			70,81	131,29		
		2014-2019			70,96	131,57		
		2014-2018			70,30	130,35		
		2014-2017			63,64	118,00		
		2014-2016			63,18	117,15		
		2014-2015			62,21	115,35		
	T10: sen maatalousmaan prosenttiosuus, josta on tehty hoitosopimus vesienhoidon parantamiseksi (kohdeala 4B)	2014-2022				83,21	104,17	79,88
		2014-2021				83,37	104,37	
		2014-2020				83,20	104,15	
		2014-2019				83,43	104,44	
		2014-2018				82,81	103,67	
		2014-2017				82,83	103,69	
		2014-2016				82,29	103,01	
		2014-2015				82,44	103,20	
	T9: sen maatalousmaan prosenttiosuus, josta on tehty luonnon monimuotoisuutta tukeva hoitosopimus (kohdeala 4A)	2014-2022				14,99	85,16	17,60
		2014-2021				14,72	83,63	
		2014-2020				14,30	81,24	
		2014-2019				13,55	76,98	
		2014-2018				13,44	76,36	
		2014-2017				11,94	67,83	
		2014-2016				10,94	62,15	
		2014-2015				9,59	54,48	
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023	
P4	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	7 539 795 981,17	98,45	7 505 934 699,75	98,01	7 658 704 756,00	
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	6 141 881,06	95,97	5 217 904,96	81,53	6 400 000,00	
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022			82 612,25	2,58	3 200 000,00	
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2022			90,00	4,50	2 000,00	
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	13 732 000,39	91,55	13 546 076,61	90,31	15 000 000,00	
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien	2014-2022			48 933,00	113,80	43 000,00	

	lukumäärä						
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	10 703 084,34	152,90	4 864 745,03	69,50	7 000 000,00
M04	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2022			4 864 745,03	69,50	7 000 000,00
M04.4	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2022			228,00	27,84	819,00
M10	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	2 229 695 678,25	99,24	2 223 990 239,27	98,98	2 246 852 000,00
M10.1	O5 - Kokonaispinta-ala (ha)	2014-2022			4 077 482,47	214,60	1 900 000,00
M11	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	451 675 695,76	97,03	444 754 247,23	95,55	465 484 026,00
M11.2	O5 - Kokonaispinta-ala (ha)	2014-2022			304 056,14	85,65	355 000,00
M13	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	4 814 870 451,02	98,17	4 804 555 024,37	97,96	4 904 525 873,00
M13.1	O5 - Kokonaispinta-ala (ha)	2014-2022			1 138 640,10	97,49	1 168 000,00
M13.2	O5 - Kokonaispinta-ala (ha)	2014-2022			1 016 116,46	97,99	1 037 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	12 977 190,35	96,54	9 006 462,28	67,00	13 442 857,00

Kohdeala 5B

FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
5B	Neuvontapalveluja käyttävien edunsaajien lukumäärä (kpl)	2014-2022					2 000,00
		2014-2021			718,00	35,90	
		2014-2020					
		2014-2019					
		2014-2018					
		2014-2017					
		2014-2016			221,00	11,05	
		2014-2015			18,00	0,90	
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
5B	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	3 580 081,06	89,56	2 867 687,62	71,73	3 997 619,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	34 836,50	8,71	320 431,93	80,11	400 000,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022					400 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2022					400,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	563 420,97	56,34	557 087,93	55,71	1 000 000,00
M02.1	O13 - Neuvontasaaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2022			846,00	42,30	2 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	2 981 823,59	114,79	1 990 167,76	76,62	2 597 619,00

Kohdeala 5C

FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
5C	T16: kokonaisinvestoinnit uusiutuvan energian tuotantoon (euroa) (kohdeala 5C)	2014-2022	75 143 155,10	57,67	75 143 155,10	57,67	130 300 000,00
		2014-2021	71 067 254,33	54,54	71 067 254,33	54,54	
		2014-2020	50 962 949,92	39,11	50 962 949,92	39,11	
		2014-2019	35 088 750,94	26,93	35 088 750,94	26,93	
		2014-2018	22 471 513,38	17,25	22 471 513,38	17,25	
		2014-2017	9 186 406,25	7,05	9 186 406,25	7,05	
		2014-2016			2 539 138,00	1,95	
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
5C	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	127 482 999,65	151,41	55 837 433,30	66,32	84 197 619,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	3 751 611,15	93,79	3 291 611,99	82,29	4 000 000,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022			320 828,47	106,94	300 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2022			1 103,00	183,83	600,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	1 521 505,21	76,08	1 567 610,31	78,38	2 000 000,00
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2022			3 102,00	155,10	2 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	110 596 724,39	159,82	44 924 907,79	64,92	69 200 000,00
M04	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2022			75 143 155,10	57,67	130 300 000,00
M04.1 M04.3	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2022			1 450,00	205,67	705,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	11 613 158,90	129,07	6 053 303,21	67,28	8 997 619,00

Kohdeala 5D

FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
5D	T17: niiden eläinyksiköiden (ey) prosenttiosuus, joita koskevat investoinnit kasvihuonekaasujen päästöjen ja/tai ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi karjanhoidossa (kohdeala 5D)	2014-2022			2,70	25,06	10,77
		2014-2021			2,68	24,88	
		2014-2020			2,25	20,88	
		2014-2019			1,42	13,18	
		2014-2018			1,34	12,44	
		2014-2017			0,76	7,05	
		2014-2016			0,42	3,90	
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
5D	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	21 938 199,45	67,09	12 413 215,59	37,96	32 700 000,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	1 017 694,88	92,52	952 183,87	86,56	1 100 000,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022					300 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2022					300,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	99 978,87	10,00	98 498,16	9,85	1 000 000,00
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2022			345,00	17,25	2 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	18 632 594,36	64,70	10 687 186,29	37,11	28 800 000,00
M04	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2022			20 054 306,44	22,31	89 900 000,00
M04.1 M04.3 M04.4	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2022			565,00	101,80	555,00
M04.1 M04.3 M04.4	O8 - Tuettujen eläinyksiköiden (ey) lukumäärä	2014-2022			30 128,00	25,11	120 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	2 187 931,34	121,55	675 347,27	37,52	1 800 000,00

Kohdeala 5E

FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
5E	Neuvontapalveluja käyttävien edunsaajien lukumäärä (kpl)	2014-2022					2 000,00
		2014-2021			1 970,00	98,50	
		2014-2020					
		2014-2019					
		2014-2018					
		2014-2017					
		2014-2016			161,00	8,05	
		2014-2015			245,00	12,25	
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
5E	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	9 226 597,01	108,98	4 285 647,86	50,62	8 466 667,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	3 080 989,24	115,54	1 093 550,40	41,01	2 666 667,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022			682 866,64	162,59	420 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2022			3 561,00	1 187,00	300,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	934 366,49	93,44	834 768,89	83,48	1 000 000,00
M02.1	O13 - Neuvontasaaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2022			2 533,00	126,65	2 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	5 211 241,28	108,57	2 357 328,57	49,11	4 800 000,00

Kohdeala 6A

FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
6A	T20: tuetuissa hankkeissa syntyneet työpaikat (kohdeala 6A)	2014-2022			6 602,37	146,72	4 500,00
		2014-2021			4 882,36	108,50	
		2014-2020			3 042,41	67,61	
		2014-2019			2 948,15	65,51	
		2014-2018			1 815,20	40,34	
		2014-2017			600,81	13,35	
		2014-2016			15,30	0,34	
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
6A	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	407 599 700,26	108,61	242 246 312,66	64,55	375 300 000,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	18 918 634,90	101,17	16 669 568,80	89,14	18 700 000,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022			3 883 623,00	40,88	9 500 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2022			10 112,00	118,96	8 500,00
M06	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	295 122 944,82	111,31	191 116 823,34	72,08	265 138 095,00
M06	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2022			814 959 028,09	91,81	887 678 095,00
M06.2 M06.4	O4 - Tuettujen tilojen/tuensaajien lukumäärä	2014-2022			3 217,00	64,34	5 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	93 558 120,54	102,29	34 459 920,52	37,68	91 461 905,00

Kohdeala 6B

FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)	
6B	T23: tuetuissa hankkeissa syntyneet työpaikat (Leader) (kohdeala 6B)	2014-2022			3 779,52	151,18	2 500,00	
		2014-2021			3 219,12	128,76		
		2014-2020			2 286,61	91,46		
		2014-2019			1 739,73	69,59		
		2014-2018			1 064,46	42,58		
		2014-2017			322,14	12,89		
		2014-2016			2,15	0,09		
		2014-2015						
	T22: sen maaseutuväestön prosenttiosuus, joka hyötyy parannetuista palveluista/infrast raktuureista (kohdeala 6B)	2014-2022				92,66	196,84	47,07
		2014-2021				92,53	196,57	
		2014-2020				91,46	194,29	
		2014-2019				106,42	226,07	
		2014-2018				121,55	258,22	
		2014-2017				110,18	234,06	
		2014-2016				29,32	62,29	
		2014-2015						
	T21: sen maaseutuväestön prosenttiosuus, joka kuuluu paikallisten kehittämissstrategi oiden piiriin (kohdeala 6B)	2014-2022				70,41	149,58	47,07
		2014-2021				70,41	149,58	
		2014-2020				70,41	149,58	
		2014-2019				70,41	149,58	
		2014-2018				70,41	149,58	
		2014-2017				70,41	149,58	
		2014-2016				70,41	149,58	
		2014-2015				70,41	149,58	
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023	
6B	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	453 281 634,71	92,99	369 526 368,15	75,81	487 450 000,00	
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	8 538 825,94	97,03	7 421 384,86	84,33	8 800 000,00	
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022					500 000,00	
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2022			6 143,00	122,86	5 000,00	
M07	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	96 158 316,27	102,02	74 017 013,15	78,53	94 250 000,00	
M07.1	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2022			33,00	41,25	80,00	

M07.1								
M07.2	O15 - Parannetuista palveluista/infrastruktuureista (IT tai muut) hyötyvä väestö	2014-2022						
M07.4								
M07.5			10 071 372,00	559,52	1 800 000,00			
M07.6								
M07.7								
M07.8								
M07.2	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2022				30,00	20,00	150,00
M07.4	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2022				176,00	70,40	250,00
M07.5	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2022				113,00	77,93	145,00
M07.6	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2022				33,00	66,00	50,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	1 356 124,44	96,87	1 019 919,96	72,85	1 400 000,00	
M19	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	347 228 368,06	90,66	287 068 050,18	74,95	383 000 000,00	
M19	O18 - Paikallisten toimintaryhmien kattama väestö	2014-2022			2 692 334,00	149,57	1 800 000,00	
M19	O19 - Valittujen paikallisten toimintaryhmien lukumäärä	2014-2022			54,00	100,00	54,00	
M19.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022					2 600 000,00	
M19.2	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022			216 337 735,56	77,26	280 000 000,00	
M19.3	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022			19 492 065,07	66,30	29 400 000,00	
M19.4	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022			51 238 249,55	72,17	71 000 000,00	

Kohdeala 6C

FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
6C	T24: sen maaseutuväestön prosenttiosuus, joka hyötyy uusista tai parannetuista palveluista/infrastruktureista (TVT) (kohdeala 6C)	2014-2022			32,40	64,52	50,22
		2014-2021			31,37	62,47	
		2014-2020			29,07	57,89	
		2014-2019			27,13	54,03	
		2014-2018			26,53	52,83	
		2014-2017			1,22	2,43	
		2014-2016					
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
6C	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	69 053 979,31	115,19	35 067 300,32	58,49	59 950 000,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	2 638 929,07	92,59	1 783 274,31	62,57	2 850 000,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022					500 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2022					500,00
M07	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2022	66 415 050,24	116,31	33 284 026,01	58,29	57 100 000,00
M07.3	O15 - Parannetuista palveluista/infrastruktureista (IT tai muut) hyötyvä väestö	2014-2022			2 444 896,00	128,68	1 900 000,00
M07.3	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2022			117,00	83,57	140,00

Asiakirjat

Asiakirjan otsikko	Asiakirjan tyyppi	Asiakirjan päivämäärä	Paikallinen viite	Komission viite	Tarkistussumma	Tiedostot	Lähetyspäivämäärä	Lähetäjä
AIR Financial Annex 2014FI06RDRP001	Talousliite (Järjestelmä)	03-04-2023			906720114	AIRfinancialAnnex2014FI06RDRP001_fi.pdf		
Tiivistelmä Manner-Suomen maaseudun kehittämishjelman 2014-2020 raportista vuodelta 2022	Yleistajuinen tiivistelmä	27-04-2023			4038587694	Tiivistelmä Manner-Suomen maaseudun kehittämishjelman 2014-2020 raportista vuodelta 2022		

PÄÄTÖSESITYS

Esitetään, että seurantakomitea hyväksyisi Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014-2020 muutosesityksen.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014-2020 muutosesitys (10. muutos)

1. Rahoitussuunnitelmaan tehtävät muutokset

Muutoksen tyyppi – asetus (EU) N:o 1305/2013

Esitettävä ohjelmamuutos on Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1305/2013 artiklan 11 kohdan b mukainen.

Seurantakomitean kuuleminen (asetuksen (EU) N:o 1303/2013 49 artiklan 3 kohta)

(Käsitellään seurantakomitean kokouksessa 7.6.2023.)

Muutosten perusteena olevat syyt ja/tai täytäntöönpano-ongelmat

Rahoitusmuutoksilla varmistetaan tarpeenmukaisen toiminnan jatkuminen ohjelmakauden lopussa.

Muutoksen odotettavissa olevat vaikutukset

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman rahoitussuunnitelmaan tehdään muutoksia toimenpiteiden toteuman ja vuoden 2022 loppuun mennessä tehtyjen päätösten sidontojen perusteella. Maaseutuohjelman päätöksenteko päättyi 31.12.2022.

Rahoitusta siirretään sidontojen perusteella alitoteutuviksi arvioiduista toimenpiteistä sellaisiin, joissa rahoituskehys on maksujen osalta jo ylitetty tai tulisi sidontojen perusteella ylittymään. Yksittäisestä toimenpiteestä siirrettävä tai sellaiseen siirtyvä maaseuturahaston ja elpymisvälineen lisärahoituksen määrä jää kaikkien ao. toimenpiteiden osalta alle 20 %. Elpymisvälineen lisärahoituksen osalta tila- ja yritystoiminnan kehittäminen –toimenpiteestä (M06) vähennetään 5,1 milj. euroa. Tämä on 21,3 % ko. toimenpiteen elpymisvälineen lisärahoituksen kehyksestä.

Muutoksella ei vaaranneta ympäristö- ja ilmastotoimien kunnianhimon tasoa.

Luonnonhaittakorvauksien (M13) kehys on jo ylitetty. Eläinten hyvinvointikorvausten (M14) kehys tullaan ylittämään kesäkuun 2023 loppuun mennessä, kun tukivuoden 2022 eläinten hyvinvointikorvausten 2. erä maksut toteutuvat. Rahoitusta siirretään toimenpiteiden M01, M04, M06, M07, M16 ja M19 suunnitellusta maaseuturahaston rahoituksesta. Näistä jäi vuoden 2022 loppuun mennessä sitomatta rahoitusta.

Neuvontaan suunniteltua rahoitusta siirretään kohdealojen välillä siten, että minkään kohdealan maksut eivät ylitä toteutuneita maksuja.

Maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksesta jäi vuoden 2022 loppuun mennessä toimenpiteistä M04, M06, M07 ja M16 sitomatta. Luonnonmukaisen tuotannon tukivuoden 2022 maksuja maksetaan elpymisvälineestä 6,12 milj. euroa suunniteltua enemmän.

Maaseutuohjelman rahoitussuunnitelma (milj. euroa)	Maaseutuohjelma (16.8.2021 hyväksytty versio)			
	Julkinen rahoitus yhteensä	Maaseutu- rahaston rahoitusosuus	Kansallinen lisärahoitus	Elvytysrahoitus 2021-2022
M01. Koulutus ja tiedonvälitys	85 650 000	35 973 000		
M02. Neuvonta	45 600 000	19 152 000		
M04. Investoinnit fyysiseen omaisuuteen	624 400 000	262 248 000		45 300 000
M04.1 Tuki maatalojen investointeihin	509 400 000	213 948 000	656 000 000	43 300 000
M04.2 Tuki maataloustuotteiden jalostukseen, kaupan pitämiseen ja/tai kehittämiseen	108 000 000	45 360 000		2 000 000
M04.4 Tuki maatalouden ei-tuotannollisiin investointeihin	7 000 000	2 940 000		
M06. Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen	303 738 095	127 570 000		24 000 000
M06.1 Yrityksen perustamistuki nuorille viljelijöille	72 600 000	30 492 000	67 000 000	
M06.2 Yrityksen perustamistuki muuhun kuin maataloustoimintaan maaseutualueilla	22 400 000	9 408 000		500 000
M06.4 Tuki investointeihin muun kuin maataloustoiminnan perustamiseksi ja kehittämiseksi	208 738 095	87 670 000	10 000 000	23 500 000
M07. Maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen	135 350 000	56 847 000		16 000 000
M10. Ympäristökorvaukset	2 236 330 000	939 258 600		10 522 000
M11. Luonnonmukainen tuotanto	359 800 000	151 116 000		105 684 026
M13. Luonnonhaittakorvaukset	4 903 525 873	1 054 053 567	2 393 874 524	
M14. Eläinten hyvinvointi	539 001 429	226 380 600		
M16. Yhteistyö ja innovaatiot	164 600 000	69 132 000		6 000 000
M19. Leader	383 000 000	160 860 000		
M20. Tekninen apu	90 000 000	37 800 000		

Maaseutuohjelman rahoitussuunnitelma (milj. euroa)	Muutosesitys			
	Julkinen rahoitus yhteensä	Maaseutu- rahaston rahoitusosuus	Kansallinen lisärahoitus	Elvytysrahoitus 2021-2022
M01. Koulutus ja tiedonvälitys	- 3 000 000	- 1 260 000		
M02. Neuvonta	-	-		
M04. Investoinnit fyysiseen omaisuuteen	-	-		615 000
M04.1 Tuki maatalojen investointeihin	-	-		355 000
M04.2 Tuki maataloustuotteiden jalostukseen, kaupan pitämiseen ja/tai kehittämiseen	-	-		260 000
M04.4 Tuki maatalouden ei-tuotannollisiin investointeihin	-	-		
M06. Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen	-	-		5 100 000
M06.1 Yrityksen perustamistuki nuorille viljelijöille	-	-		
M06.2 Yrityksen perustamistuki muuhun kuin maataloustoimintaan maaseutualueilla	-	-		
M06.4 Tuki investointeihin muun kuin maataloustoiminnan perustamiseksi ja kehittämiseksi	-	-		5 100 000
M07. Maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen	- 4 000 000	- 1 680 000		85 000
M10. Ympäristökorvaukset	-	-		16 000
M11. Luonnonmukainen tuotanto	- 800 000	- 336 000		6 120 000
M13. Luonnonhaittakorvaukset	6 800 000	2 856 000		
M14. Eläinten hyvinvointi	7 000 000	2 940 000		
M16. Yhteistyö ja innovaatiot	-	-		304 000
M19. Leader	- 6 000 000	- 2 520 000		
M20. Tekninen apu	-	-		

Maaseutuohjelman rahoitussuunnitelma (milj. euroa)	Maaseutuohjelma muutosesityksen jälkeen			
	Julkinen rahoitus yhteensä	Maaseutu- rahaston rahoitusosuus	Kansallinen lisärahoitus	Elvytysrahoitus 2021-2022
M01. Koulutus ja tiedonvälitys	82 650 000	34 713 000	-	-
M02. Neuvonta	45 600 000	19 152 000	-	-
M04. Investoinnit fyysiseen omaisuuteen	624 400 000	262 248 000	-	44 685 000
M04.1 Tuki maatalojen investointeihin	509 400 000	213 948 000	656 000 000	42 945 000
M04.2 Tuki maataloustuotteiden jalostukseen, kaupan pitämiseen ja/tai kehittämiseen	108 000 000	45 360 000	-	1 740 000
M04.4 Tuki maatalouden ei-tuotannollisiin investointeihin	7 000 000	2 940 000	-	-
M06. Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen	303 738 095	127 570 000	-	18 900 000
M06.1 Yrityksen perustamistuki nuorille viljelijöille	72 600 000	30 492 000	67 000 000	-
M06.2 Yrityksen perustamistuki muuhun kuin maataloustoimintaan maaseutualueilla	22 400 000	9 408 000	-	500 000
M06.4 Tuki investointeihin muun kuin maataloustoiminnan perustamiseksi ja kehittämiseksi	208 738 095	87 670 000	10 000 000	18 400 000
M07. Maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen	131 350 000	55 167 000	-	15 915 000
M10. Ympäristökorvaukset	2 236 330 000	939 258 600	-	10 506 000
M11. Luonnonmukainen tuotanto	359 000 000	150 780 000	-	111 804 026
M13. Luonnonhaittakorvaukset	4 910 325 873	1 056 909 567	2 393 874 524	-
M14. Eläinten hyvinvointi	546 001 429	229 320 600	-	-
M16. Yhteistyö ja innovaatiot	164 600 000	69 132 000	-	5 696 000
M19. Leader	377 000 000	158 340 000	-	-
M20. Tekninen apu	90 000 000	37 800 000	-	-

Muutoksen vaikutus indikaattoreihin

Muutokset toimenpiteiden rahoituksessa vaikuttavat indikaattorisuunnitelman rahoitukseen liittyviin mittareihin.

Määrälliset tavoitteet eivät pääsääntöisesti muutu. Toimenpiteiden tavoitteita muutetaan, jos rahoitus muuttuu yli 10 %. Lukuun ottamatta toimenpidettä M01, jossa koulutukseen osallistuneiden määrän tavoite tulee ylittymään huomattavasti. COVID-19-pandemian aikana etänä järjestettyihin koulutuksiin oli entistä useamman mahdollista osallistua. Prioriteetin 4 neuvontaa saaneiden tilojen tavoitemäärää ei myöskään lasketa, koska toiminnan tavoitteena on jatkossakin, että kaikki tilat kehittävät toimintaansa neuvonnan avulla.

Kohdealalla 2A lasketaan toimenpiteen M04.1 elvytysvaroilla rahoitettavien hankkeiden määrän tavoitetta 150 kpl:sta 110 kpl:seen. Näin ollen investointien kokonaistavoite kohdealalla laskee 9 150 tilasta 9 110 tilaan. Lisäksi neuvontaa (M02) saaneiden tilojen tavoitemäärä nostetaan 7 000 tilasta 7 700 tilaan.

Kohdealalla 3A neuvontaa (M02) saaneiden tilojen tavoitemäärä nostetaan 7 000 tilasta 7 700 tilaan.

Kohdealalla 5C maaseuturahastosta rahoitettavien investointihankkeiden (M04.1) määrällistä tavoitetta nostetaan 455 hankkeesta 900 hankkeeseen ja elvytysvaroilla rahoitettavien 250 hankkeesta 300 hankkeeseen. Näin ollen kokonaistavoite nousee 705 hankkeesta 1 200 hankkeeseen.

Kohdealalla 5D neuvontaa (M02) saaneiden tilojen tavoitemäärä lasketaan 2 000 hankkeesta 400 hankkeeseen. Lisäksi elvytysvaroilla rahoitettavien investointihankkeiden (M04.1) määrällistä tavoitetta lasketaan 100 tilasta 50 tilaan. Näin ollen kokonaistavoite laskee 555 tilasta 505 tilaan.

Rahoitussuunnitelman muutoksella on vaikutusta tavoitemittareiden T1, T4, T16 arvoihin.

Muutoksen ja kumppanuussopimuksen välinen suhde

Kumppanuussopimukseen ei ole enää rahoituskauden tässä vaiheessa muutettu maaseutuohjelman muutosten perusteella.